

Sadržaj

Prijema engleskom prijevodu LAME KAZI DAVA - SAMDUPA

Prijeveo Branislav Mišković

Napomena prijevodioca 9 Uvodni prijedgovor Lama Anagarika Govinda . 13

KNJIGA I

Čikhai Bardo i Čonjin Bardo 27 DEO I

Bardo trenutka smrti 33

DEO II

Bardo doživljavanja stvarnosti 45 Osvanuće mironosnih božanstava,

od prvog do sedmog dana 48 Osvanuće gnevonosnih božanstava,

od osmog do četrnaestog dana 73

KNJIGA II

8~nu~ar6o 0~

DEO I

Posmrtni svijet 96

DEO II

Proces ponovnog rođenja 117 Psihološki komentar

»Tibetanske knjige mrtvih« 141

ZA USPOMENU NA

MOJE PRIJEMINULE OCA I MAJKU POSVEĆUJEM OVU KNJIGU MOJIM UČITELJIMA

U EVROPI I AMJERICI I ŠIROM ORIJENTA

»Šta god bilo ovde, to je tamo; ono što je tamo, isto je ovde. Onaj koji ovde vidi različito susreće smrt za smrću.

Jedino se umom ovo može shvatiti, a (tada) nema različitosti ovde. Od smrti do smrti ide onaj koji vidi kao da

ovde ima različitosti.« - Katha Upanišada, iv 10-11

(u prijevodu Svami Šarvanande)

UZDE PONOVRNOG RAĐANJA

»Onakva kakva je čovjekova žudnja, takva je i njegova sudbina. Jer, kakva je njegova sudbina, takva je njegova volja; a kakva je njegova volja, takvo je njegovo djelo; a kakvo je njegovo djelo, takva je njegova nagrada, bilo dobra ili loša.

Čovjek se vlada prijema žudnjama kojima je privržen. Poslije smrti odlazi u sljedeći svijet, držeći na umu tanane utiske svojih djela; a, pošto uzbere žetvu svojih djela, vraća se ponovo u ovaj svijet akcije. Tako onaj koji ima žudnje ostaje stalni subjekt ponovnog rađanja.«

Brihadaranjaka Upanišada

RAZUZDAVANJE OD PONOVRNOG RAĐANJA

»Onaj kome nedostaje sposobnost razabiranja, čiji je um nestalan i čije je srce nečisto, nikada ne dostiže krajnji cilj, već se rada ponovo i ponovo. Ali, onaj koji ima sposobnost razabiranja, čiji je um stalno i čije je srce čisto, dostiže krajnji cilj, a dostignuvši ga ne rada se više.«

Katha Upanišada (u prijevodu Svami Prabhavanande i F. Mančestjera)

NAPOMENA PRIJEVODIOCA

Nekolika objašnjenja, prije upuštanja u čitanje i proučavanje »Tibetanske knjige mrtvih«, neophodno se moraju pružiti.

Prije svega, ovakvi su tekstovi veoma malo prijevodeni kod nas, a budistički tek u zadnjih nekoliko godina.

Nikakvog sistema pri prijevodenju još nema (niti nam je naredeno, kao što je to bilo tibetanskim prijevodiocima još početkom devetog vijeka, da jedan termin uvijek i na svakom mjestu prijevodimo samo jednom i

ustanovljenom riječi). Stoga je ovde pokušano da se neka pravila uspostave, a ona su, s pravom ili ne, striktno sprovedena. To će reći da je izvjestan termin, jednom prijeveden na određen način, tokom teksta prijevođen na taj i isti način. Od ovog se odstupilo samo u veoma malom broju slučajeva, kada se smatralo da dvojako

značenje može da doprinese boljem razumjevanju odnosne ideje. Ali, ni na jednom mjestu to nije učinjeno da bi se uljepšali sklop ili zvučnost riječenice.

Prijevod je urađen dosljednim sprovođenjem principa da se treba držati, što je moguće doslovnije i u što većoj mjeri, engleskog prijevoda koji je, sam po sebi, prijethodno prije-vodenje sa jednog veoma »egzotičnog« i nama Evropljanima skoro ni malo poznatog jezika. Narcisoidne ekshibicije svijesno su izbjegavane, kako bi se

originalni smisao sačuvao u svojoj izvornosti. Mjestimice, iz tog razloga, čitalac se umoljava da oprostí prividnu rogoibatnost riječenice koja, bojim se, u svom dotjeranom, uljepšanom, ali po značenju iskrivljenom obliku, ne bi vjerno prijenosila smisao i namjeru njenih mudrih tvoraca. Ovo je, naravno, po

navljanje već istaknutog, ali se to ne čini još jednom da bi se prijevodilac opravdao i unaprijed onemogućio bilo kakav prigovor u pogledu izraženog smisla teksta; naprotiv, to se čini da bi se primila puna odgovornost koja, pri ovakvim poduhvatima, nije mala. A izvinjenje i opravdanje želi se dobiti samo u pogledu ne-ljepote riječeničnog sklopa, ili izraza, što je bilo neophodno žrtvovati.

Neka se čitalac ne ljuti što sanskriptske, prijetežno, i tibetanske termine nalazi ispisane baš ovakvom ortografijom, koja bi se mogla nazvati konglomeratom engleske i naše, pa čak i njemačke, ali je zato, vjerujem, najprijeciznija. Pri tom je u velikoj mjeri sljeden hrabri primjer našeg izvrsnog lingviste, Zvonimira Kulundžića. ~ Od ovoga se odstupilo samo kod sasvim odomaćenih termina, kakvi su Buda, Budizam, Bramanizam, i slično. Inače, svi su pojmovi u tekstu i u napomenama, osim kad je to naglašeno, dati na sanskritskom jeziku, u smislu odluke da od dva »zla« - ili, dva nama nebliska jezika - treba izabrati ono manje.

Čitalac, neupućen u ove pojmove i njihova o3uhvatna značenja, ili onaj koji se sa ovom materijom susreće po prvi put, mora ispoljiti dovoljno strpljenja da nastavi čitanje i onda kada mu se može učiniti da je to besmisleno, usljed trenutnog nedostatka objašnjenja i nerazumjevanja, jer će mnogi pojmovi i odnosi biti jasniji tek kada se uoči njihova prijecizno određena upotreba, a koja će se, ipak, otkriti onom ko se potruži da ovom tekstu pride otvorena uma. Mnogi termini, a posebno oni ključni, dobijaće svoja dopunska i pobliza određenja tokom čitanja, tako da će tek potpunim uvidom u cijelokupan tekst postati sasvim jasni.

Iako je engleski prijevod Bardo Thodola uraden »biblijskim« engleskim jezikom, uz obilnu upotrebu arhaičnih oblika glagola i ličnih zamenica, ubeden

~ Vidi, Z. Kulundžić »Knjiga o knjizi«, tom I. Novinarsko izdavačko poduzeće, Zagreb, 1957.

sam da je daleko veća korist zadobijena jasnim i savremenim jezikom, nego šteta koja nastaje nedostatkom uvida u originalan stil koji današnjem čitaocu, prijetežno, ne samo da nije blizak i prihvatljiv, već je i stran, a ponekad nategnut i odbojan.

Prijevodilac ne može da polaže pravo na priznanje ni za jednu od brojnih napomena koje se javljaju tokom teksta; osim za svoj trud, ako je bio uspješan, da ih stilizuje, kombinuje, ili crpe iz izvora koji nisu obuhvaćeni engleskim prijevodom. Sve napomene samo su doslovno prijevedene; ili povezane i združene primedbe prvobitnih prijevodilaca, Lama Kazi Dava-Samdupa i dr Evans-Venca i, mada to nije nigde izričito navedeno, ispod svake od njih moglo bi da stoji ime ovog tibetanskog duhovnika. U njih su, takode, ukomponovani izvesni~djelovi uvodnog prijedgovora, koji je Lama Kazi Dava-Samdup priredio za englesko izdanje. Takode je, u ograničenom broju slučajeva, korišćen »Filozofijski rječnik« (Matica hrvatska, 1965), odnosno udeo Čedomila Veljačića, koji je ovaj Rječnik obogatio brojnim priložima i objašnjenjima sanskritskih filozofskih i religioznih termina.

Na kraju, treba još jednom odati priznanje Lami Kazi Dava-Samdupu i dr Evans-Vencu, koji su ovaj dubokoprožimajući nauk lamaizma približili našim nesviklim zapadnim umovima.

B. M.

10 ~ 11

UVODNI PRIJEDGOVOR LAMA ANAGARIKA GOVINDA

Moguće je izneti argument da niko ne može govoriti o smni sa autoritetom a.ko nije umro; a kako se niko, prividno, nije vratio iz smrti, kako iko može znati šta je smrt, ili šta se dešava poslije nje?

Tibetanac bi odgovorio: »Ne postoji ni jedna osoba, zapravo ni jedno živo biće, koje se nije vratilo iz smrti.

Činjenica je da smo svi mi umrli mnogo puta, prije nego što smo dospeli u ovu inkarnaciju. A ono što nazivamo rođenjem samo je obrnuta strana smrti, kao jedna od dve strane medalje, ili vratnica, koje nazivamo »ulaz' izvana i »izlaz' iznutra.«

Daleko je više začuđujuće da se svako ne seća svoje smrti; a, usljed ovog nedostatka sećanja, većina ljudi ne vjeruje da je prijethodne smrti bilo. Ali, .sasvim slično, oni se ne sećaju ni svog nedavnog rođenja - a, ipak, ne sumnjaju da su nedavno bili rođeni. Oni zaboravljaju da je aktivno pamćenje samo jedan mali deo naše normalne svijesnosti, a da naše podsvijesno sećanje beleži i očuvava svaki prošli utisak i iskustvo, koje naš budni um ne uspeva da upamti.

Postoje oni koji su, zahvaljujući koncentraciji i dugim jogičkim vežbama, sposobni da dovedu podsvijesno u sferu diskriminativne svijesti i da, pomoću toga, crpu iz neograničenog blaga podsvijesnog sećanja, u kojem su uskladišteni zapisi, ne samo o našim prošlim životima, već i zapisi o prošlosti naše rase, o prošlosti ljudskog roda i svih prijed-ljudskih oblika života, ako ne i oni o samoj svijesnosti koja čini mogućim život u ovoj vasioni. Ako bi se, nekim trikom prirode, kapija podsvijesti nekog pojedinca iznenada rastvorila, neprijemljeni

13

..._r :~

um bio bi prijepavljen i smlavljen. Stoga kapiju podsvijesti čuvaju svi upućenici i skrivaju je iza zastora misterija i simbola.

Iz tog razloga je Bardo Thddoll, tibetanska knjiga koja podaruje oslobodenje iz posrednog stanja između života i ponovnog rođenja - koje ljudi od dostojanstva nazivaju smrt - izražen prikriveno, simboličkim jezikom. To je knjiga zapečaćena sa sedam pečata tišine - ne zato što njeno saznanje treba uskratiti neupućenima, već zato što

bi se njeno saznanje pogrešno shvatilo, a, iz tog razloga, imalo bi tendenciju da zloupoti i povredi one koji nisu podobni da ga prime. Ali je došlo vreme da se uklone pečati tišine; jer je ljudska rasa došla do stecišta na kojem mora da odluči hoće li se zadovoljiti podjarmljivanjem materijalnim stvarima, ili će stremiti ovladavanju duhovnim svijetom, potčinjavajući sebične želje i prijevazilazeći samonametnuta ograničenja.

Prijema tibetanskoj tradiciji, Bardo Thodol jedno je od onih djela Padme Sambhavez koja su bila skrivena u tajnosti da bi se sačuvala za kasnije generacije, a koja je trebalo otkriti svijetu kada za to dode vreme. Bilo kako, činjenica je da su, tokom progona Budizma od strane Langdarme, početkom devetog vijeka nove ere, bezbrojne knjige najranijeg perioda tibetanskog Budizma bile skrivene pod stenama, u pećinama, i na drugim mestima, da bi se spriječilo njihovo uništenje. Kako su svi članovi budističkog Reda i njihove pristalice bili ubijeni ili istjerani sa Tibeta, većina ovih zakopanih svijetih zapisa ostala je tamo gde je bila sakrivena. Mnogi od njih spašeni su tokom sljedećih vekova i bili su uzor Termama; termin je izveden iz tibetanske riječi Gter, koja se čita Ter, a znači »Riznica«. Oni koji su pronašli ta duhovna blaga i propovedali njihova naučavanja nazivani su Tertoni, od tibetanskog Gter-bston, što se izgovara Terton, a znači »Otkrovitelji Riznice«.

Originalan naziv »Tibetanske knjige mrtvih« (vidi nap. br. 2) = Vidi nap. 6.

Ovo mi se čini kao daleko razumnije objašnjenje za tradiciju Tertona, kojeg se, što je značajno, drže najstarije Škole tibetanskog Budizma, kao one Njingmapa i Kargjupta, nego teorija koju su izložili neki Zapadni kritičari, a koja drži da su ove zapise »krivotvorili« ljudi koji su hteli da poture svoje sopstvene ideje pod maskom drevnih otkrovenja. Takvi kritičari potcenjuju religioznu iskrenost i duboko poštovanje za svijetost duhovne tradicije, kojima su prožeti svi na Tibetu, svijetovnjaci i lame podjednako Pridodati, ili ispustiti, iz Svijetih Zapisa, makar i samo jednu riječ ili slovo, oduvijek se na Tibetu smatralo strahovitim grehom, kojeg bi se, čak i najnepobožniji, plašio da počini.

Dalje, ti isti kritičari potcenjuju teškoće krivotvorenja i izdavanja takvih zapisa, jer bi krivotvorenje zahtevalo tehničko i kritičko znanje o istoriji i lingvistici, takvo kakvo je bilo ne samo nepoznato na Tibetu, već ono koje bi zahtevalo prijevashodan um da bi se to izvelo. Da je genije takve vrste postojao na Tibetu, on ne bi imao nikakve potrebe da pribegava utočištu krivotvorenja, jer bi mogao da stane na svoje sopstvene noge, kao što su to učinili mnogi učeni geniji, koji su pisali i naučavali u svoje sopstveno ime. Niti je verovatno da bi ljudi, koji su mogli da stvore i propovedaju tako dubokouvidne misli i visokoumne ideje, kakve se nalaze u Termama, mogli da spadnu tako nisko da varaju svoju sabraču. A kada uzmemo u obzir da litjeratura, ovde u pitanju, nije stvar nekolikih izolovanih rasprava, već se sastoji od oko stotinu velikih tomova (prijema tradiciji, 108 tomova), koji se nalaze u desetinama hiljada tabaka, onda teorija o namernoj prijevari postaje ne samo neverovatna, već apsurdna.

Pri razmatranju uticaja prije-budističke religije Tibeta na Bardo Thodol, naime Bon-posa, mora se uzeti u obzir činjenica da sve ove Terme, koje se pripisuju Padma-Sambhavi, objavljuju svoju odanost njemu vrlo određenim terminima, baš njemu koji je oponirao i porazio Bon-pos. Ovi spašeni zapisi ne

Ia ~ Is

mogu se, stoga, posmatrati kao da propagiraju Bon ideje.

Iako je Padma Sambhava zaista adoptirao u budistički sistem neka od lokalnih tibetanskih božanstava, da posluže kao čuvari vere, čineći to on nije ustupio ni korak budističkog terena Bdn-posu, već je to učinio u savršenom skladu sa principima ortodoksnog Budizma, u kom pogledu su, u svim budističkim zemljama, božanstva Zemlje i prostora oduvijek poštovana i umilostivljavana, budući da su ona zaštitnici Dharme'. Tako sljedeće Pali stihove još uvijek recituju, tokom redovnih puc~a (ili, ceremonija slavljenja), sljedbenici Theravada Budizma na Cejlonu, Burmi, Sijamu, Kambodži, i drugde:

»Nek bića neba (ili, prostora) i ona Zemlje, Deve i Nage (t.j., bogovi i zmije-duhovi) velike moći ,

Pošto su saučestvovali u djelotvornosti (ove pude), Dugo još štite Svijetu Doktrinu.«

Svaki kulturni uticaj između Budizma i Bonizma bio je više jednosmerni saobraćaj po svojoj prirodi, nego uzajamna razmena ideja; jer je Bon-pos, nemajući sopstvenu litjeraturu, prijeuzeo budističke koncepte i simbole na širokoj osnovi i na taj način stvorio litjeraturu i ikonografiju, koja toliko sliči onoj budističkoj da je jedva razabirljiva običnom posmatraču.

Takode se javlja jedno potpuno arbitrarno tvrđenje kako je Bon uticao i ohrabrivao nemarnost u pridržavanju budističkim manastirskim pravilima vladanja na Tibetu i kako je vodio opštem padu standarda tibetanskog učenja i moralnosti. Svako ko je imao priliku da provede makar i kratko vreme u nekom od još postojećih Bon manastira na Tibetu, primetio je, sa iznenadjenjem, da su pravila celibata i manastirske discipline striktnija tu, nego u većini budističkih manastira, i da se za mnoga od najvažnijih pismena

' Vidi nap. 53.

budističkog Kanona može naći paralela u zapisima Bon-posa. Oni imaju svoje »Pradnaparamita Sutre«, svoju »Pratijasamutpadu« (prijedstavljenu u Točku Života sa trinaest odeljaka), svoje Tante i Mantre'; a njihova božanstva više ili manje odgovaraju različitim Budama, Bodisatvama, Devatama i Dharmapalama Budizma. Može izgledati paradoksalno, ali je to činjenica da, dok su starije Škole tibetanskog Budizma, uprkos svojoj toleranciji prijema lokalnim božanstvima, uspele da suzbiju moć Bonizma, ipak ~je Gelugpas, najmlađa i

najenergičnije reformisana Skola, ponovo zasnovala jednu od najuticajnijih institucija Bonizma, naime Veličanstvena svijetilišta u hramovima Proročišta, u svim važnijim manastirima Žute Sekte. Božanstva koja se prizivaju u ovim hramovima Proročišta isključivo su Bon porekla. Među starijim budističkim sektama, a naročito među Kargjupama, takvi hramovi Proročišta ne postoje. To pokazuje kako su Stare Škole, suprotno opštem verovanju, pod manjim uticajem Bonizma, nego Gelugpas, uprkos reformi Gelugpas Škole i njihovoj striktnoj manastirskoj disciplini. Ova striktnija manastirska disciplina Gelugpasa upravo ih približava gore pomenutom puritanizmu Bdn-posa.

Moramo se čuvati, stoga, zamašnih tvrđenja kad se radi o onome što se može i o onome što se ne može pripisati uticaju Bonizma. Posebno zato što im ne znamo od čega su se sastojala naučavanja Bona, prije prodora Budizma, mada sa sigurnošću možemo prijetpostaviti da su ona bila animistička, s tim što su se slavile spiritualizovane snage čovjeka i prirode, prijetežno u svojim aspektima izazivanja zgražavanja i užasavanja; i izvesni rituali su se izvodili za dobrobit i upućivanje mrtvih. Takve religiozne prakse, kao što su ove, obično se nalaze u skoro svim ranim civilizacijama; i one su prijeovladavale u Indiji, baš kao i na Tibetu. Ovaj »animizam« prožima sve budističke tek

' Vidi nap. 25 i 120.

16 ~ 17

stove, u kojima se za svako drvo i lug, i za svaki lokalitet, smatra da imaju svoja posebna božanstva; a Buda je prijedstavljen kako raspravlja sa bogovima i drugim duhovnim bićima, koja nastanjuju zemlju i onostrane oblasti, kao da je to najprirodnija procedura. Samo potpuno intelektualizovani i zapadnjački Budizam, koji pokušava da razdvoji racionalni misaoni sadržaj Budizma od njegovih podjednako dubokih mitoloških elemenata, može pobijati ovu animističku pozadinu, a sa njom i metafizičke temelje Budizma.

Budistički univerzum živ je skroz naskroz; u njemu nema mesta za inertnu materiju i obične mehanizme. A, čak šta više, budista je pozoran na sve mogućnosti egzistencije i na sve aspekte stvarnosti. Ako smo čitali o zastrašujućim prividenjima koja su okruživala Budu tokom noći koja je prijethodila njegovom Prosvjetljenju, ne treba da istražujemo Bon uticaje u odnosu na monstrume sa životinjskim glavama koji su se pojavljivali iz ambisa podsvijesnog uma u času smrti, ili u vizijama meditacije. Gnevonosna božanstva, demoni u životinjskom obliku i bogovi sa demonskom maskom, isto su toliko prisutni u indijskoj, kao i u tibetanskoj tradiciji. Uprkos narodskoj upotrebi, pri čemu je Bardo Thodol stavljen u vezu sa ritualima smrti -i u tome je, možda, razabirljiv jedini trag Bon uticaja koji vredi uzeti u razmatranje - centralna ideja i duboki simbolizam Bardo Thodola zbilja su budistički.

Sami Tibetanci uložili su mnogo napora da iščiste svoje Zapise od grešaka i ne-budističkih pridodataka i da obezbede ispravnost i verodostojnost svoje tradicije. Pošto su rani tibetanski prijevodioci i pioniri Dharne ustanovili pravila prijevodenja sanskritskih tekstova i neophodnu odgovarajuću tibetansku terminologiju, »prijevodiocima je bilo izričito zabranjeno da kuju nove termine. Kada je to bilo neizbežno, bivali su upućivani da izlože stvar naročito Tribunalu, nazvanom »Sud o Doktrini Blagoslovenog«, koji je bio pripojen kraljevskoj palati. Prijevod tantričkih

tekstova mogao je biti prijeduzet samo sa kraljevom dozvolom. Ovu uredbu obznanio je kralj Ti-de Song-cen (Ral-pa-kan, 817-36g.) i ne se od tada pridržavaju svi tibetanski prijevodioci.«⁵

Sa uvođenjem drevnih ploča za štampanje prijeduzete su slične prijedostrožnosti, ne samo u pogledu prijevoda, već i u odnosu na svu religioznu literaturu. Tako da je to postalo pravilo da se ni jedna religiozna knjiga ne sme izdati bez dopuštenja najviših duhovnih autoriteta, koji su imenovali kvalifikovane čitače-overivače i naučenjake da bi se izbeglo pogrešno prijenošnje, ili neovlašćena umetanja. To se, međutim, nije kosilo sa raznolikošću interprijetacija od strane priznatih Učenjaka i njihovih Učitelja. Glavna svrha je bila da se spriječi degeneracija ustanovljenih tradicija, bilo putem nemarnosti, ili zbog neznanja nekvalifikovanih prijepisivača i tumača.

Iz ovog razloga autorizovane ploče sadrže najpouzdanije verzije opšte prihvaćenih tradicionalnih svijetih spisa. Ali, rukom pisane knjige, iako ponekad sadrže pravopisne greške i druge pogreške prijepisivača, koji često pokazuju nedostatak razumjevanja arhaičnog ili klasičnog jezika teksta, ipak su vredne, naročito ako se vraćaju na originale starijeg datuma od onih kojima se obraćaju xapisi na drvenim pločama, ili ako prijedstavljaju neku manje poznatu tradiciju koju guru prijenosi s kolena na koleno na čelub, tokom mnogih generacija.

Ako, stoga, ja upućujem čitaočevu pažnju na izvesne razlike između oficijelno prihvaćene verzije drvenih pločica i one manuskripta, koji je bio osnova za prijevod Lama Kazi Dava-Samdupa (Kazi Dava-Samdup), to nije zato što želim da dovedem u pitanje vrednost rukopisa, već samo da bih osvijetlio neke važnije tačke budističke tradicije koje mogu dovesti

' Vidi Dr George Roerich (Rerih), »Introduction of Buddhism into Tibet«, u »Stepping Stones« (Kalimpong, 1951), Vol. II. br. 5, str. 135.

° (Sansk.) učenik, sljedbenik.

18 ~ 19

do dubljeg razumjevanja, ne samo sa istorijske, već, slično, sa duhovne tačke gledišta.

Zaista, baš je duhovna tačka gledišta ona koja ovu knjigu čini tako važnom za veliku većinu čitalaca. Ako bi Bardo Thodol trebalo posmatrati kao da je zasnovan samo na folkloru, ili kao da se sastoji iz religioznih spekulacija o smrti i hipotetičkom posmrtnom stanju, on bi bio od interesa samo za antropologe i one koji proučavaju religiju. Ali je Bardo Thodol daleko više od toga. On je ključ za najunutrašnjije kutke ljudskog uma, i vodič za upućenike, i za one koji tragaju za duhovnom stazom oslobođenja. Iako je Bardo Thodol u današnje vreme u širokoj upotrebi na Tibetu kao molitvenik i čita se, ili recituje, u slučaju smrti - ne treba zaboraviti kako je on, prvobitno, zamišljen da služi kao vodič ne samo umirućima i mrtvima, već i živima takode. A u tome leži opravdanje što je »Tibetanska knjiga mrtvih« učinjena dostupnom širokoj publici.

I pored narodnih običaja i verovanja koji su se, pod uticajem vekovnih tradicija prije-budističkog porekla, javili oko dubokoumnih otkrovenja Bardo Thodola, on ima vrednosti samo za one koji upražnjavaju i ostvaruju njegova naučavanja tokom svog života.

Postoje dve stvari koje su uzrokovale nesporazum. Jedna je to što naučavanja izgledaju kao da se obraćaju mrtvom, ili umirućem; druga, ta što naslov sadrži izraz »Oslobođenje putem čuvenja« (tibetanski, Thosgrol). Kao rezultat toga javilo se verovanje da je dovoljno pročitati ili recitovati Bai-do Thdodol u prisustvu umiruće osobe, ili čak osobe koja tek što je umrla, da bi se proizvelo njegovo, ili njeno, oslobođenje.

Takav je nesporazum mogao da se javi samo među onima koji ne znaju da je to jedan od najstarijih i najuniverzalnijih činova pri kojem upućenik mora da prođe kroz iskustvo smrti, prije nego što se može duhovno ponovo roditi. Simbolično, on mora umreti

20

za svoju prošlost, i za svoj stari ego, prije nego što može zauzeti svoje mesto u novom duhovnom životu, u koji je bio uveden.

Mrtvoj, ili umirućoj osobi, obraća se u Bardo Thodolu uglavnom iz tri razloga: (1) prilježni izvežbanik ovih naučavanja trebalo bi da svaki trenutak svog života smatra poslijednjim; (2) kada sljedbenik ovih naučavanja zaista umire, njega, ili nju, treba podsetiti na iskustva iz vremena inicijacije, ili na riječi (ili, mantre) gurua, a naročito ako umu umirućeg nedostaje pozornosti tokom kritičnih trenutaka; (3) neko ko je još inkarniran trebalo bi da okruži osobu na umoru, ili tek umrlu, voljenim i korisnim mislima, tokom prvih stupnjeva novog, ili posmrtnog stanja egzistencije, a da ne dopusti emocionalnom privrženju da ga susprijegne, ili da izazove stanje morbidne mentalne deprijesije. Saglasno tome, jedna od funkcija Bardo Thodola više je da pomogne onima koji su ostavljeni pozadi da zauzmu pravilan stav prijema mrtvom i prijema činjenici smrti, nego da pripomogne mrtvom, koji, prijema budističkom verovanju, neće skrenuti sa svoje sopstvene karmičke staze.

Kod primene naučavanja Bardo Thodola uvijek je osnovno upamtiti pravu stvar u pravo vreme. Ali, da bi se to tako upamtilo, čovjek se mora mentalno pripremiti tokom svog života; čovjek mora stvarati, izgrađivati i gajiti one veštine koje želi da odlučujuće utiču u času smrti i u posmrtnom stanju - tako da nikad ne može biti uhvaćen u nepažnji i da može biti u mogućnosti da reaguje, spontano, na pravi način, u kritičnom trenutku kad smrt nastupi.

Ovo je jasno izraženo u Korenim stihovima Bardo Thodola, kako su oni dati u »Tibetanskoj knjizi mrtvih«:

»(O), ti koji oklevaš i sve odlazeš, i ne misliš o dolasku smrti,

Prijedavajući se beskorisnim delima ovog života, Neprijedostrožan si ti što uludo proćerda svoju veliku povoljnu priliku;

Pogrešna će, zaista, tvoja svrha sada biti, ako se vratiš praznih ruku (iz svog života).

Pošto je Svijeta Dharma poznata kao tvoja istinska potreba,

Nećeš li se posvijetiti Svijetoj Dharmi čak ni sad?«

Svi koji su upoznati sa budističkom filozofijom spoznali su i priznali da rođenje i smrt nisu fenomeni koji se događaju samo jednom u datom ljudskom životu; oni se odvijaju neprekidno. U svakom trenutku nešto u nama umire i nešto se ponovo rađa. Različiti Bardoi, tako, prijedstavljaju različita stanja svijesnosti našeg života: stanje budne svijesti, normalna svijest bića rođenog u našem ljudskom svijetu, poznata na Tibetu kao skjes-nas bardo; stanje snene svijesti (rmi-lam bardo); stanje dhjane, ili svijesti transa u dubokoj meditaciji (bsam-gtan bardo); stanje iskušavanja smrti (kchi-kha bardo); stanje iskušavanja Stvarnosti (šhos-njid bardo); stanje svijesti ponovnog rođenja (srid-pa bardo).'

Sve je ovo jasno opisano u »Korenim stihovima šest Bardoa«, koji zajedno sa »Stazama dobrih želja« čine autentični i originalni nukleus Bardo Thodola, oko kojeg su se prozni djelovi kristalizovali kao komentari. To dokazuje da se oveje bavimo samim životom, a ne tek opelom za mrtvog, na koji je Bardo Thdodol sveden kasnije.

Bardo Thodol obraća se ne samo onima koji vide da se kraj njihovog života približava, ili onima koji su blizu smrti, već i onima koji prijed sobom imaju još mnoge godine inkarniranog života i koji, po prvi put, shvataju puno značenje svoje egzistencije kao ljudskog bića. Biti rođen kao ljudsko biće privilegija je, prijema Budinom učenju, jer to pruža retku priliku za oslobođenje putem nečijeg odlučnog napora, putem »prijekreta u najdubljem sedištu svijesti«, kako to kaže Lankavatara Sutra.

' Đ svim ovim pojmovima raspravljaje se šire i detaljnije kasnije u tekstu, gde će i riječi, kao guru, ili bardo, karma, dhjana. itd.. biti objašnjene.

Shodno tome, »Koreni stihovi šest Bar道家« počinju ovim riječima:

»O, sada kad Bardo života osviće nada mnom,

- Pošto sam odbacio nehat, jer nema se vremena za gubljenje u životu

Nek nerastrojeno stupim stazom slušanja, razmišljanja i meditiranja,

Tako da se, . . . jednom kad zadobijem ljudsko otelovljenje,

Ne trači vremena u beskorisnim rastrojstvima.« Slušanje, razmišljanje i meditiranje tri su stupnja učenja.

Tibetanska riječ za »slušanje«, ili »čuvenje«, thos, u ovakvoj vezi, baš kao i u izrazu »Thodol« (thos-grol), ne može se zabunom poistovetiti samo sa fizičkom čulnom budnošću čuvenja, kako se to vidi iz tibetanskog termina »njan-thos«, što je ekvivalent za sanskritsku riječ »sravaka«, a koja se odnosi na »učenika« i, naročito, na ~ičnog učenika Budinog, a ne tek na onog koji je slučajno slušao Budino naučavanje. Ona se odnosi na onog koji je prihvatio to učenje svim svojim srcem i načinio ga svojim. Tako da riječ »slušanje« u ovoj vezi podrazumjeva »slušanje svim srcem«, to jest, sa iskrenom verom (sradha). To prijedstavlja prvi stupanj učenja. Na drugom stupnju ovaj se intuitivni stav transformiše u razumjevanje putem razuma; dok se, na trećem stupnju, učenikovo intuitivno osećanje, baš kao i intelektualno razumjevanje, transformiše u živu stvarnost putem direktnog iskustva. Tako, intelektualno ubedenje prijerasta u duhovnu izvesnost, u saznanje u kojem je saznavalac jedno sa saznanim.

To je visoko duhovno stanje, zajemčeno naučavanjem koje se izlaže u Bardo Thodolu. Putem njega upućeni učenik zadobija vlast nad sferom smrti, a, budući sposoban da percipira iluzornu prirodu smrti, oslobada se straha. Ova iluzornost smrti dolazi iz identifikacije individue sa svojim temporalnim, tranzitornim oblikom, bilo fizičkim, emocionalnim, ili mentalnim, iz čega se javlja pogrešna zamisao da

22 ~ 23

postoji lično, izdvojeno ego-stvo (stanje ega) nečije, i strah da će se ono izgubiti. Ako je, međutim, učenik naučio, kako ga Bardo Thodol usmerava, da sebe identifikuje sa Večnim, sa Dharmom, sa Neprolaznim svijetlom Budastva iznutra, tada strah od smrti iščezava, kao oblak prijed izlazećim suncem. Tada on zna da, bilo šta video, čuo, ili osetio, u času napuštanja ovog života, sve je samo odbljesak njegovog sopstvenog svijesnog i podsvijesnog mentalnog sadržaja; i ni jedna umom stvorena iluzija ne može tad imati moć nad njim, ako on zna njeno poreklo i može je prijepoznati. Iluzorne Bardo vizije razlikuju se u skla= du sa religioznim ili kulturnim tradicijama u kojima je percipijent odrastao, ali je njihova podložna moć ista kod svih ljudskih bića. Tako da dubokovidna psihologija koju Bardo Thodol izlaže sačinjava važan doprinos našem poznavanju ljudskog uma i staze koja vodi ka onostranom. Pod vidom nauke o smrti Bardo Thodol otkriva tajnu života; i u tome leži njegova duhovna vrednost i njegova univerzalna privlačnost.

Bardo Thodol je rasprava koja zahteva više od filološkog znanja da bi se prijevela i protumačila, naime izvrsno poznavanje tradicionalne pozadine i religioznog iskustva onog koji je ili odrastao u toj tradiciji, ili je zadojen tom tradicijom od strane kompetentnog gurua. U stara vremena »nije se smatralo da je jedino poznavanje jezika dovoljno da bi čovjek postao prijevodilac u ma kom ozbiljnom smislu te riječi; niko nije prijed-uzimao prijevođenje nekog teksta a da ga nije proučavao, tokom mnogih godina, sedeći kod nogu tradicionalnog i autoritativnog eksponenta svog naučavanja, a još bi manje neko mislio o sebi kao o kvalifikovanom da prijevodi knjigu o učenju u koje ne vjeruje.«H

" Vidi Ananda K. Coomaraswami (Kumaraswami). »Hinduist and Buddhism«, (»Hinduizam i Budizam«) (Philosophical Library New York. n.d.), str. 49; i Marco Pallis (Pelis). »Peaks an< Lamas« (»Vrhunci i lame«) (Cassell & Co., London, 1946.). str 79-81. Ovaj potonji moida je jedan od najboljih uvoda u tibetanski budizam koji jč do sad napisan.

Naš moderan prilaz, na žalost, potpuno je obratan ovome; za učenjaka se smatra da je utoliko više kompetentan (»učenjački«) ukoliko što manje vjeruje u naučavanja kojih se prihvatio da ih interpretira. Žalosni rezultati isuviše su vidljivi, a posebno u sferi tibetologije, kojoj su takvi učenjaci prišli sa ohološću svoje sopstvene superiornosti, time osujećujući samu svrhu tog truda.

Lama Kazi Dava-Samdub i Dr Evans-Venc (Evans-Wentz) prvi su vaspostavili pradavni metod Lotsava (kako se prijevodioci svijetih spisa nazivaju na Tibetu). Oni su svom radu prišli u duhu iskrene posvijete i poniznosti, kao posvećenom poverenom im zadatku prijema kojem se trebalo odnositi s krajnjim poštovanjem i prijema najmanjem detalju. U isto vreme, nisu smatrali svoj prijevod definitivnim, ili nepogrešnim, već prije kao pionirski prijevod Biblije, to jest, kao da je to početna tačka za još dublje i savršenije prijevode u skladu sa našim rastućim upoznavanjem sa izvorima tibetanske tradicije

Takav prilaz nije samo obeležje duhovnog poimanja i istinskog učenja, već on, takode, čini da čitalac oseća kako stupa na svijeto tle. To objašnjava dubok utisak koji su »Tibetanska knjiga mrtvih«, baš kao i drugi tomovi oksfordske tibetanske Serije, ostavili na pažljive čitaoce širom svijeta. Izvanredan uspeh ovih djela duguje njihovoj ubedljivoj iskrenosti i ozbiljnosti njihove svrhe. Zaista, svijet duguje mnogo zahvalnosti ovim dvama posvećenim učenjacima. »Sabadanam dhamadanam djinati«: »Najbolji od svih darova dar je Istine«.

24 ~ 25

»Dharma-Kaju sopstvenog uma videćeš; a videvši KNJIGA I To, ti ćeš videti Sve - Viziju beskrajnu, Obrt Smrti i Rođenja i stanje nesputanosti.« ČIKHAI BARDO I ČONJID BARDOz - Milarepa' ~ Milarepa je najpoznatiji i posvećeni guru na Tibetu. Učitelj, majstor joge, suosnivač poznate sekte Kargjutpe, čiji je upućenik bio i Padma Sambhava (vidi nap. 6).

OVDE SE NALAZI SUČELJAVANJE SA STVARNOŠĆU U POSREDNOM STANJU: VELIKO IZBAVLJENJE ČUVENJEM U POSMRATNOJ RAVNI IZ »DUBOKOUVIDNE DOKTRINE O UZVINUĆU SVIJESTI PUTE MEDITACIJE NAD MIRONOSNIM I GNEVONOSNIM BOŽANSTVIMAa GLASNICI SMRTI

»Svi oni koji su nehatni, niti se obaziru, U vreme kad se glasnici smrti pojavljuju, Mora da duge nalete patnje osećaju

U nekom od temeljnih telesnih sastava. Ali, svi oni dobri i svijeti Ijudi,

U vreme kad vide glasnike smrti,

Ne ponašaju se nehatno, već se opominju Onog što Plemenita Doktrina govori;

I u privrženosti prijeplašenoj vide Rođenja i smrti plodan izvor,

I od privrženosti razuzdavaju se, Time rođenje i smrt zatirući. Bezbedni i srećni su oni,

Rasputati od sveg tog kratkotrajnog privida; Poštedeni svakog greha i straha,

Svu bedu oni su prijevazišli.«

' Bardo (tib.) - međustanje između smrti i ponovnog rođenja, posredno stanje svijesti. (Originalni naziv

»Tibetanske knjige mrtvih«, Bardo Thodol, znači »Oslobodenje čuvenjem (Thodo!) u posmrtnoj ravni (Bardo)«. Bukvalno, bar-između, do-dva; stoga, posredno, prijelazno, a takode i nesigurno stanje.

26

POČASNICE

Za božansko telo Istine', Nepojmljivo, Bezme: Svijetlo;

Za božansko telo savršenog Zaveštanja°, koje Lotos i Mironosna i Gnevonosna Božanstva`;

' Božansko telo Istine je Dharma-Kaja, primordijalno stanje nestvorenosti, nadsvijetska bodi Sve-Svijest. Budastvo.

' Ovo je Sambhoga-Kaja, jedno od božanska Tri Tela; od njih je najviše Dharma-Kaja Bude i svih Buda i bića koja su savršeno Prosvijetljena, i opisano je - iako Bezkvalitetno po sebi - kao beskrajni okean, spokojan i bez talasa, iz kojeg se dižu oblaci magline i duga, što simbolizuje Sambhoga-Kaju; a oblaci, opervaženi slavolukom duge, kondenzovani i kišonosni, simbolizuju Nirmana-Kaju, treće bolansko Telo Inkarnacije.

Dharma-Kaja je iskonski, bezoblični bodi, koji je istinsko iskustvo pročišćeno od svake greške, od svojstvenog ili slučajnog pomračenja. U njoj leži suština vacione, uključujući i Sangsaru i Nirvanu, koje su, kao stanja ili uslovi dva poVa svijesti, u posljednjoj analizi, u sferi čistog intelekta, identične. (»Šta god je vidljivo i ne~idljivo, bilo Sangsara ili Nirvana, u osnovi je jedno (Šanjata -Praznina), sa dve staze (Neznanja i Znanja) i dva kraja (Sangsara i Nirvana).« »Temelj svega je nestvoren i nezavisan, neizmešan i onostran umu i govoru. O njemu se ne može izgovoriti ni riječ Nirvana, niti Sangsara.«)

Dharma-Kaja je suštinska Mudrost neizmenjena; Sambhoga-Kaja otelotvoruje Odsjaj, ili izmenjenu Mudrost, a Nirmana-Kaja otelotvoruje praktičnu, ili inkarniranu Mudrost.

Riječ Dharma izvedena je iz korene riječi Dhri, što znači »Potpora«, ili »podržavati«. Dharma je ono što podržava, ili čini potporu Vasioni, kao i pojedincu. Dharma je ispravno ophodjenje, rezultat istinskog Znanja.

Istina je, prijema Bramanizmu, Braman, Oslubodenje - Mokša, Nirvana. Sambhoga je život uživanja. Nirmana je proces izgradnje. Po bramaničkoj shemi. Dharma je prva stvar koja je potrebna; onda dolazi Artha (Bogatstvo, ili Posedovanje), što odgovara Sambhogi. Poslije toga dolazi Nirmana; a posljednja je Mokša, ili Oslobodenje (Nirvana).

Nestvoreno, Neoblikovano, Neizmenjeno, to je Dharma-Kaja. Promena Neizmenjenog, manifestacija svih .avršenih atributa u jednom telu, to je Sambhoga-kaja. Zgušnjavanje i prijeinačavanje Jednog Tela u mnoštvo, to je Nirmana-Kaja.

Tako, Tri-Kaja simbolizuje Ezoteričko Trojstvo Budizma severne škole; Egzoteričko Trojstvo su - kao i u južnoj Školi - Buda, Dharma (Pismo) i Sangha (Sveštenstvo).

` Ova su hotanstva u nama. Ona nisu ništa odvojeno od nas. Jedno smo sa svim što jeste, u svakom stanju osetnog postojanja; miroljubivo, mira-puno, ovde prijedstavlja obogotovorene principe

Za pod Lotosom rođenu Inkarnaciju, Padma Sambhavu^, koji je Zaštitnik svih osetnih bića,

Za Gurue, Tri Tela, počasnica.

UVOD

Ova velika Doktrina Oslobodenja čuvenjem, koja podaruje duhovnu nesputanost posvećenicima neznatne bistrumnosti, dok su u Posrednom stanju, ima tri odeljka: prijethodnice, prijedmetnu materiju i zaključak.

Na početku, prijethodnice, Svijeske Smernica', za unaprijedenje bića, morale bi se savladati u praksi.

PRIJENOS PRINCIPA SVIJEŠTIH

Prijema Smernicama, najviši intelekti trebalo bi svakako da budu oslobođeni; ali, ako ne budu oslobođeni, onda bi trebalo, dok su u Posrednom stanju trenutna srca, ili funkcije osećanja, a gnevno, gneva-puno, prijedstavlja funkcije naše mentalnosti, kao što su mišljenje ili rezonovanje, mašta i pamćenje.

^ Padma Sambhava - osnivač Lamaizma, prvi koji je izlagao naučavanje Budizma na Tibetu, po kraljevskom pozivu, 747. godine, gde je došao kao Profesor Joge sa velikog budističkog Univerziteta u Nalandi, Indija. Veliki, Plemeniti Učitelj (guru) Bardo Thodola.

' Svijeske Smernica odnose se na nekoliko rasprava koje pružaju praktično uputstvo posvećenima na bodičkoj Stazi kroz ovaj svijet, a onda kroz Bardo, i dalje, do ponovnog rođenja, ili do Nirvane.

" U tekstu stoji samo tibetanska riječ Hpho (izgovor, pho), koja znači »prijenos« (cijelokupnih, ili zbirnih, karmičkih sklonosti - koje, opet, sa svoje strane, drte čovjeka vezanim za Sangsaru, svijet privida, »večni tok zbivanja, svijet iluzornih fenomena«, kome je suprotnost Nirvana, svijet ne-fenomena). Kako je riječ »duša« ne-potrebljiva, pošto Budizam u celini poriče postojanje stalne, nepromenljive lične svijesti kao entiteta, onako kako to semitska vera i animistička verovanja uopšte podrazumjevaju, prijevodilac originalnog teksta izbegavao je da je upotrebi. Ali, gde god se neki sLčan ili ekvivalentan termin javi treba smatrati da implicira nešto srodno tibetanskom Hpho, ili da je sinoniman sa terminom »životni protok«, kako se to prijetežno označava u južnom Budizmu.

28 ~ 29

ka smrti, da praktikuju Prijenos, koji podaruje auto matsko oslobođenje time što ga samo treba upamtiti. Posvećenici neznatne bistrornosti trebalo bi sva kako da budu oslobođeni pomoću toga; ali, ako ne budu oslobođeni, onda, dok su u Posrednom stanju (tokom kojeg iskušavaju) Stvarnost, trebalo bi da istrajavaju u slušanju ove velike Doktrine Oslobođenja čuvenjem.

Shodno tome, posvećenik bi trebalo prvo da ispit; simptome smrti, onako kako se oni postepeno pojavljuju (u njegovom umirućem telu), prijema uputstvom; »Samo-oslobođenja (posmatranjem) odlika simptom~ smrti«. Onda, kada su svi simptomi smrti upotpunjeni (treba da) primeni Prijenos, koji podaruje oslobođenje samo pamćenjem (procesa)^o.

ČITANJE OVOG THODOLA

Ako je Prijenos djelotvorno primenjen nema potrebu čitati ovaj Thodol; ali, ako Prijenos nije bio de tvorno primenjen, onda se ovaj Thodol ima čit; ispravno i razgovetno, pored mrtvog tela.

Ako telo ne bude tu, onda krevet, ili mesto na kome je pokojnik bio navikao, treba da zauzme (onaj li čita), i treba da izlaže moć Istine. Onda, prizivaj duh (prijeminulog), neka zamisli da je on tu, prisutan i da sluša, i neka čita". Za to vreme, ni jedan

y Tibetansko djelo Bardo ciklusa, koje lame obično koriste dodatak Bardo Thodolu. Ono se bavi simptomima smrti poset naučno i vrlo detaljno.

~^o Oslobođenje, ovde, u ovom kontekstu, ne mora neopho da znači Oslobođenje Nirvane, naročito u odnosu na prosečnog posvećenika. Već prijetežno oslobođenje »životnog protoka« iz i rućeg tela. Na način koji će omogućiti najveću moguću posm svijest i, konsekvantno, srećno ponovo rođenje. Ipak, za vrlo izuzetno i vrlo visoko sposobne jogije, ili svece, isti ovaj ezoterički prijenos može se upotrebiti, prijema lamama-guruima, tako spriječiti svaki prijekid strujnog toka svijesti, od trenutka svijesne sn do trenutka svijesnog ponovnog rođenja.

~~ Lama, ili onaj koji čita ovaj tekst, treba da prizove prijem log, bilo da je lež tu ili ne. u ime Istine, govoreć~: rodaku, ili bliskom prijatelju, ne sme se dozvoliti da plače ili cvili, jer to nije dobro (za prijeminulog); zato ih obuzdaj.

Ako je telo prisutno, čim je disanje prijestalo, lama (koji je bio Guru pokojniku), ili brat po veri u kojeg je prijeminuli imao poverenja, ili prijatelj prijema kojem je prijeminuli osećao veliku naklonost, stavljajući usne blizu uha (ovog tela), a da ga zapravo ne dodiruje, treba da čita ovaj veliki Thodol'z.

PRAKTIČNA PRIMENA OVOG THODOLA OD STRANE OBREDNIKA

A sad o razjašnjenju samog Thodola:

Ako možete sakupiti obilan prinos, žrtvujte ga u slavu Trojstva. Ako to ne može biti učinjeno, onda poredajte sve što se može sakupiti, kao prijedmete na koje se možete usredsrediti svojim mislima i mentalno stvorite takav jedan bezgranični prinos koliko ste to u stanju, i slavite.

Onda, }>Staza dobrih želja koja štiti od straha u Bardou«~; i »Staza dobrih želja za sigurno izbjavlje »Pošto je Trojstvo istinito, i pošto je Istina koju je Trojstvo oglasilo istinita, uz pomoć moći te Istine, ja te prizivam.«

Čak i ako telo prijeminulog nije prisutno (kao što se dešava kad je čovjek nasilno ili slučajno poginuo, što sobom povlači gubitak ili uništenje tela iz ljudske ravni: ili, kad je, da bi se usaglasilo sa astrološkim proračunima, telo bilo sklonjeno i zbrinuto odmah poslije smrti, što nije tako redak slučaj na Tibetu), duh prijeminulog, u nevidljivom telu iz Bardou ravni, mora, na svaki način, biti prisutan pri čitanju, da bi mu se dalo neophodno uputstvo pri Prolazu kroz Drugi Svijet.

'- Prijema tibetanskom i jamaičkom verovanju, telo umiruće osobe ne sme se dodirnuti, da se ne bi uznemirilo normalno rhu glave. I nače ana euštan e se mo~~~ ro~zvesti k oz n~eki dru i otvor na telu i tako dovesti do rodenja u nekom od ne-ljudsk h svijetova. Napuštanje principa svijesti kroz uho, na primjer, dovodi do toga da se prijemini mora prijetodno roditi - prije nego što se može povratiti u ljudsko stanje - u svijetu Gandharvi (to su vilenjački nebeski muzičari), gde je zvuk, kao u pesmi i muzici, prijeovlada^aajući kvalitet postojanja.

" Ovo su neke od Bardo molitvi (ili, »Staze dobrih želja«).

30 ~ 31

nje od opasnih zamki Bardoa«, zajedno sa »Korenin riječima Bardoa«, treba da se pročitaju razgovetno i sa ispravnom intonacijom.

Onda ovaj veliki Thodol treba pročitati ili sedam puta ili triput, u skladu sa okolnostima. (Prvo dolazi sučeljavanje (sa simptomima smrti) onako kako s~ oni pojavljuju tokom trenutaka smrti; (zatim), prime na velikog živopisnog podsetnika, sučeljavanje s; Stvarnošću dok se nalazi u Posrednom stanju; a ka~ treće, dolaze metodi za zatvaranje vrata materice dok je u Posrednom stanju kad traga za ponovnim rođenjem⁴.

" Prvo je Č'ikhai Bardo, drugo je Čonjid Bardo; treće je Bardo, koji sačinjava Drugu knjigu Bardo Thodola.

DEO I

BARDO TRENUTAKA SMRTI

UPUTSTVA O SIMPTOMIMA SMRTI, ILI PRVI STUPANJ ČIKHAI BARDOA: PRVOREDNO JASNO SVIJETLO VIDENO U TRENUTKU SMRTI

Prvo, sučeljavanje sa Jasnim Svijetlom, tokom Posrednog stanja trenutaka smrti, je:

Ovde (može biti nekih) koji su slušali mnogo (religioznih uputstava) a ipak ne prijepoznaju; i (nekih) koji, iako prijepoznaju, ipak nisu podrobno upoznati. Ali će sve klase pojedinaca, koji su primili praktična podučavanja, (nazvana) Smernice, ako se one primene na njih, biti sučeljane sa temel-jnim Jasnim Svijetlom; i, bez ikakvog Posrednog stanja, oni će zadobiti Nerođenu Dharma-Kaju, putem Velike uspravne Staze'S.

Način primene je:

Najbolje je ako se može dovesti guru od kog je prijemini dobio vodična uputstva; ali, ako se taj guru ne može naći, onda je dobro da to bude brat po veri;

" »Velika pravo nagore Staza« - jedna od doktrina, osobena za severni Budizam, govori da se duhovna emancipacija, čak Budavstvo, može postići trenutno, bez ulaska u Bardo ravan i bez patnje na vekovnoj stazi normalne evolucije, koja prolazi različitim svijetovima sangsaričke egzistencije. Vera je prvi korak na Tajnoj Putanji. Onda dolazi Rasvijeta; a sa njom Sigurnost. A kada se cilj dostigne, Uzvinuće. Ali je i ovde neophodno savršeno vladanje Jogom, kao i mnogo sakupljenih zasluga (mnogo dobre karme). Ako učenik može biti naveden da spozna Istinu onog trenutka kad ~e guru otkriva, to će reći, ako on ima moć da umre svijesno i u krajnjem trenutku napuštanja tela prijepozna Jasno Svijetlo koje će osvitati prijed njim, i postane jedno sa njim, sve sangsaričke veze iluzija raskidaju se odmah u paramparčad; Sanjalac se budi u Stvarnosti, istovremeno sa moćnim postignućem prijepoznavanja.

32 ~ 33

ili, ako je ovaj posljednji takode neprivodiv, ond: učeni čovjek iste vere; ili, ako su svi ovi odsutni, onda osoba koja može čitati ispravno i razgovetno treba te da uradi mnogo puta iznova. Pomoću toga će se (prijeminulom) privesti umu ono što je (prijetodno čuo o sučeljavanju i odmah će doći do prijepoznavanj; tog Temelnog Svijetla i nesumnjivo će se zadobit Oslobođenje.

Što se tiče vremena za primenu (ovih uputstava); Kada je disanje prijestalo, vitalna snaga će bit porinuta u nervni centar Mudrosti'~ i Saznavalact' či iskusiti Jasno Svijetlo prirodnih uslova"~. Onda, buduć da vitalna snaga⁹ biva bačena unazad i da leti nadol~ kroz leve i desne nerve, Posredno stanje trenutno osviće.

Gornje bi (upute) trebalo primeniti prije nego što j~ (vitalna snaga) grunula u levi nerv (pošto je prn priješla prijeko pupčanog nervnog centra).

Vreme, (obično neophodno za ovaj pokret vitaln~ snage), onoliko je dugo~ koliko god je disanje jo prisutno, ili približno, to je vreme koje je potrebn da se obeduje.

Onda je način primene (ovih uputstava):

Kada disanje samo što nije prijestalo, najbolje t bilo ako je Prijenos bio uspešno primenjen; ako (pri mena) nije bila uspešna, onda (se obrati prijeminu lom) ovako:

~" Ovde, kao i drugde u tekstu, »nervni centar« odnosi se psihički nervni centar. Psihički nervni centar Mudrosti lociran u srcu.

~' »Um«, »Saznavalac«; to jest, um u svojoj saznajnoj, ili kogi tivnoj funkciji.

~s »Ispražnjen od formativne aktivnosti« - um u svom prirc nom, ili prvobitnom stanju. Um u svom neprirodnom stanju, to reći, kad je inkarniran u ljudskom telu, stalno je u aktivno oblikovanja misli, zbog nagoneće snage pet čula. Njegovo prirc no, ili diskarnirano stanje, jeste stanje kvijescencije, uporedljivo onim u najvišoj od dhjana (ili, u dubokoj meditaciji), kada je ; sjedinjen sa ljudskim telom. Svijesno prijepoznavanje Jasnog Sve izaziva ekstatičko stanje svijesti, kakvo su sveci i mistici Zapa nazvali Iluminacija.

~y »Vitalni vazduh«, »vitalna snaga«, »psihička snaga«,

O, ti plemenita roda, (tako i tako, po imenu), vreme ti je sada došlo da potražiš Stazu (u stvarnosti). Tvoje disanje samo što nije prijestalo. Tvoj te je guru još ranije sučelio sa Jasnim Svijetlom; a sada si na pragu da ga iskušiš u njegovoj Stvarnosti, u Bardo stanju, u kojem su sve stvari kao prazno nebo bez oblaka, a goli je, neokaljani intelekt sličan prozirnom vakuumu bez opsega ili centra. U ovom trenutku spoznaj samog sebe; i istraj prijebivajući u tom stanju. Ja te, takode, u ovim trenucima, postavljam sučelice.

Pošto je ovo pročitano, ponovi ga mnogo puta u uho osobe na samrti, čak prije nego što je disanje prijestalo, tako da ga utisneš u um (umirućeg).

Ako disanje samo što nije prijestalo, okreni umirućeg prijeko, na desnu stranu, a taj se položaj naziva »Ležeći stav lava«. Poskakivanje arterije (na desnoj i levoj strani guše) treba potisnuti.

Ako osoba na umoru pokazuje sklonost za spavanje, ili ako stanje spavanja nadire, to treba susprijegnuti, a arterije potisnuti nežno, ali odlučno². Zbog toga, vitalna snaga neće biti u stanju da se vrati iz srednjeg nervaz' i biće osigurano da ona istekne kroz bramanički tvor. Sada treba primeniti pravo sučeljavanje.

U ovom trenutku, prvo (naziranje) Bardoa Jasnog Svijetla Stvarnosti, koji je nepogrešivi Urn Dharma-Kaje, iskuse sva osetna bića.

Interval između prijestanka izdisanja i prijestanka udisanja vreme je tokom kojeg vitalna snaga boravi u srednjem nervu^{2z}.

Obični ljudi nazivaju ovo stanje onim u kojem princip svijestiz³ iščiljava. Trajanje ovog stanja je nesi="

Umiruća osoba trebalo bi da prijemine potpuno budna i pozor

no svijesna procesa smrti; zato se skreće pažnja na potiskivanje arterija.

" »Srednji nerv«

; bukvalno, »tro-čvor«, »tro-spoj«.

- Pošto je disanje prijestalo, vitalna snaga (bukvalno, »unutrašnji dah«) ostaje, vjeruje se, u srednjem nervu sve dok srce nastavlja da kuca.

v' (Sansk., vidjana, ili bolje, čaitanja) - »Princip svijesnosti«, ili »objekt-saznavajući princip«.

34 ~ 35

gurno. (Ono zavisi) od telesne grade, dobre ili lo i (stanja) nerava i vitalne snage. Kod onih koji imali makar samo malo praktičnog iskustva stal nog, spokojnog stanja dhjane, i kod onih koji im zdrave nerve, ovo stanje nastavlja da traje tok dugog vremenaz'.

Tokom sučeljavanja treba uporno ponavljati (g nje obraćanje prijeminulom), sve dok žučkasta tečn ne počne da se pojavljuje iz različitih otvora teles organa (prijeminulog).

Kod onih koji su vodili zao život, i kod onih >< imaju nezdrave nerve, gornje stanje opstojava toliko koliko je potrebno da se pucne prstima. O~ kod nekih, ono opstojava onoliko koliko je potret da se obeduje.

U različitim Tantramaz⁵ kaže se da ovo sta zamiranja opstojava tokom skoro tri i po dana. Vt na drugih (religioznih rasprava) kaže da to traje če dana; i da se ovo sučeljavanje sa Jasnim Svijetl mora nastaviti (tokom sveg tog vremena).

=¹ Ponekad se ono može nastaviti tokom sedam dana, ali ob četiri ili pet. Princip svijesti (vidi nap. 30 i 32), međutim, < u izvesnim okolnostima transa kakvog jogi, na primjer, n proizvesti, nije neophodno prisutan u telu sve vreme; norma on napušta telo u trenutku koji nazivamo smrt, održavajući s~ lan, magnetu sličan odnos sa telom, sve dok se stanje, u te pomenuto, ne svršši. Samo se kod adepta joge napuštanje prin svijesti odvija bez prijekida u kontinuitetu protoka svijesti, to će ~ bez stanja zamiranja koje se ovde pominje.

Proces smrti suprotan je procesu rođenja, budući da je rod inkarniranje, a smrt diskarniranje principa svijesti; ali, u oba, sli~ postoji prijelaz iz jednog u drugo stanje svijesti. I, baš kao što se t mora probuditi u ovom svijetu, i mora naučiti, iskustvom, prit ovog svijeta, isto tako osoba na samrti mora se probuditi u Ba svijetu i mora postati bliska sa njegovim naročitim uslovima. Bs telo, oblikovano od tvari u nevidljivom, eteru sličnom sta tačan je duplikat ljudskog tela, od kojeg se odvaja u trem smrti. U Bordo telu zadržani su princip svijesti i psihički ne sistem (koji je kopija fizičkog nervnog sistema ljudskog t psihičkog, ili Bardo tela.

=² Definicija ove riječi nije laka. Po tibetanskoj etimo! IRgjad, što se izgovara Gjad) bukvalno zaači »rasprava«, »dis< cija«, religiozne prirode. Postoje dve glavne grupe Tantri - Hi

Načine primene (ovih uputstava) je:

Ako je (dok umire) čovjek pri sebi i sposoban (da utvrdi simptome smrti), iskorišćavanje (ovog znanja) treba da bude primenjeno prije ovogazb. Ako je (osoba na umoru) nesposobna da učini tako, onda ili guru, ili šišja=¹, ili brat po veri sa kojim je čovjek (na umoru) bio vrlo blizak, treba da se nade pri ruci i da onome (koji umire) upečatljivo utisne simptome (smrti), onako kako se oni pojavljuju datim redosljedom, (stalno ponavljajući, u početku), ovako:

Sada su simptomi porinuća zemlje u vodu pristigli^{2H}.

Kada se svi simptomi (smrti) nadu prijed ispunjenjem, onda uputi (umirućem) ovo prijegnuće, govoreći utišanim glasom u uho:

O, ti plemenita roda, (ili, ako je u pitanju sveštenik, O, Visokodostojni Gospodine), ne dopusti svom umu da bude rastrojen.

Ako je u pitanju brat (po veri), ili neka druga osoba, onda ga pozovi po imenu i (reci) ovako: i budističke. Prva je obično data u obliku dijaloga između boga Šive, kao božanskog Gurua, i njegove Šakti Parvati. (Šakti je ženski dublet svakog božanstva, čak i onog najvišeg, tako da se svako od njih uvijek javlja u paru, kako će to kasnije biti uočljivo.) Druge, budističke, ova dva Hindu božanstva zamenjuju budističkim, Budama i njihovim Šaktima. Običnu su Tante zasnovane na filozofiji Joge. Prijema ortodoksnim Hindusima, Tante su vedskog porekla, a kao enciklopedije znanja svog vremena, vrlo su brojne.

=° Potpuno značenje otkriva da ne samo što osoba koja umire dijagnosticira simptome smrti jedan po jedan, kako oni nastupaju, već treba, takode, ako je sposobna, da prijepozna Jasno Svijetlo i bez sučeljavanja sa njom od strane drugog.

=! Učenik, iskušenik koji se sprijeoma da postane guru.

=H Tri osnovna simptoma smrti, sa svojim simboličkim kopijama, jesu: (1) telesni oset pritiska, »porinuće zemlje u vodu«; (2) telesni oset vlažne hladnoće, kao da je telo potopljeno u vodu, što postepeno prijelazi u grozničavu vrelinu, »porinuće vode u vatru«; (3) osećanje kao da se telo raspršava u atome, »porinuće vatre u vazduh«.

Svaki je simptom praćen vidljivim promenama u telu, kao što su gubitak kontrole nad facijalnim mišićem, gubitak čuvenja, vida, dahom koji je otežan i navire u naletima, prijed gubitak svijesti.

36 ~ 1~

O, ti plemenita roda, budući da je ono što se naziva smrću došlo sada do tebe, odluči ovako: »O, ovo je sad čas smrti. Imajući priliku da iskoristim tu smrt, ja ću djelovati tako da, za dobro svih osetnih bića koja nastanjuju bezgranične prostore nebesa, pribavim Savršeno Budastvo, rastapajući se u ljubav i sa osećanje prijema (njima, i upućujući sav svaj napot prijema) Jedinstvenom Savršenstvu.«

Oblikujući svoje misli na ovaj način, naroč u ovom periodu kada se Dharma-Kaja Jasnog Svijet (u stanju) poslije smrti, može prijepoznati na dobro svih osetnih bića, znaj da si ti u tom stanju; (i bt rešen) da zadobiješ najbolji blagodat tog Stanja Vc kog Simbola2v, a kojem jesi, (na sljedeći način):

»Čak i ako ga ne mogu prijepoznati, ipak ću ja zn ovaj Bardo i, ovladavajući velikim Telom Jedinsl u Bardou, pojaviti se u bilo kom (obliku) koji će 1 dobrosonan (za sva bića) bez razlike: Poslužiću sv osetnim bićima, bezbrojnim po broju, kao što i granice nebesa.«

I~e napuštajući ovu odluku trebalo bi da poku i setiš se svih posvijetnih postupaka koje si bio navik da izvodiš tokom života.

Govoreći ovo, čitač će staviti svoje usne blizu c i ponovioće sve razgovetno, jasno utiskajući riječi r umirućom osobom, da bi spriječio njen um da odb čak i na tren. '

Pošto disanje potpuno prijestane jako potisni n~ sna; a lama, ili osoba viša, ili učenija od tebe, ne utiče riječima, ovako:

Poštovani Gospodine, sada kada iskušavaš Tem~ no Jasno Svijetlo, pokušaj da istraješ prijebivajući u t~ stanju koje sad iskušavaš.

=y U ovom je stanju spoznaja Poslijednje Istine moguća, ako čovjek opskrbljen dovoljnim naprijetkom na Stazi još prije smt Inače, on sad ne može imati koristi i mora lutati ka sve niž i nedostojnijim okolnostima u Bardou, onako kako to karr uslovljava, sve do ~onovnog rođenja. (Vidi nap. 132.)

I, takode, u slučaju ma koje druge osobe, čitač će je sučeliti, ovako:

O, ti plemenita. roda (tako i tako, po imenu), slušaj. Sada iskušavaš Zračenje Jasnog Svijetla čiste Stvarnosti. Prijepoznaj ga. O, ti plemenita roda, tvoj prisutni intelekt~', po pravoj prirodi praznina, koji nije oblikovan ni u što, što se tiče odlika ili boje, prirodno prazan, baš je sama Stvarnost, Sve-Dobrijt.

Tvoj sopstveni intelekt, koji je sad praznina, a ipak ne treba smatrati da je od praznine ništavila, već kao da je sam intelekt, neometen, sijajući, ushićen i blaženosti pun, sama je svijest32, Sve-Dobri Buda33.

Tvoja sopstvena svijest, koja nije oblikovana ni u šta, u stvarnosti - praznina, i intelekt, sijajući i blaženosti pun - ova dva - neodvojivi su. Jedinstvo njihovo je Dharma-Kaja, stanje Savršenog Prosvijetljenja~4.

''' Tib., šes-rig - intelekt; saznajna, ili kognitivna sposobnost. " »Sve-Dobri« (sansk., Dharma-Dhatu Samanta-Bhadra)

- otelovljenje Dharma-Kaje, prvi stupanj Budastva. Sve-Dobri ovde je Sve-Dobri Otac, jer, prijema Velikoj Školi Usavršavanja, otac je ono što se pojavljuje, ili fenomeni, majka je ono što je svijesno tih fenomena. Opet, Blaženost je otac, a Praznina svijesna Blaženosti je majka; Zračenje je otac, a Praznina koja ga je svijesna, to je majka; i, kao ovde u tekstu, intelekt (ili, kognitivna veština) je otac, Praznina je majka. Ponavljanje »praznine« namerno je, zato da bi se naglasila važnost spoznaje kako je intelekt u stvarnosti prazan (ili, od prirode praznine), to jest, od nerodenog, nestvorenog, neoblikovanog Prvobitnog.

'= U tekstu se javljaju dve srodne riječi, s tim što rig-pa (tib.) znači svijest, koja se ne može svijesti na sposobnost spoznajne funkcije kojom ona spoznaje, ili zna za sebe da jeste. Uobičajeno, rig-pa i šes-rig su sinonimi; ali, u tajnovitim i nejasnim filozofskim raspravama, kao u ovoj, rig-pa se odnosi na svijest u njenom najčistijem i najduhovnijem (nadsvijetskom) aspektu, a šes-rig na svijest u tom zgusnutom aspektu, ne čisto duhovnom, u kojem je kognicija fenomena prisutna.

" Samanta - »Sve«, ili »Univerzalno«, ili »Potpuno«; Bhadra ' eDobri, ili »Dobrobitni«. U ovom stanju onaj koji iskušava i stvar koja je iskušena neodvojivo su jedno i isto: kao što je, na primjer, žutoća zlata neodvojiva od zlata, niti je slanoća od soli. Za normalni ljudski intelekt ovo je transcendentalno stanje izvan razumjevanja.
" Iz jedinstva dva stanja uma, ili svijesti, označena kao rig-pa

38 ~ 39

Tvoja sopstvena svijest, sijajuća, prazna i neodvaja od velikog Tela Zračenja, nema rođenja, niti srr i Neizmenljivo Svijetlo je ona - Buda Amitabha³⁵.

Znati ovo dovoljno je. Prijepoznajući prazninu ~ stvenog intelekta za Budastvo i posmatrajući ga svoju sopstvenu svijest, znači održati sebe (u sta~ božanskog uma Bude³~).

Ponovi ovo razgovetno i jasno tri, ili (čak) sec puta. To će prizvati u sećanje (osobe na umc ranije (dok je bila živa) sučeljavanje koje 3e g izvodio. Drugo, to će prouzrokovati da se gola s prijepozna kao Jasno Svijetlo; a treće, prijepozna samog sebe (na taj način), čovjek postaje trajno sj njen sa Dharma-Kajom i Oslobođenje će biti si; no³!

i šes-rig, a simbolizovana Sve-Dobrim Ocem i Sve-Dobrom M; kom, rada se stanje Dharma-Kaje, stanje Savršenog Prosvijetljen, Budastva. Dharma-Kaja, Telo Istine, simbolizuje najčistije i naj še stanje bića, stanje nadsvijetske svijesti, lišeno svih mentalr ograničenja ili zamračenja, koji se pojavljuju iz kontakta prvobit svijesti sa materijom.

'S Kao što je Buda Samanta-Bhadra stanje Sve-Dobrog, tako Buda Amitabha stanje Beskrajnog Svijetla; a, kako to tekst pod~ zumeva, oba su, u krajnjoj analizi, isto stanje, samo gledano sa d strane. U prvom je naglasak na umu Sve-Dobrog, u drugom naglasak na prosvijetljujućoj bodi Moći, simbolizovanoj kao Bu Amitabha (što je personifikacija veštine Mudrosti), Izvor Živc i Svijetlosti.

?" Spoznaja Ne-Sangsare, koja je Praznina, Nepostalo, Ne~ deno, Nesačinjeno, Neoblikovano, podrazumjeva Budastvo, Sa' šeno Prosvijetljenje - stanje Božanskog Uma Bude.

Evo jednog citata iz »Dijamantske Sutre«: »Svaki oblik, kvalitet fenomena prolazan je i iluzoran. Kada um spozna fenomeni života nisu pravi fenomeni, Gospod Buda tad može t jasno opažen.« Kineski komentar glasi: »Duhovni Buda mora t spoznat unutar uma, inače ne može biti istinskog opažaja Gospo Bude.«

? Ako je čovjek, kad umire, već upoznat sa ovim stanje putem prijetodne duhovne (ili, jogičke) vežbe, i ako ima moći dostigne Budastvo u ovom sveprijesudnom trenutku, Točak Radai se zaustavlja, a Oslobođenje je trenutno dostignuto. Ali je tak duhovno umeće toliko izvanredno retko da je normalno mental stanje osobe na umoru neskladno sa uzvišenim postignućem ops javanja u stanju u kom Jasno Svijetlo sija; a onda sljedi postep salaz u sve niža stanja Bardo postojanja i, najzad, ponovno roden

UPUTSTVA U VEZI DRUGOG STUPANJA ČIKHAI BARDOA: DRUGOREDNO JASNO SVIJETLO VIDENO ODMAH POSLIJE SMRTI

Tako je prvoredno Jasno Svijetlo prijepoznato i Oslobođenje zadobijeno. Ali, ako postoji neka sumnja da prvoredno Jasno Svijetlo nije prijepoznato, onda (se sa sigurnošću može prijetpostaviti da) dolazi do osvita onog što se naziva drugorednim Jasnim Svijetlom (nad prijemnulim), koje osviće (pošto je disanje prijestalo), poslije nešto dužeg vremena no što je potrebno da se obeduje~.

S obzirom na nečiju dobru ili lošu karmu;v, vitalna snaga otiče dole, ili u desni ili u levi nerv, i izlazi kroz bilo koji od otvora (na telu). Onda dolazi do bistrog stanja uma.^o

Sličnost sa igtom kojom se balansira i koja se kotrlja po tankoj niti, lame koriste da razjasne ovo stanje. Sve dok je igla u ravnoteži, ona ostaje na koncu. Dešava se tako, međutim, da zakon gravitacije deluje na nju i ona pada. U sferi Jasnog Svijetla, slično, mentalnost osobe na umoru, na tren uživa u okolnostima ravnoteže, ili savršenog ekvilibrijuma, i onih jednostni (bivanja Jednim sa Svim). Zbog nebliskosti sa takvim stanjem, koje je ekstatičko stanje ne-ega, potpražne svijesti, principu svijesti obične osobe nedostaje moći da funkcioniše u njemu; karmičke sklonosti zaklanjaju princip svijesti mislima o ličnosti, o individualizovanom biću, o dualizmu, i, gubeći ravnotežu, princip svijesti biva odbačen od Jasnog Svijetla. Ideacija ega, sopstva, ona je koja spriječava spoznaju Nirvane (koja je »utrnuće plamena sebične žudnje«); i tako Točak Živoga nastavlja da se okreće.

'~ Odmah pošto vitalna snaga prode do srednjeg nerva osoba na umoru iskusiće Jasno Svijetlo u njenoj primitivnoj čistoti, Dharma-Kaju nezamrljanu; a ako ne bude u stanju da se čvrsto drži tog iskustva, iskušava zatim drugoredno Jasno Svijetlo, budući da je pala u niže stanje Bardo, gde je Dharma-Kaja zatamnjena karmičkim mrljama.

^o U najopštijem smislu, ovaj termin označava zakon moralne retribucije. To je učenje (zakon) o etičkim posljedicama sopstvenih činova, o akumulaciji posljedica djelanja.

~" Tib., „šes-pa, ovde prijevedeno kao »um«. Prijevodilac originalnog teksta, Lama Kazi Dava-Samdub, dodao je sljedeći komentar: Witalna snaga, koja dolazi prijeko pupčanog psihičkog-nervnog centra i princip svijesti, koji dolazi prijeko moždanog psihičkog-nervnog centra, sjedinjuju se u srčanom psihičkom-nervnom centru, a pr; izlasku iz tela odatle, normalno - kroz Otvor Brame, uzrokuju u umirućoj osobi stanje ekstaze najvećeg intenziteta.

40 ~ 41

Reći da sjaj (prvorednog Jasnog Svijetla) opstojava tokom perioda potrebnog za obed (zavisi od) dobrog ili lošeg stanja nerava i, takode, od toga da li je bilo prijetodne vežbe (u sučeljavanju), ili ne.

Kada princip svijesti dospe izvan tela (on kaže sebi samom), »Jesam li ja mrtav, ili nisam mrtav?« On to ne može odrediti. On vidi svoje rodake i poznanike, kao što je bio navikao da ih vida ranije. On čak čuja kukanje.

Užasavajuće karmičke iluzije još nisu osvanule. Niti su još došla zastrašujuća prikazanja, ili iskustva, uzrokovana od Gospoda Smrti.

Tokom ovog intervala upute treba da primeni (la, ma, ili čitač):

Ima onih (posvećenika) usavršenog stupnja i onih vizualizatorskog stupnja. Ako se radi o nekome ko je bio na usavršenom stupnju, onda ga pozovi triput p v imenu i stalno iznova ponavljaj gornja uputstva o sučeljavanju sa Jasnim Svijetlom. Ako se radi o nekome ko je bio na stupnju vizuelnog prijedstavljanja, onda mu pročitaj uvodne opise i tekst Meditacija o njegovom božanstvu-zaštitniku, a onda kaži:

O, ti koji si plemenita roda, meditiraj nad tvojim božanstvom-zaštitnikom. (Ovde čitač treba da nave- de ime tog božanstva.) Ne budi rastrojen. Prilježno skoncentriši svoj um na božanstvo-zaštitnika. Mediti- raj nad njim kao da je on odbлесак meseca na vodi, poјаван, a ipak nepostoјеći (po sebi). Meditiraj nad njim kao da je biće sa fizičkim telom.

Tako govoreći, (čitač će) naglasiti to. Ako je (pokojnik) iz naroda, kaži:

Sljedeći stupanj manje je intenzivan. U prvom, ili prvoredno stupnju iskušava se prvoredno Jasno Svijetlo, na drugom stupnj drugoredno Jasno Svijetlo.

Lopta koju čovjek pusti da se kotrlja ima najjači zaokret I prvom okretu; drugi je okret sporiji, i svaki je sljedeći zaokret s sporiji, sve dok se lopta sasvim ne umiri. A slično je i sa principo svijesti pri smrti čovjekovoj. Njegov prvi duhovni okret, neposredi po napuštanju tela iz semaljske ravni, najbrži je; sljedeći je spori Konačno, kada se kar-na istroši u posmrtnom stanju, princip sve se umiruje, ulazi se u matericu, a onda sljedi ponovno rođenje ! ovom svijetu.«

42

Meditiraj nad Velikim Saosećajnim Gospodom~'. Na ovaj način sučeljeni, čak i oni za koje se ne bi očekivalo da prijepoznaju Bardo (nepotpomognuti), nesumnjivo će ga prijepoznati.

Osobe koje su, dok su živele, bile sučeljene (sa Stvarnošću) od strane gurua, a koje se ipak nisu blisko upoznale sa njom, neće biti u stanju da same jasno prijepoznaju Bardo. Ili guru, ili brat po veri, moraće da živo utiču na takve osobe4z.

Mogu se naći čak i oni koji su se blisko upoznali sa učenjima, a koji ipak, zbog žestine oboljenja koje izaziva smrt, mogu biti mentalno nesposobni da se suoče sa iluzijama. Za takve je, takode, ovo uputstvo apsolutno neophodno.

Opet, (ima onih) koji su, iako su nekada bili blisko upoznati sa učenjima, postali podložni padu u jedna stanja bitisanja usljed prijenebregavanja zaveta, ili neuspeha da se suštinske dužnosti izvedu pošteno. Za njih ova uputstva su nezamenljiva.

Ako je prvi stupanj Bardoa bio shvaćen pri prvom susretu s njim'3, to je najbolje. Ali, ako to nije slučaj, primenom ovog razgovetnog podsećanja (prijeminulog), dok je na drugom stupnju Bardoa, njegov se intelekt budi i postiže oslobođenje.

Dok je na drugom stupnju Bardoa, čovjekovo telo je po prirodi ono što se naziva sjajnim iluzornim telom~, " p. 80, 130, 149 i 150.

" Čovjek može čuti detaljan opis veštine plivanja a da, ipak, nikad ne pokuša da pliva. Iznenada bačen u vodu on uvida da ne zna da pliva. Tako je i sa onima koji su bili podučavani teoriji o tome kako da se ponašaju u vreme kad smrt nastupi, a tu teoriju nisu nikad primenili putem vežbi joge: oni ne mogu održati neprijekinitim protok svijesti; postaju sve više zapanjeni promenama uslova; i ne uspevaju da naprijeduju, ili da iskoriste priliku koju smrt pruža, osim ako su podržani i upućeni od strane živog gurua. Čak i pored svega što guru može učiniti oni obično, zbog loše karme ne uspevaju da prijepoznaju Bardo kao-takav.

" Bukvalno, ako je »uhvaćen za perčin«.

" .'Claja-rupa - »čisto (ili, sjajno) iluzorno telo«. Ovo je eterički duP~ikat fizičkog tela iz zemaljske ravni, »astralno telo« teozofije.

43

Ne znajući da li (je on) mrtav, ili ne, (stanjE lucidnosti se pojavljuje (kod prijeminulog)'S. Ako sr ova uputstva uspešno primene na prijeminulom, do! je u takvom stanju, onda, pošto susreće Majku-Stvat nost i Izdanak-Stvarnost~, karma ne kontroliše'~ Kao što sunčevi zraci, na primjer, razgrću pomračinu tako Jasno Svijetlo na Stazi raščinjava moć karme.

Ono što se naziva drugim stupnjem Bardoa osvii nad mislenim telom'R. Saznavalac4v lebdi u okvirimi onih mesta na koja su njegove aktivnosti ograničen~ Ako se u ovom periodu ovo naročito učenje prime~l dejstveno, onda će svrha biti ispunjena; jer, karmičlsa iluzije još neće doći i, stoga, (prijeminuli) neće moći c~ bude okretan tamo i ovamo (od svog cilja postizanja,~ Prosvijetljenja).

a5 Sa odlaskom principa svijesti iz ljudskog tela nastaje psihič ushićenje, koje biva zamenjeno stanjem lucidnosti.

'~ Dharma MatrI Putra - Majka i Izdanak 5tvarnost (ili, Istin Izdanak-Istina ono je što je spoznato u ovom svijetu putem pral duboke meditacije (dhjana). Majka-Istina je Prvobitna, ili Tem~ na Istina, koja se iskušava samo poslije smrti, dok je Saznava u Bardo stanju ravnoteže, prije nego što karmičke sklonosti erul raju i aktiviraju se.

Ono što je fotografija, upoređena sa objektom koji se fotografira. Izdanak-Stvarnost je prijema Majci-Stvarnost. " »Karma je nesposobna da okrene usta ili glavu«, čime podrazumjeva jahač koji upravlja konjem uzdama i demom,

's »Misljeno telo«, »telo iudnji«, ili >>mentalno telo«. °y Vidi nap. 23, 30 i 32.

DEO II

BARDO DOŽIVLJAVANJA STVARNOSTI

UVODNA UPUTSTVA KOJA SE TIČU DOŽIVLJAVANJA STVARNOSTI TOKOM DRUGOG STUPNJA BARDOA, NAZVANOG ČONJID BARDO, KADA SE POJAVLJUJU KARMIČKA PRIVIDENJA

Čak i ako prvredno Jasno Svijetlo nije prijepoznato, ako je Jasno Svijetlo drugog Bardoa bilo prijepoznato, Oslobođenje će biti dostignuto. Ako čovjek nije oslobođen čak ni time, onda ono što se naziva trećim Bardoom, ili Čonjid Bardo, osviće.

U ovom, trećem stupnju Bardoa, karmičke iluzije počinju da blistaju. Vrlo je važno da se ovo Veliko Sučeljavanje iz Čonjid Bardoa pročita: ono ima puno moći i može učiniti mnogo dobrog.

Negde u ovo vreme (prijeminuli) može videti kako se prijekida sa daljim deljenjem hrane, kako se sa tela skidaju odevni predmeti, kako se čisti mesto na kojem se nalazila ponjava za spavanje°; može čuti sve zapomaganje i plakanje svojih prijatelja i rodaka i, mada ih on može videti i čuti kako nariču nad njim, oni ne mogu čuti njega kako ih zove, tako da on odlazi nezadovoljan.

U to vreme, zvuci, svijetlosti i zraci - sva tri - doživljavaju se. Ovi zgražavaju, zastrašuju i užasavaju t prouzrokuju mnogo umora. U tom trenutku, ovo sučeljavanje sa Bardoom (tokom iskušavanja) Stvarnosti treba primeniti. Pozovi prijeminulog po imenu i ispravno i razgovetno mu objasni, ovako:

"" Ovo se odnosi na (1) podelu hrane za pokoj duše prijeminulog, t°kom pogrebnih obreda; (2) na njegovo telo koje pripremaju za ukop; (;) na njegov krevet, mesto gde je spavao.

44 ~ 45

O, ti plemenita roda, slušaj sa punom pažnjom, r budi rastrojen: Postoji šest stanja Bardoa; poimena prirodno stanje Bardoa dok si u materici; Barć snenog stanja; Bardo ekstatičke ravnoteže dok u dubokoj meditaciji; Bardo trenutaka smrti; Barć tokom (doživljavanja) Stvarnosti; Bardo obrnutc procesa sangsaričke egzistencije. To su tih šest.s~

O, ti plemenita roda, ti ćeš iskusiti tri Bardo, Bardo trenutaka smrti, Bardo (tokom doživljavanja~ Stvarnosti i Bardo dok tragaš za ponovnim rođenjem Od ova tri, sv~ do juče, ti si iskušavao Bardo trenut ka smrti. Iako je Jasno Svijetlo Stvarnosti osvanu iznad tebe, nisi bio u stanju da ga se držiš i tal, moraš lutati ovuda. Od sad pa nadalje, iskusić~ (druga) dva, Čonjid Bardo i Sidpa Bardo.

Obratićeš nerastrojenu pažnju onome sa čim ću sada sučeliti, i drži se toga:

O, ti plemenita roda, ono što se naziva smrt sada nastupilo. Ti napuštaš ovaj svijet, ali ti nisi jedir (smrt) dolazi po svakog. Ne prijanjaj, dragovolj~ i u slabosti, za ovaj život. Čak i ako prijanjaš slabosti, nećeš moći ovde da ostaneš. Nećeš zadob ništa više od lutanja u ovoj Sangsaris2. Ne budi priv žen (ovom svijetu); ne budi slab. Seti se plemenit~ Trojstva53.

O, ti plemenita roda, ma kakav se strah i užas te mogu javiti u Čonjid Bardou, ne zaboravi ove riječi; s~ Redom: (svako od ovih stanja naziva se Bardo, ili Posre~ stanje, stanje Nesigurnosti) (1) Stanje Nesigurnosti mesta rod (ili, dok je u materici); (2) Stanje Nesigurnosti (tokom doživljavanja) stanja sna; (3) Stanje Nesigurnosti (tokom doživljavanja) Dhjane (Meditacije) u Samadhiju (Ekstatičkom ekvilibrijumu); Stanje Nesigurnosti trenutaka smrti (ili, u trenutku umiranja); Stanje Nesigurnosti (tokom doživljavanja) Stvarnosti; (6) Sta Nesigurnosti u inverznom procesu sangsaričke (ili, svijetovne) e stencije - stanje u kojem Saznavalac traga za ponovnim rođenj

s= Točak Života, »stvar koja se vrti kao čigra unaokolo«, »z ka«, »vrtlog«; svijet prividnih, lažnih i iluzornih fenomena.

s' To su: Buda (Probudeni), Dharma (Pismo) i Sangha (! štenstvo).

46

noseći njihovo značenje u srcu, idi naprijed: u njima leži vitalna tajna prijepoznavanja:

»Avaj!, kada neizvesno doživljavanje Stvarnosti zazori nada mnom ovde54,

Sa svim mislima o strahu, užasu i grozi prijema svim (prividajnim pojavama) otklonjenim,

Nek prijepoznam svakakve (vizije) koje se pojave kao odbleske moje sopstvene svijesti;

Nek ih saznam kao od prirode privida u Bardou: Kad u ovom svevažnom trenutku imam priliku da postignem veliki ishod,

Neka se ne plašim nizova Mironosnih i Gnevonosnih (Božanstava), mojih sopstvenih mislenih oblića,«

Ponovi ove (stihove) jasno i, pamteći njihovo značenje dok ih ponavljaš, stupi naprijed, (O, ti plemenita roda).

Pomoću toga, bilo kakve da se vizije užasa i grozote jave, prijepoznavanje je sigurno; i ne zaboravi ovo vitalno, tajnovito umeće koje leži u tome.

O, ti plemenita roda, kada su se tvoje telo i um rastavljali, ti mora da si namah iskusio naziranje Čiste Istine, tanane, svijetlucave, blještave, zasenjujuće slavohodne, zračee uzvišeno, po izgledu kao opsena koja se kreće

poput horizonta uproleće u jednom stalnom toku vibracija. Ne budi prijepadnut time, niti užasnut, niti zgranut. To je zračenje tvoje sopstvene istinske prirode. Prijepoznaj je.

Iz sred srede tog zračenja prirodni zvuk Stvarnosti, titrajući i odzvanjajući kao hiljade gromova istovremenog zvučanja, pojavice se. To je prirodni zvuk samog tvog istinskog sopstva. Ne budi prijepadnut time, niti užasnut, niti zgranut.

Telo koje ti sada imaš naziva se misleno telo " Stvarnost se doživljava u stanju nesigurnosti jer je Saznavalac dojava kroz Bardo kopiju iluzornih perceptivnih sposobnosti tela iz zemaljske ravni, a ne putem nezatamnjenog iz nadvijetske svijesti čistog Dharma-Kaja stanja, u kom ne može biti Bardoa (to jest, Nesigurnog, Posrednog stanja).

47

sklonosti 55. Pošto nemaš materijalno telo od m~ i krvi, ma šta se može pojaviti - zvuci, svijetlosti, zr - svi su oni, sva tri, nemoćni da te povrede: ti nen mogućnosti da umreš. Sasvim je dovoljno da znaš su ova prividenja tvoja sopstvena mislena oblii Prijepoznaj to kao Bardo.

O, ti plemenita roda, ako sada ne prijepoznaš sv sopstvene mislene oblike, ma šta da si, od mediti nja i od posvećivanja, izvodio dok si bio u ljudsk svijetu - ako se nisi susreo sa ovim sadašnjim podu ma - svijetlosti će te prijepasti, zvuci će te zgroz a zraci će te užasnuti. Ako možda ne znaš o svevažni ključ za učenja - budući da si nesposoban prijepoznaš zvuke, svijetlosti i zračenja - ti ćeš mot da lutaš u Sangsari.

OSVANUĆE MIRONOSNIH BOŽANSTAV OD PRVOG DO SEDMOG DANA

(Prijetpostavljaajući da je prijeminuli karmički prijed dreden - kao što to obični smrtnik jeste - da prijebrc četrdeset i devet dana Bardo postojanja, uprkos m čestim sučeljavanjima, dnevna ispaštanja i opasno koje mora susresti i nad kojima mora pokušati trijumfuje, tokom prvih sedam dana, u kojima osvi Mironosna Božanstva, objašnjavaju mu se detalj u sljedećem - rvi dan, sudeći prijema tekstu, ocenjt se da pada u vreme kad bi normalno bilo očekivati se prijeminuli osvijesti prijed činjenicom da je mrtav i putu nazad da bude ponovo rođen, ili oko tri i po četiri dana poslije smrti.)

PRVI DAN

O, ti plemenita roda, bio si beslovesan zadnja tri i po dana. Onog trenutka kad se 55 »Telo uma (ili, misli);

navike, sklonosti (rodene iz s

ke, ili svijetovne egzistencije). 48

povratio iz ove obeznanjenosti, pomislićeš: »Šta se dogodilo!«

Djelaj tako da prijepoznaš Bardo. U to vreme, sva Sangsara biće u prijevratu 56; a fenomenalne prikaze koje ćeš tada videti biće odbljesci i božanstvas'. Sva nebesa pojavice se u dubokom plavetnilu.

A onda, iz Centralne sfere, nazvane Rasejavanje semenas~, Bhagavan Vairočanasv, bele boje i zastoljen na prstolu lava, noseći točak sa osam priječaga; koga grli Majka Prostranstava nebeskih~°, ukazaće ti se.

To je masa tvari razrešena u svoje prvobitno stanje, koje je plava svijetlost.

Mudrost Dharma-Dhatua, plave boje, svijetlucava, prozirna, slavodobitna, zasenjujuća, iz srca Vairočane, kao Oca-Majkeb', baciće se i pogodiće te svijetlom, tako zračnim da ćeš ti jedva biti u stanju da gledaš u njega.

s" To će reći da će fenomen, ili fenomenalne egzistencije, onako kako su doživljene u ljudskom svijetu, biti doživljene na sasvim drugi način u Bardo svijetu, tako da će nekom ko je tek umro one izgledati kao da su u prijeokretu, ili zbrci; stoga i upozorenje prijeminulom, koji se mora priviknuti na posmrtnu ravan, baš kao što se i beba mora priviknuti na ovaj svijet.

" Na ovoj tački, kad bajne Bardo vizije počinju da zore znalac bi, pri pokušaju da ih racionalizuje, trebalo da stalno drži na umu da je ova rasprava suštinski ezoterička, budući da je većim djelom, a naročito odavde pa nadalje, alegorična i simbolična u odnosu na psihička iskustva u posmrtnom stanju.

SR »Rasejavanje semena (svih stvari)«. Ezoterički, to je Dharma-Datu (vidi nap. 31).

`y Vairočana, Dhjani Buda Centra (ili, Centralne sfere). Vairočana bukvalno znači, »u oblicima čini vidljivim«; stoga je Manifestant fenomena, ili Noumena. Točak koji drži simbolizuje suverensku moć. Njegov naziv, Bhagavan (koji se primenjuje na mnoga božanstva koja će usljediti), a koji znači »Onaj koji je u posedu 1)ominiona« (ili, »Šest moći«), ili »Pobednik«, kvalifikuje ga kao Budu, onog koji je pobedio i ima dominion nad sangsaričkom egzistencijom.

"" »Gospa - Vladar prostranstava nebeskih«, (Akasa Dhatu l~vari). Majka je ženski princip univerzuma; Otac, Vairočana, seme je svega što jeste.

° Ovde, kao i u odeljcima koji sljede, glavno božanstvo u sebi personifikuje muški, baš kao i ženski princip prirode i stoga se naziva Otac-Majka (božansko prisajedinjenje).

49

Uporedo s tim, takode će sijati mutno belo svijetlo od deva~2, koje će te pogoditi prijeko čela.

Na ovom stupnju, ne smeš biti zapanjen prijed božanskim plavim svijetlom koje će se pojaviti sijajući i slavodobitno; ne budi prijepadnut njim. To je svijetlost Tathagateb', nazvano Svijetlost Mudrosti Dharma-Dhatua. Uzdam se verom u nj, povjeruj mu odlučno i moli mu se, misleći (svojim umom) kako je ono svijetlost

koja izvire iz srca Bhagavan Vairočane i koja dolazi da te primi dok si u opasnoj klopki Bardoa. To svjetlo, ono je svjetlo milo~ti Vairočanine.

Ne budi zaveden mutnim belim svjetlom deva. Ne budi mu privržen; ne budi slab. Ako mu budeš privržen, odlutaćeš u boravišta deva i bićeš uvučen u vir Šest Loka~'. To je samo upadica da te prijepriječi na Stazi Oslobođenja. Ne gledaj u njega. Gledaj u blještavo plavo svjetlo sa dubokom verom. Prilježno posvijeti sve svoje misli Vairočani i ponavljaj za mnom ovu molitvu:

»Avaj!, kad lutam u Sangsari, zbog pogubne posti ,
Na zračnoj svjetlosnoj stazi Dharma-Dhatu Mua sti
Nek me vo.di Bhagavan Vairočana,
Neka mi Božanska Majka beskrajnog Prostora de čuvar;
Neka me bezbedno prijevedu prijeko strahovite z ke Bardoa;
I nek me postave u stanje Sve-Savršenog BI StVa. «

Moleći ovako, sa dubokom poniznom verom, (ćeš se prijetopiti, u slavloluđu dugine svijetlosti, u sr
"= Deva znači bog; ali i muško, muški princip.

"" »Onaj koji je prošao tim istim putem«; to jest, Onaj koji postigao cilj (Nirvanu) - neki Buda.

"" To su šest svijetova (sangsaričke egzistencije): (1) svijet bogo~ (2) svijet titana; (3) ljudski svijet; (4) svijet divljih životinja; (5) s~ duhova; i (6) svijet pakla.

50

Vairočanino i dostići ćeš Budastvo u Sambhoga-Kaji, u Centralnoj sferi Gusto zbijenogbs.

DRUGI DAN

Ali, ako - ne istrajavajući u ovom sučeljavanju, usljed moći srdžbe i zatamnjujuće karme - čovjek bude prijepadnut pri susretu sa ovim slave dostojnim svjetlom i utekne, ili bude prijeplavljen iluzijama, uprkos molitvi, drugog dana Vadžra-Satva i njegova prateća božanstva, baš kao i čovjekova zlodjela (zaslužna) Pakla, doći će da ga prihvate.

Tada je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Drugog dana će čisti oblik vode sijati kao belo svjetlo. U to vreme, iz duboke, plave Istočne sfere Prijevashodne sreće, Bhagavan Akšobhja, (kao) Vadžra-Satva~, plave boje, koji u ruci drži petokrako dordžeb', ustoličen na prijestolu slona, a grli ga Majka Mamaki~, pojaviće ti se, dvoren od strane Bodisatvi Kšitigarbhe i Maitrejeby, sa ženskim Bodisatvama Lasemom i Pušpemom°. Ovih šest bodičkih božanstava pojaviće ti se.

"" »Čvrsto oblikovanak«, ili »Gusto zbijena sfera«; semenje svih univerzalnih snaga i stvari gusto je zbijeno u njoj. Na tibetanskom jeziku naziva se Og-min, što bukvalno znači »Nema dole«, odnosno označava sferu u kojoj nema pada, jedno stanje koje vodi u Nirvanu; to je prijevashodno sfera Buda.

~' Akšobhja (»Neuzdrmani«, ili »Nepokretni«), Dhjani Buda istočnog pravca, ovde, kao i kasnije u tekstu, pojavljuje se kao Vadžra-Satva (»Božanski herojskog uma«, ili »Neuništivog uma«), njegova Sambhoga-Kaja, ili ukrašeni aktivni refleksi.

"" Dordže je lamaički skiptar, neka vrsta munje Indrine (3upiter).

~ Mamaki je jedno od 108 imena koje se daju Dolmi (sansk., Tara), nacionalnoj boginji Tibeta. (Vidi nap. 88.) WMaterica (ili, Utroba) Zemlje«; i »Ljubav«, Buda koji ~e d°č~ i koji će izmeniti čovečanstvo putem moći božanske ljubavi. behareLeLasema jle~prijedsgtavljenaa<kako~držiogledalo a kolketnom stavu ; personifikuje Lepotu; Pušpa je prijedstavljena kako drži behar u ruci i personifikuje pupoljak.

51

Masa tvog principa svijesti, budući da je u svo čistom obliku - koji je Ogledalu slična Mudrost - sij će kao blještavo, zračeće belo svjetlo, iz srca Vadži -Satve, Oca-Majke, sa takvom zasenjjućom bri jantnošću i prozirnošću da ćeš teško biti u stanju ~ gledaš u njega, (i) ošinuće te. I kao dim oboje~ svjetlo iz Pakla sijaće uporedo sa svjetlom Ogleda slične Mudrosti, i (takode) ošinuće te.

Zbog toga ćeš, usljed moći srdžbe, začeti str i bićeš prijepadnut zasenjjućim belim svjetlom i (žel ćeš) da utekneš od njega; začeeš osećanje zaveden sti prijema mutnom dimom obojenom svjetlu iz Pakl Djelaj tad tako da se ne plašiš tog blještavog, zasenj jućeg, prozirnog belog svjetla. Spoznaj ga kao M drost. Prijedaj mu se ponizno i prilježno, sa verom. ' je svjetlost milosti Bhagavan Vadžra-Satve. Misli, verom, »Ona će mi pružiti zaklon«; i moli se.

To je Bhagavan Vadžra-Satva, koji dolazi da primi i da te spase od straha i užasa Bardoa. Ve~ u to; jer je to udica zraka milosti Vadžra-Satve".

Ne budi zaveden mutnom, dimom obojenom sm lošću iz Pakla. To je staza koja se otvara da te prin zbog moći nagomilane zle karme iz silovite srdžt Ako budeš privučen njom, pašćeš u svijetove Pakla; padajući tamo, moraćeš da istrpiš nenasan jad, oc kle se ne zna sigurno kad se izlazi. Budući da je upadica koja ti prijepriječuje Stazu Oslobođenja, gledaj u nju; i izbegni srdžbu'z. Ne budi privuč njom; ne budi slab. Vjeruj u blještavo, zasenjju

'~ Zraci božanske milosti udica su spasenja koja hvata prijemin log i odvlači ga dalje od opasnosti Bardoa. Ponekad se za sv. zrak govori kako se završava kukom, baš kao što je svaki zr sunca, koji izviri iz Boga Sunca Raa, i koji silaze kao milost posvećenika, prijedstavljen u pradavnim hramovima Egipta kako završava šakom. '= Vjeruje se da umrli, možda, može da vidi svoje bližnje zemlji i da je podložan srdžbi, jer ih može videti kako se svaBt oko podele dobara, ili ako vidi gramzivost lame koji vrši pogreb obrede. Ali je zabrana koja se odnosi na Ijutnju suštinski jogiči jer Joga, jedina od svih religija, uvida da srdžba sprječava duho~ naprijedak.

belo svijetlo; (i) pridavajući se svim srcem prilježno Bhagavan Vadžra-Satvi, moli ovako:

»Avaj!, kad lutam u Sangsari, zbog moći silovite srdžbe,

Na zračnoj svijetlosnoj stazi Ogledalu slične Mudrosti,

Neka me vodi Bhagavan Vadžra-Satva,

Nek božanska Majka Mamaki bude moj čuvar; Neka me bezbedno prijevedu prijeko strahovite zamke Bardoa;

I nek me postave u stanje Sve-Savršenog Budastva. «

Moleći ovako, sa jakom poniznom verom, prijetopićeš se, u svijetlosti duge, u srce Bhagavan Vadžra-Satve i dostići ćeš Budastvo u Sambhoga-Kaji, u Istočnoj sferi Prijevashodne sreće.

TREĆI DAN

Ipak, čak i ako su sučeljene na ovaj način, neke osobe, zbog pomračenosti, usljed loše karme, i zbog ponosa mađa udice zraka milosti (padaju na njih), beže od toga. (Ako se radi o nekom takvom), onda, trećeg dana, Bhagavan Ratna-Sambhava" i njegova prateća božanstva, uporedo sa svijetlosnom stazom iz ljudskog svijeta, doći će da prime čovjeka istodobno.

Ponovo je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Trećeg dana prvobitno obličje elementa zemlje ispustiće svijetlost žute boje. U to vreme, iz Južne sfere Oplemenjene slavom, Bhagavan Ratna-Sambhava, žute boje, koji nosi dragulj u ruci, zastoljen na prijestolu konja, a koga grli božanska Majka Sangjaj-Canma", svijetleće ka tebi.

" »Roden iz dragulja«. On je Uljepšavalac, odakle dolazi sve što je dragoceno; personifikovani atribut Bude.

" »Ona od Budinog oka (ili, očiju).«

52 ~ S3

Dve Bodisatve, Akaša-Garbha i Samanta-Bha~ dra'S, koje će pratiti dve ženske Bodisatve, Mahlaim~ i Dhupema'6 - sve zajedno, šest bodičkih obličja - doći će da sijaju iz sredine duginog oreola svijetlosti Masa dodira, u svom prvobitnom obliku, kao žuto svijetlo Mudrosti Jednakosti, zasjenjujuće žuto, u sla~ voluku prstenova sa pratećim optokom zračenja, ta. ko jasno i blještavo da oko jedva da može u njegov gledati, ošinuće te. Jedno uz drugo, zajedno sa tim mutno plavičasto-žuto svijetlo iz ljudskog (svijeta) taka će ošinuti tvoje srce, upQredo sa svijetlom Mudrosti

Tada ćeš ti, zbog moći egotizma, začeti strah prije ma zasjenjujućem žutom svijetlu i (zaželećeš da) beži; od njega: Bićeš zaveden privlačnošću prijema mutnon plavičasto-žutom svijetlu iz ljudskog (svijeta).

U to vreme, ne plaši se tog blještavog, zasjenjujućeg žutog, prozirnog svijetla, već ga spoznaj kao Mu drost: u takvom stanju, održavajući svoj um odluč nim, imaj poverenja u njega ponizno i prilježno. Aki ga saznaš kao zračenje tvog sopstvenog intelekt; - čak i ako ne ispoljavaš snishodljivost i vjeru, i ni moliš mu se - božansko Telo i Svijetlost stopiće s~ neizdvojivo s tobom i ti ćeš dostići Budastvo.

Ako ne prijepoznaš zračenje svog intelekta, misli, ~ verom, »To je zračenje milosti Bhagavan Ratn~ -Sambhave; zaklon ću svoj naći u njemu«; i moli sG To je udica milosnih zraka Bhagavan Ratna-Sambh~ ve; vjeruj u to.

Ne budi zaveden tim mutnim plavičasto-žuti~Q svijetlom iz ljudskog (svijeta). To je staza tvojih na ' milanih sklonosti silovitog samoljublja, koja dolazi te prihvatiti. Ako te ona privuče, bićeš roden u lju skom svijetu i moraćeš da propatiš rođenje, staro dob bolest i smrt; i nećeš imati nikakvih izgleda da ~

" »Utroba (ili, Materica) neba« i »Sve-Dobri« - ovo nije E Buda Samanta-Bhadra (vidi nap. 31), već duhovni sin DI Bude Vairočane.

"" »Ona koja drži (ili, nosi) Brojanice« i »Ona koja drži nosi) Tamjan«.

54

izdigneš iz močvarne kaljuče svijetovne egzistencije. To je samo upadica koja ti prijepriječava Stazu Oslobođenja. Stoga, ne gledaj u to, i napusti samoljublje, odbaci sklonosti; ne budi privučen time; ne budi slab. Djelaj tako da imaš poverenja u to blještavo zasjenjujuće svijetlo. Prijedaj svoje prilježne misli, usredsređeno, Bhagavan Ratna-Sambhavi; i moli ovako:

»Avaj!, kad lutam u Sangsari, zbog moći silovitog samoljublja,

Na zračnoj svijetlosnoj stazi Mudrosti Jednakosti, Nek me vodi Bhagavan Ratna-Sambhava;

Neka božanska Majka, Ona od Budinog oka, bude moj čuvar;

Neka me bezbedno prijevedu prijeko strahovite zamke Bardoa;

I neka me postave u stanje Sve-Savršenog Budastva. «

Moleći ovako, duboko snishodljiv i sa verom, prijetopićeš se u srce Bhagavan Ratna-Sambhave, Božanskog Oca-Majke, u oreolu dugine svijetlosti, i dostići ćeš Budastvo u Sambhoga-Kaji, u Južnoj sferi Oplemenjenoj slavom.

ČETVRTI DAN

Budući tako sučeljen, ma kako neznatne da su njegove mentalne sposobnosti, nema sumnje da će čovjek dostići Oslobođenje. Ipak, iako tako često sučeljavani, ima izvesnih vrsta ljudi koji, pošto su stvorili mnogo loše karme, ili su omanuli pri sljedjenju Zaveta, ili zato što njihova sudba (prijema višem razvitku) potpuno nedostaje, pokazuju da su nesposobni da prijepoznaju: njihove zablude i zla karma, koja izvire iz pohlepe i tvrdičluka, izazivaju zgražavanje na zuke i zračenje, i oni beže. (Ako je čovjek ove rste u pitanju), onda, četvrtog dana, Bhagavan

SS

Amitabha" i božanstva iz njegove pratnje, zajedno svijetlonosnom stazom iz prijeta loke's, koja potiče tvrdičluka i privrženosti, doći će da prime čove istovremeno.

Opet je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Četvrti dana će crvena svijetlost, koja je iskonski oblik e menta vatre, sijati. U to vreme, iz crvene Zapad sfere Sreće, Bhagavan Buda Amitabha, crvene bo noseći lotos u ruci, zastoljen na paunovom prijestolju i obgrljen božanskom Majkom Gokarmo'9, sijaće r tobom, (zajedno sa) Bodisatvama Čenrazio i Džampalom, koje će dvoriti dve ženske Bodisat Ghirdhima i AlokiR2. Šest teta Prosvijetljenja sijaće r tobom iz središta oreola dugine svijetlosti.

Iskonski oblik zbira osećanja, kao crveno sve Sve-razabiruće Mudrosti, blistavo crveno, u slavic

" »Bezgranično (ili, Nepojmljivo) Svijetlo«; kao otelovlje jednog od Budinih atributa, ili Mudrosti, Sve-razabiruća Mudrc Amitabha personifikuje večni život.

's Svijet nesrećnih duhova. (Vidi nap. 64.) 'y Tib., »Ona u beloj odori«.

s" Tib., Čenrazi; sansk., Avalokitešvara - »Onaj koji gl~ nadole«, otelovljenje saosećanja, samilosti, milosrda. Dalai Lama, vrhovni duhovni (nekada i svijetovni) vladari Tibetu, vjeruje se, njegove su inkarnacije; Amitabha, sa kojim ovde osviće, njegov je duhovni otac, čiji su inkarnirani prijedstam Taši Lama (viši duhovni poglavar Lamaizma). On je često pr stavljen sa jedanaest glava i hiljadu ruku, od kojih svaka ima je~ oko na dlanu - kao »Veliki Sapatnik« - pošto ga hiljadu n i očiju odgovarajuće prijedstavljaju kao da je uvijek na oprijež4 otkrije nevolju i potpomogne one koji su u nedaći. U K Avalokitešvara postaje Velika Boginja Milosti, Kvan-jin, k prijedstavljaju u ženskom obličju, sa detetom u rukama.

R' Tib., Džampal; sansk., Mandžušri - »Onaj nežne slav »Slavni nežnog glasa«. On je »Bog mističke Mudrosti«, budist Apolon, obično prijedstavljen sa plamenim mačem svijetlosti, k< drži visoko iznad sebe u desnoj ruci, i sa Knjigom Mudrc Pradžna-Paramitom, koja se oslanja na lotos, u levoj.

R~ Sansk., Gita - »Pesma« i Aloka - »Svijetlost«. Gita, sa lit u rukama, personifikuje, ili simbolizuje muziku i pesmu, a Alc koja drži svijetiljku, simbolizuje svijetlost. U odnosu na elern vatru, kao ovde, crvene su. ku prstenova sa pratećim optokom, blještavo, prozirnno, slavonsno i zasenjjuće, koje potiče iz srca Božanskog Oca-Majke Amitabhe, ošinuće te po srcu (tako zračno) da ćeš jedva biti u stanju da gledaš u njega. Ne plaši ga se.

Uporedo s njim, mutno crveno svijetlo iz prijeta-loke, dolazeći zajedno sa Svijetlom Mudrosti, takode će sijati po tebi. Djelaj tako da ne budeš privučen njim. Odbaci privrženost (i) slabost (prijema njemu).

U to vreme, zbog snažne privrženosti i njenog uticaja, postaćeš užasnut od zasenjjućeg crvenog svijetla i (poželećeš) da mu umakneš. I postaćeš naklonjen tom mutnom crvenom svijetlu iz prijeta-loke.

Tada, ne budi uplašen od slave dostojnog, zasenjjućeg, prozirnog, zračnog crvenog svijetla. Prijepoznaj ga kao Mudrost i, održavajući svoj intelekt u stanju spokojnosti, prijetopićeš se (u njega), neizdvojivo, i dostići ćeš Budastvo.

Ako ga ne prijepoznaš, misli, »To su zraci milosti Bhagavan Amitabhe i ja ću mu se prikloniti«; i, uz ponizno poverenje u njega, moli mu se. To su udice-zraci milosti Bhagavan Amitabhe. Imaj poniznog poverenja u to: ne beži. Čak i ako bežiš, to će te pratiti neizdvojivo (od tebe). Ne plaši ga se. Ne budi privučen mutnim crvenim svijetlom prijeta-loke. To je svijetlosna staza koja potiče iz nagomilavanja tvoje silne privrženosti (sangsaričkoj egzistenciji), koja je došla da te primi. Ako se prikloniš njoj, pašćeš u svijet nesrećnih duhova i patićeš nepodnošljiv jad, glad i žed. Nećeš imati nikakve izgleda da zadobiješ Oslobođenje (odatle)R3. To mutno crveno svijetlo samo je upadica koja će te prijepriječiti na Stazi Oslobođenja. Ne budi mu privržen i odbaci naviknute sklonosti. Ne budi slab. Imaj poverenja u blještavo zasenjjuće

''' Bukvalno, »za oslobođenje neće biti vremena«; jednom, kada prijeminuli postane prijeta, ili nesrećni duh, posmrtno dostizanje Nirvane nije više moguće. On mora čekati priliku koju mu pruža ponovno rođenje u ljudskom svijetu, kad se prijekine njegova egzistencija u prijeta-loki.

5~ ~ s~

crveno svijetlo. U Bhagavan Amitabhu, Oca-Majku, imaj poverenja jednousmerenog i moli ovako:

»Avaj!, kad lutam u Sangsari, zbog moći silovite privrženosti,

Na zračnoj svijetlosnoj stazi Sve-razabiruće Mudrosti

Neka me vodi Bhagavan Amitabha;

Neka božanska Majka, Ona u beloj odori, bude moj čuvar;

Neka me bezbedno prijevodu prijeko strahovite zamke Bardoa;

I neka me postave u stanje Sve-Savršenog Budastva. «

Ovako moleći, ponizno i prilježno, stopičeš se sa srcem Božanskog Oca-Majke, Bhagavan Amitabhe, u oreolu dugine svijetlosti, i dostići ćeš Budastvo u Sambhoga-Kaji, u Zapadnoj sferi, nazvanoj Srećna.

PETI DAN

Nemoguće je da čovjek ne bude oslobođen pomoću ovoga. Ipak, iako ovako sučeljena, osetna bića, budući da se tokom dugog vremena bave svojim naklonostima, nisu sposobna da svoje sklonosti odbace i, zbog loše karme i ljubomore, pošto se zgražavanje i užasavanje javljaju u odgovoru na svijetlost i zračenja~ - a udice-zraci ne uspevaju da ih uhvate - oni lutaju sve niže, do petog dana. (Ako je čovjek takvo osetna biće), Bhagavan Amogha-SidhiR°, sa svojim pratećim, božanstvima i svijetlom i, zracima svoje milosti, doći će da ga prihvati. Svijetlost koja potiče iz asura-lokeRS, a koju proizvodi zla strast ljubomore, takode će doći da ga prihvati.

~' »Svemoćni osvajač« da Ovo je svijet titana.

58

Sučeljavanje je u to vreme, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Petog dana će zelena svijetlost iskonskog oblika vazduha sijati nad tobom. U to vreme, iz zelene Severne sfere Uspešne izvedbe najboljih djela, Bhagavan Buda Amogha-Sidhi, zelene boje, koji nosi ukršteno dordže u ruci"6, ustoličen na prijestolu Harpije~' koji natkriljuje nebo, a grli ga božanska Majka, Verna Dolma"~, si~će na tebe, sa svojom pratnjom - dve Bodisatve, ang-na-dordže~y i Dibpanamsela`~, koje će dvoriti dve ženske Bodisatve, Gandhema i Nidhema". Ovih šest bodičkih oblića iz sredine oreola dugine svijetlosti, doći će da sijaju.

Iskonski oblik sume volje, koji sija kao zeleno svijetlo Sve-čineće Mudrosti, zasenjujuće zeleno, prozirno i zračee, slavonsno i užasavajuće, odivotvoreno prstenovima i optočeno pratećim prstenjem zračnosti, koji izvire iz srca božanskog Oca-Majke Amogha-Sidhija, zelene boje, ošinuće te po srcu (tako bajno blještav) da ćeš teško biti u stanju da gledaš u njega. Ne plaši ga se. To je prirodna moć mudrosti tvog

"~ To jest, dordže (vidi nap. 67) sa četiri glave; ono simbolizuje ravnotežu, nepromenljivost i svemoćnu vtast.

"" Ovde se, naravno, ne radi o Harpijama iz grčke mitologije, već o bićima sličnog reda, koja imaju ljudski oblik od struka nagore, a drugi deo tela im je u vidu ptice; ima ih (nasuprot grčkim Harpijama, koje su sve ženskog roda) oba pola. Popularno je verovanje među Tibetancima da takva rasa živi negde na ovom Svijetu.

~` (Sansk., Tara) - »Spasiteljka«. Ona je božanska tešiteljka Avalokitešvare (vidi nap. 80). Danas postoje dva oblika ove boginje koji se slave: Zelena Dolma, na Tibetu, i Bela Dolma, u Kini i Mongoliji. Kraljevska nepalska princeza, koja je postala supruga prvog budističkog kralja na Tibetu, vjeruje se, bila je inkarnacija Zelene Dolme, a njegova supruga iz kineske Carske Kuće, vjeruje se, bila je inkarnacija Bele Dolme.

R° e«Koji nosi dordže u ruci»; sansk., Vadžra-pani. "" »Koji rasteruje pomračinu«; sansk., Dipani.

v' (Sansk., Gandha) - »Ona koja raspršuje miris«, jedna od °sam Majki Boginja Matri hinduskog Panteona. Ona drži posudu od školjke sa mirisom.

(Sansk., Naivedja) - »Ona koja drži šećerleme«.

59

sopstvenog intelekta. Istraj postojano u stanju spok~ ja nepristranosti.

Uporedo s tim, (odnosno, sa zelenim svijetlom Sv -čineće Mudrosti), svijetlost mutno zelene boje iz asura-loke, koju proizvodi uzrok osećanja ljubomor koja dolazi zajedno sa Zracima Mudrosti, sijaće n~ tobom. Meditiraj nad njom neprijedorasudno - niti odbojnošću, niti sa naklonošću. Ne priklanjaj joj s ako si ti neznatnih mentalnih sposobnosti ne budi j priklonjen.

Tada ćeš, putem uticaja silne ljubomore92, b užasnut zasenjujućim zračenjem zelenog svijetla i (p želećeš) da bežiš od- njega; i začeeš privlačnost pi ma toj mutnoj zelenoj svijetlosti iz asura-loke. U vreme se ne plaši slavonsne i prozirne, zrače i zasenjujuće zelene svijetlosti, već je spoznaj k~ Mudrost: i u tom stanju dozvoli svom intelektu ~ počiva u spokoju. Ili pak, (misli), »To su udice-zrt svijetla milosti Bhagavan Amogha-Sidhija, koji je S~ -čineća Mudrost.« Vjeruj (tako) u to. Ne beži od nj

Čak i kad bi pobegao od nje, ona bi te prat neizdvojivo (od tebe). Ne plaši je se. Ne budi prikl njen tom mutnom zelenom svijetlu asura-loke. To karmička staza stečene silne ljubomore koja je do? da te prihvati. Ako budeš njom privučen, pašć u asuru-loku i moraćeš da se upleteš u nesnošljiv j. svada i ratovanja9'. (To je) samo upadica da ti prijep~ Stazu Oslobođenja. Ne budi njom privučen. Odba svoje sklonosti. Ne budi slab. Imaj poverenja u za! njujuće zeleno zračenje i prijedajući sve svoje mi jednousmereno božanskom Ocu-Majci, Bhagav Amogha-Sidhiju, moli ovako:

~- Ovde, kao i u prijetnom odeljku, ljubomora na ko~ misli karmička je sklonost ljubomori koja postoji kao deo sad svijesti (ili, podsvijesti) prijeminulog; a, eruptirajući ovog petog Bardo postojanja, ona proizvodi odgovarajuće »astralne« ha nacije.

y? Svada i ratovanje osnovne su strasti bića koje se rodi asura (titan).

»Avaj!, kad lutam u Sangsari zbog moći silovite ljubomore,

Na zračnoj svijetlosnoj stazi Sve-čineće Mudrosti Nek me vodi Bhagavan Amogha-Sidhi;

Neka božanska Majka, Verna Tara, bude moj čuvar;
Neka me bezbedno prijevedu prijeko strahovite zamke Bardoa;
I neka me postave u stanje Sve-Savršenog Budastva. «

Ovako moleći, sa silnom verom i ponizno, stopičeš se sa srcem božariskog Oca-Majke, Bhagavan Amogha-Sidhijem; u oreolu dugine svijetlosti, i dostići ćeš Budastvo u Sambhoga-Kaji, u Sevvernoj sferi Nagomilanih dobrih djela.

ŠESTI DAN

Budući da je tako sučeljen na raznim stupnjevima, ma kako prijemčive da su nečije karmičke veze, čovjek bi trebalo da je u njima prijepoznao, na jednom ili na drugom; a, ako je prijepoznao na bilo kojem stupnju, nije moguće da nije oslobođen. Ipak, iako je bio sučeljavan tako eesto na taj način, onaj koji je dugo navikao na jake sklonosti, a nedostaje mu bliskosti i čiste odanosti prijema Mudrosti, može biti odveden unatrag, zbog moći sopstvenih zlih sklonosti, uprkos ovim mnogim uvodnjima. Udice-zranci svijetlosti milosti možda neće moći da uhvate čovjeka: on može i dalje lutati nad~ole, zbog svojeg osećanja zaprijepašćenja i užasa od svijetlosti i zraka.

Stoga će svi božanski Očevi-Majke Pet Redova (Dhjani Buda) sa svojim pratiocima doći da sijaju nad °Jim jednovremeno. U isto to vreme, svijetlosti koje potiču iz Šest loka isto tako će doći da sijaju zajedno.

Sučeljavanje sa ovim je, pozivajući prijemnolog po imenu, ovakvo:

0, ti plemenita roda, sve do juče svaki je od Pet

Redova Božanstava sijao nad tobom; i ti si bio su ljen, ali zbog uticaja tvojih zlih sklonosti, bio si prijepašćen i užasnut njima i ostao si ovde sve do s.

Da si prijepoznao zračenja Pet Redova Mudrc kao izviranja tvojih sopstvenih mislenih oblića, 1 bi dostigao Budastvo u Sambhoga-Kaji još prije ovo time što bi bio upijen u oreol dugine svijetlosti jedr ili drugog od Pet Redova Buda. Ali, sad pogle nerastrojeno. Sada će svijetlosti svih Pet Redova, zvane Svijetlosti Sjedinjenja četiri Mudrosti⁹, doći te prihvate. Djelaj tako da ih spoznaš.

O, ti plemenita roda, ovog šestog dana, četiri b iskonskih stanja četiri elementa (voda, zemlja, vat vazduh) sijaće nad tobom jednovremeno. U to v me, iz Centralne sfere Rasejavanja semena, Buc Vairočana, božanski Otac-Majka, sa pratećim (žanstvima), doći će da sija nad tobom. Iz Istoi sfere Prijevashodne sreće, Buda Vadžra-Satva, bož ski Otac-Majka, sa pratećim (božanstvima) doći

~' Filozofski opisani termini: (1) Fenomeni i Praznina~ (2) i čenje i Praznina; (3) Blaženstvo i Praznina; (4) Svijest i Prazn

Ovi odgovaraju četirima stupnjevima dhjane, koji se javl. istim redom. Oni, možda, takode odgovaraju, ali na manje eg~ tan način, Četirima Mudrostima: (1) Ogleđalu slična Mudrost; Mudrost Jednakosti: (3) Sve-razabiruća Mudrost; i (4) Sve-čin Mudrost.

Dhjana (kin.. č'an; jap., zen) se sastoji od progresivnih men nih stanja: analize (sansk., vitarka), razmišljanja (vičara), drag (ili, naklonosti) (priti), blaženstva (ananda) i koncentracije (e grata). Na prvom stupnju dhjane, posvećenik se pita: »Šta je telo? Je li ono trajno; je li ono stvar koju treba spasiti?«, i odlui da prijanjanje uz jedan nestalan i koruptivan telesni oblik, ka shvata da on jeste, nije poželjno. Slično, budući da je posti znanje o prirodi Oblika, on počinje da analizira i razmišlja o D~ ru, Osećanju, Volji, Spoznavanju i Želji; i, nalazeći da je zapravo prividna stvarnost, dolazi do obične koncentracije.

Na drugom stupnju dhjane, samo se rasuđivanje koristi; ra~ šljanje prijevazilazi niži mentalni proces, nazvan analiza. Na trei stupnju, rasuđivanje ustupa mesto blaženoj svijesti; a ovo bla~ stvo, budući u početku prividno fizički oset, prijetapa se u č ekstazu, na četvrtom stupnju. Na petom, senzacija ekstaze. m uvijek prisutna u potisnutom. ili drugorednom stanju, ustupa m~ potpunoj koncentraciji.

° Sve dovde, svako je od glavnih božanstava nazivano Bha

62

da sija nad tobom. Iz Južne sfere Oplemenjene slavom, Buda Ratna-Sambhava, božanski Otac-Majka, sa pratećim (božanstvima) doći će da sija nad tobom. Iz Srećne zapadne sfere Nagomilanih lotosa, Buda Amitabha, božanski Otac-Majka, zajedno sa pratećim (božanstvima), doći će da sija nad tobom. Iz Severne sfere Usavršenih dobrih djela, Buda Amogha-Sidhi, božanski Otac-Majka, zajedno sa pratiocima će doći, opervažen oreolom dugine svijetlosti, da sija nad tobom baš u ovom trenutku.

O, ti plemenita roda, na spoljašn,~ em krugu ovih pet parova Dhjani Buda, (četiri) Cuvara vratnica, Gnevonosnih: Pobedonosni, Uništavalac Boga Smrti, Kralj sa konjskim vratom, Urna nektara⁹⁶; sa četiri ženska Čuvara vratnica: Ona koja drži podstrekač, Ona sa omčom, Ona sa lancem i Ona sa zvonomy'; zajedno sa Budom deva, nazvanim Onaj sa vrhovnom moći, Budom asura, nazvanim Onaj čvrstog sklopa, Budom čovečanstva, nazvanim Lav Šakijay", van (»Pobednički«), ali je ovde Buda (»Prosvijetljeni«, »ProbuQeni«) označavajući. Tekst sadrži Sangs-rgjas, što na tibetanskom jeziku izgovara Sang-jaj (sansk., Buda); Sangs je »probudeni (iz sna utrnulosti)«, a rgjas znači »razvijen potpuno (u svim atributima savršenstva, ili moralnih vrlina)«.

~ To su, redom~: Vidžaja, Pobedonosni, čuvar vratnica Istoka; Jamantaka, Uništavalac Jame (Smrti), čuvar vratnica Juga, oblik Šive i gnevni aspekt Avalokitešvare ~n, kao gneva - puno Božanstvo, personifikuje jedan od deset oblika Srdžbe (Krodha); Hajagriva, Kralj sa konjskim vratom, čuvar vratnica Zapada; Amrita-Dhara, (Onaj koji je) Urna nektara, čuvar vratnica Severa - njegova je boianska dužnost da transmudira sve stvari u nektar (u ezoteričkom smislu tantričke Joge). Amrita znači »nektar«
egzoterički, a ezoterički to je »praznina«.

4' Ovo su šakti (ženski dubleti) gore pomenutih božanstava. Svi Čuvari vratnica, i njihove šakti, poseduju okultni značaj u odnosu na četiri pravca i na mandalu (ili, konklavu. sabor) b°žanstava kojoj pripadaju. Kao stražari tantričke vere (Dharmapala), oni se ranguju sa Bodisatvama. Oni, takode, simbolizuju četiri spokojna, ili mironosna metoda, koja koriste božanska Bića za spasenje osetnih stvorenja (od kojih je čovečanstvo na najvišem st°pnju~; ovi metodi su: Saosećanje (Samilost), Naklonost (Drae°st). Ljubav i Neumoljiva Pravda.

°" Šakija je ime plemena iz kojeg potiče princ Gautama Buda, prvi od svih Buda.

63

Budom divljačnog kraljevstva, nazvanim Neuzner Ljivi Lav, Budom prijeta, nazvanim Onaj sa~ plame~ ustima, i Budom donjeg svijeta, nazvanim Kralj Isti (ovi), osam Očeva-Majki Čuvara vratnica i šest 1 telja, Pobedonosnih - doći će da sijaju, takode.

Sve-Dobri Otac i Sve-Dobra Majkav'; veliki pr ditelji svih Buda: Samanta-Bhadra (i Samanta-H dra), božanski Otac i božanska Majka - ovo dm takode će doći da sijaju.

Ova četrdeset i dva savršenstvom oplemenj božanstva, koja proističu iz tvog srca, budući da proizvod tvoje sopstvene čiste ljubavi, doći će sijaju. Spoznaj ih.

O, ti plemenita roda, ove sfere nisu došle sa ne mesta izvan (tebe). One dolaze iz četiri odeljka t srca, koji, uključujući i centar, čine pet pravaca. izviru odatle i sijaju nad tobom. Božanstva, take nisu došla niotkud drugo: ona postoje od isk unutar sposobnosti tvog intelekta. Znaj da su takve prirode.

O, ti plemenita roda, veličina ovih božanstava prijekomerna, nije mala, (već) odgovarajuća. (1 imaju) svoje ukrase, svoju boju, svoje sedeće sta ve, svoje prijestole i znamenja koja svako od njih c

Ova božanstva oblikovana su u grupe od pet p, va, svaka grupa od pet parova okružena je petos kim krugom zračenja, s tim što muške Bodis~ saučestvuju u prirodi božanskih Otaca, ženske B satve saučestvuju u prirodi božanskih Majki. Sve božanske skupine doći će da sijaju nad tobom u noj potpunoj mandali. Oni su tvoja Zaštitnička žanstva'°. Znaj ih kao takva.

O, ti plemenita roda, iz srca božanskih O

~ Tantrička Škola smatra da svako božanstvo, čak i ono n še, ima svoju šakti. Ovo je, naizgled, doktrina univerzalnog du ma. U krajnjoj analizi, međutim. budući da se svi parovi supr< sti posmatraju kao da imaju Jedan Izvor-u Praznini Dharma- prividni dualizam postaje monizam.

~"" Ovi su, takode. u krajnjoj analizi, vizuelne zamisli osobe u njih vjeruje.

i Majki ovih Pet Redova, zraci svijetlosti Četiri Mudrosti sjedinjeni, izvanredno jasni i tanani, kao zraci sunca spleteni u konce, doći će da sijaju nad tobom i šibaće tvoje srce.

Na toj stazi zračenja naći će se slavonsni prstenovi svijetlosti kako sijaju, plave boje, koji ispuštaju zrake, sama Dharma-Dhatu Mudrost~°, od kojih se svaki pojavljuje kao izvrnuti tirkizni vrč, okružen sličnim prstenovima manje veličine, slavonsnim i zasenjjućim, zračećim i prozirnim, od kojih je svaki načinjen još slavodobitnijim pomoću pet još manjih (pratećih) beočuga, poprskanih unaokolo sa pet zvezdastih tačkica svijetlosti iste prirode, ne ostavljajući ni centar ni obode (plave svijetlosne staze) nerasvijetljenima prstenovima i manjim (pratećim) beočuzima.

Iz srca Vadžra-Satve, bela svijetlosna staza Ogledalu slične Mudrosti, bela i prozirna, slavonsna i zasenjjuća, slavonsna i užasavajuća, načinjena još slavodobitnijom prstenovima koji su okruženi manjim beočuzima prozirne i zračeće svijetlosti nad sobom, od kojih je svaki kao prijeokrenuto ogledalo, doći će da sija.

Iz srca Ratna-Sambhave, žuta svijetlosna staza Mudrosti Jednakosti, (slavonsna), sa žutim prstenovima (zračećim), od kojih je svaki kao prijeokrenuti vrč, okružena manjim beočuzima, a ovi još manjim, doći će da sija.

Iz srca Amitabhinog, prozirna, blještava crvena svijetlosna staza Razabirajuće Mudrosti, iznad koje su prstenovi, kao koralni prijeokrenuti vrčevi, koji odašilju zrake Mudrosti, izvanredno blještavi i zasenjjući, od kojih je svaki ukrašen sa pet (pratećih) beočuga iste prirode - ne ostavljajući ni centar ni obode (crvene svijetlosne staze) nerasvijetljenima prstenovima i manjim pratećim beočuzima - doći će da sija.

Ovi će doći da sijaju nad tvojim srcem istovremeno~<2.

p. 31.

~°~ Svako od ovih mističnih značenja simbolizuje posebni Bodi ~~1~, kvalitet Mudrosti) Bude, otkud sijaju.

6S

O, ti plemenita roda, svi su ovi zračenje tvo sopstvenih intelektualnih sposobnosti, koje dolaze sijaju. Oni nisu došli ni sa kojeg drugog mesta. 1 budi privučen njima; ne budi slab; ne budi užasn već postojano prijebivaj u raspoloženju neoblikovat mislit°3. U tom će stanju svi oblici i zračenja t stopljeni s tobom i Budastvo će biti dostignuto.

Zelena svjetlosna staza Mudrosti Usavršenih d~ neće sijati nad tobom, zato što sposobnost za 1V drost tvog intelekta nije savršeno razvijena.

O, ti plemenita roda, ove su nazvane Svijetlostu četiri Mudrosti Sjedinjene, (iz kojih proističe ono) i se naziva Unutrašnjom Stazom kroz Vadžra-Satvu

U to vreme, moraš se setiti učenja o sučeljavat koje si primio od tvog gurua. Ako si se setio sadrži i značenja sučeljavanja, prijepoznao si sva ova sve koja su nad tobom sijala kao odbljeske tvoje sopst~ ne unutrašnje svijetlosti i, budući da si ih prijepozn~ kao bliske prijatelje, verovao si im i razumeo (si pri susretanju, kao što sin razume svoju majku.

A vjerujući u nepromenjenu prirodu čiste i sv~ Istine, u sebi si proizveo spokojno protičući Sam; hi°5; a, budući da si se stopio sa telom savrše razastrtog intelekta, postigao si Budastvo u Sambl ga-Kaji, odakle nema povratka. Inače je tibetanski tekst ovde toliko bujan u poetskim opisit svijetlosnih staza da je teško vjerno prijeneti lepotu originaln teksta.

~" »Raspoloženje ne-misli-oblikovanja« postiže se u samac jogi. Ovo stanje, koje se smatra prvobitnim stanjem LJma, ilust~ vano je sljedećom figurom: Sve dok se čovjek koji plovi po r~ pasivno podaje struji, on biva glatko nošen; ali, ako pokuša uhvati prijedmet koji je utvrđen na vodi, mir njegovih pokreta prijeknut. Slično, oblikovanje misli zaustavlja normalni prot uma.

~' U transcendentnom stanju Rasvijetljenja Budastva, na Ur trašnoj, ili Tajnoj Stazi, u Vadžra-Satvu uviru, u prisajedinjet (ili, u stanju bivanja jednim), sva Mironosna i Gnevonosna Bo~: stva velike mandale koju opisuje naš tekst; sve zajedno, stoti i deset: četrdeset dva iz srčanog centra, deset iz grlenog cen' i pedeset osam iz moždanog centra.

~°s Vidi nap. 51.

O, ti plemenita roda, uporedo sa zračenjima Mudrosti, nečista iluzorna svijetla Šest Loka takode će doći da sijaju. Ako se onda upitaš, »Šta su ona?«, (ona su) mutno belo svijetlo deva, mutno zeleno svijetlo asura, mutno žuto svijetlo ljudskih bića, mutno plavo svijetlo divljaka, mutno crvenkasto svijetlo prijeta, i mutno, dimom obojeno svijetlo Pakla. Ovih šest, tako, doći će da sijaju, uporedo sa šest zračenja Mudrosti; a tada, ne budi uplašen, niti privučen prijema bilo kojem od njih, već sebi dozvoli da počivaš u uslovima ne-mislenim.

Ako si zastrašen čistim zračenjima Mudrosti i privučen ka nečistim svijetlima Šest Loka, onda ćeš prijeuzeti telo iz neke od tih Šest Loka i propatićeš sangsaričke jade; i nikada se nećeš uzdići iznad Okeana Sangsare, u kojem ćeš biti kovitlan u krug i prisiljen da okusiš patnje odatle.

O, ti plemenita roda, ako si od onih koji se nisu vladali po odabranim riječima gurua, začćeš strah od čistog zračenja Mudrosti i od božanstava koja potiču odat(e). Budući tako uplašen, bićeš privučen prijema nečistim sangsaričkim prijedmetima. Ne djelaj tako. Ponjzno vjeruj u zasenjjuće čista zračenja Mudrosti. Podesi svoj um da vjeruje, i misli; »Saosećajna zračenja Mudrosti Pet Redova Buda°° došla su da me prijeuzmu iz samilosti; zaklon ću naći u njima.«

Ne podležući privlačnosti prijema iluzornim svijetlima Šest Loka, već sav svoj um jednousmereno posvećujući božanskim Očevima i Majkama, Budania Pet Redova, moli ovako:

»Avaj!, kad lutam u Sangsari zbog moći pet jetkih otrovat°~

1~1a blještavoj zračnoj stazi Pet Mudrosti Sjedinjenih

"" Doslovno, »Pet Redova Sugata<4, odnosno »Onih koji su priješli u Sreću (ili, postigli Nirvanu«) - to jest, Bude.

~°' pet jetkih otrova koji, kao droge, zarobljuju i zauzdavaju čovečanstvo za patnje postojanja unutar teskobnih Sest Loka, su: Pohota, mržnja, glupost, ponos ili egoizam, i Ijubomora.

h6 67

Nek me vode Petorica Pobjednika Osvajača, Neka mi Pet Redova Božanskih Majki budu č ri ;

Neka me sačuvaju od nečistih svijetlosnih staza Loka;

I, budući spašen od zamke groznog Bardoa, Neka me postave između pet čistih božanskih ra.«

Ovako moleći, čovjek prijepoznaje sopstvenu m trašnju svijetlost°s; i, stapajući se s tim u prisajedir nje, Budastvo se dostiže: putem ponizne vere obi posvećenik spoznaje sebe i postiže Oslobođenje; i i oni najniži, zahvaljujući moći čiste molitve, mc zatvoriti vratnice Šest Loka i, razumjevajući pr~ značenje četiri Mudrosti Sjedinjene, dostići Budas uz pomoć utabane staze kroz Vadžra-Satvu~".

Tako, budući sučeljeni na ovako detaljan na< oni kojima je sudeno da budu oslobođeni uspeće prijepoznaju Istinu"o. pomoću toga, mnogi će pos Oslobođenje.

Najgori od najgorih, (oni) sa veoma zlom karmc nemajući osobitu ljubav ni prijema kojoj religiji - i ki koji nisu ispunili zavete - zbog moći karmič iluzija ne prijepoznajući, iako sučeljeni (sa Istino~ ostaće dole.

~"s »Samo-svijetlost«, ili »unutrašnja svijetlost«; odnosno, misli ideje, koje se pojavljuju ozračene principom svijesti. Bardo stanje~ posmrtno stanje sna, koje prati budno, ili stanje života, na zen a sav cilj Bardo Thddol učenja jeste da probudi Snevača Stvarnost - za iznadsvijetsko stanje svijesti, za poništenje svih vezt sangsaričku egzistenciju, za Savršeno Prosvijetljenje, za Budast~

~' Vadžra-Satva, kao simbolično Božanstvo, odbijesak ~ šobhje (vidi nap. 66), vizuelno je prijedstavljen, u tibetansl okultnim ritualima, kao da je iznutra neispunjen, nesadržaj Kao takav, on reprijezentuje Prazninu.

° Ova je Istina da nema stvarnosti iza ma kojeg fenom Bardo ravni, osim iluzija nagomilanih u umu, kao priraštaja sangsaričkih iskustava. Prijepoznavanje ovoga automatski podai Oslobodenje.

68

SEDI~i DAN

Sedmog dana Božanstva koja poseduju Znanje, iz svijetih rajskih sfera, dolaze da prihvate čovjeka. Istodobno, staza prijema svijetu divljačnih, koju proizvodi zamračujuća strast, glupost, takode dolazi da ga primi' n Sučeljavanje je u ovo vreme, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Sedmog dana će raznobojno zračenje pročišćenih sklonosti doći da sija. Istovremeno, Božanstva koja poseduju Mudrost, iz svijetih rajskih sfera, doći će da te prime.

Iz centra Kruga (ili, Mandale), sa nimbom zračenja dugine svijetlosti, vrhovno Znanje-držeće (Božanstvo), Lotos Gospod Igre, Vrhovni posedovalac Znanja koji ubira karmičke plodove, koji zrači sa svih pet boja, a grli ga (božanska) Majka, Crvena Dakini"z, (on koji) drži nož u obliku mesečevog srpa i lobanju (ispunjenu) krvlju", igrajući čineći mudru"°, (sa svo

" Kao što se suma fizičkih atoma tela iz ljudske ravni, koje je napustilo život, postepeno razdvaja i odlazi na svoja odgovarajuća mesta, neki kao gasovi, neki kao čvrsta materija, tako i na posmrtnoj ravni dolazi do postepenog rasturanja psihičkih, ili mentalnih _atoma Bardo - misle~og tela, tako što svaka sklonost - upravljanja karmičkim afinitetom - odlazi u onu sredinu koja joj je najrodnija. Stoga, kako tekst sugerise, divljačna strast gluposti ima prirodnu tendenciju da gravitira prijema kraljevstvu divljačnih i da tamo postane otelotvorena, kao dezintegrisani deo mentalnosti.

m Dakini su vilama slične boginje, koje poseduju naročite okultne moći, za dobro ili za zlo.

" Ezoterički, lobanja (koja je Ijudska) i krv (takode Ijudska) koja je ispunjava, označava - u jednom smislu - odbacivanje ljudskog života, prijekid sangsaričke egzistencije, samo-žrtvovanje na krstu svijeta.

" Mudra je mistički znak koji se čini postavljanjem šake i prsti lu, ili tela, u određen stav. Neke mudre koriste se kao znaci raspoznavanja među članovima okultnih bratstava. Druge, uglavnom korišćene od strane jogija, kao telesni stavovi, dovode do kratkog spoja' struje u telu, ili na drugi način menjaju magnetske struje. Postavljajući vrh jednog na vrh drugog prsta u mudri, k°ntrolišu se, na primjer, telesna snaga, ili životne struje. Mudra °Pčinjavanja od ove je vrste, budući da se pravi (desnom rukom) kad drugi prst dodirne palac, kažiprst i mali prst drže se uspravno, a treći prst savija se ka dlanu šake.

69

jom desnom rukom koju drži) visoko gore, doći će sija.

Na istoku Kruga, božanstvo nazvano Na zen obitavajući Posedovalac Znanja, bele boje, sa zra čim nasmejanim izrazom lica, a grli ga Bela Daki (božanska) Majka, (on koji) drži nož u obliku me čevog srpa i lobanju (ispunjenu) krvlju, igrajući i neći mudru opčinjavanja, (sa svojom desnom ruk~ koju drži) visoko gore, doći će da sija.

Na jugu Kruga, Znanje-posedujuće Božanst nazvano (Onaj koji) ima moć nad trajanjem zivc žute boje, nasmejan i zračeći, a grli ga Žuta Daki (božanska) Majka, (on koji) drži nož u obliku me čevog srpa i lobanju (ispunjenu) krvlju, igrajući i neći mudru opčinjavanja, (sa svojom desnom ruk koju drži) visoko gore, doći će da sija.

Na zapadu Kruga, božanstvo nazvano Znanjesedujuće Božanstvo Velikog Simbolatt', crvene bc nasmejan i zraeeći, a grli ga Crvena Dakini, (bož ska) Majka, (on koji) drži nož u obliku meseče~ srpa i lobanju (ispunjenu) krvlju, igrajući i čir mudru opčinjavanja, (sa svojom desnom rukom k drži) visoko gore, doći će da sija.

Na sevjeru Kruga, božanstvo nazvano Samo-ra strti Posedovalac Znanja, zelene boje, sa polu-ljut polunasmejanim izrazom lica, a grli ga Zelena D~ ni, (božanska) Majka, (on koji) drži nož u obl mesečevog srpa i lobanju (ispunjenu) krvlju, igra; i čineći mudru opčinjavanja, (sa svojom desnom kom koju drži) visoko gore, doći će da sija.

U spoljašnjem Krugu, oko ovih Posedovalaca Z nja, nebrojene skupine dakinija - dakini osam mt kremacije, dakini tri prijebivališta, dakini trideset ~ tih mesta i dvadeset četiri mesta hodočašća"° - het heroine, nebeski ratnici i vjeru-zaštićujuća božans'

~! Vidi nap. 132.

~" Osam mesta kremiranja poznata su hinduskoj mitologiji prijebivališta su srčani centar, grleni centar i moždani centar, kojima izvesne dakini (kao personifikacije psihičkih snaga koj nalaze u svakom od centara), ezoterički govoreći, stoje u zač<

70

muška i ženska, svako okićeno ukrasom od kostiju, sa dobošima i trubama od bedrenih kostiju, dairama od lobanja, barjacima od ogromnih koža (koje su slične) Ijudskim kožama", sa baldahinima od ljudske kože, zastavicama od ljudske kože, kadionicama tamjana od ljudskog sala, i nebrojenim (drugim) vrstama muzičkih instrumenata, ispunjavajući (muzikom) cijelokupne svijet~ke sisteme i uzrokujući njihovo trgperenje, tako da se

tresu i drhte od zvukova, toliko moćnih da ošamute čovečiji mozak, igrajući raznolike plesove, doći će da prihvate verne i kazne neverne'~.

O, ti plemenita roda, petobojna zračenja Mudrosti Istodobno rodenih'tv, koja su pročišćene sklonosti, trepereća i ošamućujuća, kao obojeni konci, sevajući munjevito, rasprostiruća i prozirna, slavonsna i užas-pobudujuća, izviraće iz srca šest glavnih Božanstava koja poseduju Znanje i ošinuće te po srcu, tako blještava da oči neće biti u stanju da to gledaju.

U isto vreme, mutno plavo svijetlo iz svijeta divljih doći će da sija uporedo sa Zračenjima Mudrosti. Onda, putem uticaja tvojih sklonosti, osetićeš strah od zračenja pet boja; i, (želeći da) pobegneš od toga, osetićeš se privučenim prijema mutnom svetlu svijeta divljačnih. Tada, ne budi zaplašen tom briljantnom zračnošću pet boja, niti užasnut; već spoznaj Mudrost za svoju.

''' Odnosno, od koža rakšasa, jednog reda gigantskih demonijakaln;h bića u Ijudskom obliku, a koja poseduju izvesne sidhi (t. j~, natprirodne) moći.

''' Tbetanske lame, pri napevima tokom obreda, koriste sedam (ili osam) vrsti instrumenata: veliki bubanj, cimbalo (obično od lima), Ijuštore školjke, zvona, daire, male klarinete, velike trube i trube od Ijudskih bedrenih kostiju: mada je kombinovani zvuk ovih muzičkih instrumenata daleko od toga da zvuči melodično. lame smatraju da oni u posvećeniku psihički proizvode jedan stav koj ona~edtelolproizvodiekadaese ušinzapuše ~otk one spoljas'nji zvuci.

''' To će reći, Mudrost koja se rada uporedo sa postizanjem Prijepoznavanja.

~1

Unutar tih zračenja, prirodni zvuk Istine razleg~ se kao hiljade gromova. Zvuk će doći sa kotrljajuć odjekom, (usred koga će se) čuti: »Zakolji! Zal lji!«, kao i užas buduće mantre'z°. Ne plaši se. ' beži. Ne budi užasnut. Spoznaj ih, (te zvuke), da (od) intelektualnih sposobnosti tvoje sopstvene (w trašnje) svijetlosti.

Ne budi zaveden prijema mutnom plavom sve svijeta divljih; ne budi slab. Ako budeš privuču paščeš u svijet divljih, gde glupost prijeovladava, i p~ ćeš neograničene jade ropstva i tuposti i glupo; i proći će dugo vremena prije nego što budeš mogao izadeš. Ne budi zaveden njime. Imaj vere u to blješ vo, zasenjjuće petobojno zračenje. Uputi svoj ~ jednousmereno prijema božanstvima, Znanje-posei jućim Pobednicima. Misli, jednousmereno, oval »Ova Znanje-posedujuća Božanstva, Heroji i Daki došli su iz svijetih rajskih sfera da me prihvate; ja sve ponizno prijeklinjem: sve do ovog dana, iaka svaki od Pet Redova Buda Tri Vremena, (Prošlt Sadašnjost i Budućnost), ispoljio zrake svoje mih i saosećanja, ipak nisam bio izbavljen pomoću ta Avaj! za biće kakvo jesam! Nek mi Znanje-posedti ča Božanstva ne dozvole da idem dalje nadole od de, već neka me zadrže udicom svoje samilosti i n1 me vode do svijetih rajeva.«

Misleći ovako, na ovaj način, jednousmereno, n~ ovako:

»O, vi Znanje-posedujuća Božanstva, na mene, ja vam se molim;

~° Mantra je »Riječ koja ima moć«, »Magična Riječ«. Nai se može shvatiti putem zakona vibracija. Svaki organizam va svoj ritam vibriranja, a isto tako i sva mrtva priroda, peska do najviše planine, sve do planeta i sunca. Kada se ; ritam, organizam ili oblik, okultnom upotrebom mantre n dezintegrise. Ako se mantre intoniraju pogrešno, one su ~ beskorisne. Okultna sposobnost da se mantra upotrebi i obezbeduje natprirodne snage, nazvane Sidhi - inače, sid postizanje bilo kojeg cilja.

72

Vodite me Stazom vašom velikom ljubavlju. Kada lutam u Sangsari, zbog pojačanih sklonosti, Na blještavoj svijetlosnoj stazi Istodobno rodene Mudrosti

Nek me skupine Heroja, Posednici Znanja, vode; Neka mi skupine majki, Dakini, budu čuvari; Neka me spasu od strahovitih zaseda Bardoa,

I nek me postave u čiste Rajske sfere.«

Moleći ovako, sa dubokom verom i poniznoš'ću, nema sumnje da će čovjek biti rođen u čistim Rajskim sferama~2~, pošto se stopio, u duginoj svijetlosti, sa srcem Božanstava koja poseduju Znanje.

Sve pandit klase~22, takode, koje uspevaju da prijepoznaju na ovoln stupnju, pribavljaju oslobođenje; čak je i za one sa zlim sklonostima sigurno da će se ovde osloboditi.

Ovde se završava deo Velikog Thodola koji se tiče sučeljavanja sa Mironosnim (Božanstvima) Čonjid Bardoa i sučeljavanja sa Jasnim Svijetlom Čikhai Bardoa.

OSVITANJE GNEVONOSNIH BOŽANSTAVA, OD OSMOG DO Č'ETRNAESTOG DANA

UVOD

Sada će se prikazati način osvitanja Gnevonosnih Božanstava.

U gornjem Bardou Mironosnih (Božanstava) nalazilo se sedam stupnjeva zasede. Sučeljavanje na svakom stupnju trebalo je (da dovede do toga da prijemi

'~ Prijeminuli, budući da je dosad spao na sve niže stupnjeve Bardoa, gleda prijema nebeskim svijetovima (koji su svijetovi otelotvorenja u Sangsari), radije nego na Nirvanu (koja je nesangsarička). kao na mesto zaklona. w Pandit klase su klase učenih bramina u Indiji.

nuli) prijepozna, na jednom ili drugom (stupnju), i bude oslobođen.

Ogroman broj ljudi bio bi oslobođen tim prijepozr vanjem; (i), mada mnogi zadobijaju oslobođenje taj način, budući da je broj osetnih bića veoma veli a zla karma moćna, zamračenja neprobojna, sklor sti suviše dugog vjeka, Točak Neznanja i Iluzije niti zamara, niti ubrzava. Iako su (svi) sučeljeni na ta detaljan način, ipak prijeovlactuje ogromna većina or koji lutaju nadole neoslobođeni.

Stoga, poslije prijestanka (osvitanja) Mironost i Božanstava koja poseduju Znanje, koji dolaze pozdrave čovjeka, pedeset i osam njih, opervažezi plamenom, Gnevonosna Božanstva što krv piju po nju da zore, a ova su, zapravo, samo ona prijethod Mironosna Božanstva u izmenjenom vidu - odgo~ rajuća mjestu (ili, psihičkom centru Bardo tela prijer nulog, iz kojeg potiču); bilo kako, oni im neće t slični ~z3. .

Ovo je Bardo Gnevonosnih Božanstava; a bud~ da su ona pod uticajem straha, užasa i zgražavanja prijepoznavanje postaje sve teže. Intelekt, ne zado jajući samostalnost, prijelazi iz jednog zanesveščujui stanja u niz takvih stanja. (Ipak), ako čovjek prijep~

'= Sve do ovog vremena, pedeset dva Mironosna Božansl i Ona koja poseduju Znanje, emanacije iz srčanog i grlen psihičkog centra Bardo tela prijeminulog, osvanula su. Gnevonos Boianstva, koja sada osviću, potiču iz moidanog psihičkog cent ona su uzbudena, ili gnevna obličja Mironosnih Božanstava (ko kad su kontrastirana gnevonosnim aspektima, uključuju Božans~ koja poseduju Znanje). (Vidi nap. 5.)

~z° Strah, užas i zgražavanje (ih, opčinjenost) -od strane prije~ nulog pri posmatranju boianstava - javljaju se samo u sluč~ običnog posvećenika koji, kako tekst objašnjava, nije prošao ki uobičajeno jogičko uvežbavanje, još prije smrti, koje bi mu omol čilo da prijepozna Bardo kao takav, odmah po umiranju, i da prije izvan njega. Za adepta u jogi, koji može »uhvatiti Bardo perčin«, savladavajući Smrt, i koji zna da su sva prividna prividei nestvarna i bezmoćna, i u ovom i u svim drugim svijetovima, ne; Bardoa da ga iskusi; njegov je cilj ili neposredno i svijesno ponov rođenje među ljudima, ili u jednoj od rajskih sfera, ili ako je zaista zreo - što je jedna izvanredno retka okolnost - Nirvana.

na makar samo malo, lakše je osloboditi se (na ovom stupnju). Ako se zapitate, »Zašto?«, (odgovor je): »Zbog osvita zračenja - (koja proizvode strah, užas i zgražavanje) - intelekt je nerastrojeno pozoran u ~ednousmerenosti; zato je to tako«'zs.

Ako se na ovom stupnju čovjek ne susretne sa ovakvom vrstom naučavanja, njegovo čuvenje (religioznog prijedanja) - iako je ono kao neki okean (po svojoj prostranosti) - nije ni od kakve koristi. Postoje, takode, čak i neki igumani, posedovaoci pouke (ili, bhikhui), i majstori u metafizičkim raspravama koji greše na ovom stupnju i, ne prijepoznavajući, odlutaju u Sangsaru.

Što se običnih ljudi tiče, koja je potreba pominjati ih! Bežeći, zbog straha, užasa i zaprijepaščenja, oni padaju prijeko litica u bezdan nesrećnih svijetova i pate. Ali, posvećenik mistične mantrajane~zb, čim vidi ova božanstva što krv piju, prijepoznaće ih kao svoja zaštitnička božanstva, a susret će biti kao onaj između ljudi koji su stari poznanici. On će imati poverenja u njih; i, stapajući se sa njima, u prisajedinjenju, postići će Budastvo'z'.

Pošto su meditirali nad opisom ovih božanstava što krv piju, dok su još bili u ljudskom svijetu, i pošto su izvodili neke obrede slavljenja ili uznošenja njihovog; ili, bar, pošto su videli njihove naslikane prikaze ili prislike, kad prisustvuju osvitu ovih božanstava na

'= Tek što jedno zračenje prijestane, drugo zapoc`inje; kako prijeminuli nema ni trenutka rastrojstva, njegov intelekt postaje skoncentrisano (u jednom pravcu, odnosno jednousmereno) pozoran.

nfi Mahajana (»Viša Staza (ili, Vozilo)«), ili mantrajana - mistička Doktrina (sevjernog) Budizma.

'v' Krv simbolizuje sangsaričku egzistenciju; pijeње krvi, pak, žed, opijanje i utoljavanje iedi za sangsaričkom egzistencijom. Za Posvećenika koji - čak i na ovom stupnju - može biti naveden da prijepozna da su ova božanstva samo karmičke personifikacije °Jeg°vih sopstvenih sklonosti, susretajući ih kao stare prijatelje, a °nda gubeći svoju ličnost u njima, prosvijetljenje u istinskoj Prirodi sangsaričke egzistencije osviće i, sa njim, Sve-Savršeno Rasvijetljenje, nazvano Budastvo.

74 75

ovom stupnju, prijepoznavanje će usljediti nje. U ovome leži sva umetnost.

Opet, pri nastupanju smrti kod onih i poseduju pouku i kod onih znalaca u raspravama (koji su ostali nepodućeni u ućenjima), ma kako revnosno oni mogu ti religioznim obredima, i ma kako oni pri izlaganju doktrina, dok su bili u ljuc neće se pojaviti nikakvi javni znaci dugin oreol (nad pogrebnom lomačom relikvije (u pepelu).- To je zato što, d nikad nisu u srce držali mističke (ili doktrine, i zato što su o njima govorili i zato što nikad nisu biti upoznati (pute sa božanstvima mističkih (ili, ezoteričk tako da ih, kad osvanu u Bardou, ne Iznenada (videvši) ono što nikada ra~ videli, oni ih posinatraju neprijateljski; se odbojno osećanje budi, oni prijelaze L zbog toga. Stoga, ako sljedbenici naučav zičari ne poseduju nauke mističkih (ili doktrina, takvi znaci, kao što je dug dolaze, niti se javljaju koštane relikvije semenu slične, (iz kostiju n~jihove pol će)'28; ovo su razlozi toga.

Najneugledniji od najnezaslужnijih (mantrajane - koji može izgledati ka neuglađenih manira, neplodan u radu i koji možda ne živi u skladu sa svojim z; u svakom pogledu može biti nezgodnih nesposoban, možda, da izvede obrede ~ nja do uspešnog ishoda - ne dopušta n

~=" Verovanje, prijevladujuće kod skoro svih n davna, kako neobični fenomeni obično obelež i rođenje) i pogreb velikog heroja ili sveca, tal Tibetanaca; a lame smatraju da takvi fenomeni onalno objašnjenje, kakvo tekst ovde nagoveštava ju da će, ako je uvaženi svijetac zaista svijetac, n kostiju, iz pogrebne lomače biti u divnom obličju će se mali čvorići, perlama slični, (ili, kako stoji i semena), naći u pepelu od sagorelih kostiju. 76

~štovanje, ili da ga uzdrma u uverenju, već se ja ezoteričkim (ili, mističkim) doktrinama (do ~ drži veoma). Time, i samo time, čovjek postiže ~odenje na ovom stupnju.

ak i ako dužnosti (nekog ko odaje takvo poštovamožda nisu bile skladno izvodene, dok je živeo dskom svijetu, pri njegovoj smrti pojavice se bar a vrsta znakova, kao što su dugino zračenje, ani oblici i relikvije od kostiju. To je zato što ~ričke (ili, mističke) doktrine poseduju jake po-talase'z'.

'akvi, i oni) iznad posvećenika mističke mantra, koji su uobičajeno (psihički razvijeni), koji su itirali nad vizuelnim prijedstavama i procesima ršavanja i koji su primenjivali suštine (ili, suštinmantret^{3°}) ne moraju da lutaju ovako daleko ~le u Č'onjid Bardou. Čim prijestanu da dišu, njih iversti u čiste rajske sfere Heroji i Heroine i Oni poseduju Znanje. Kao znak ovoga, nebo će biti tblaka; oni će se stopiti sa zračenjem duge; sunce jati u potocima, slatkog mirisa tamjana (biće ?duhu), muzike na nebesima, zračenja; i koštaelkivija i prislika (iz pogrebnih lomača).

~ga je za igumane (ili, čuvar pouke), za dokiore mistike koji su omanuli u izvršenju zaveta, i za

To će reći da, budući da su ezoteričke doktrine spoznatljive e zasnivaju na samoj Istini - onaj koji ih sljedi, ili im se čak klanja, stoga automatski dovodi sebe u sklad sa vrto odredasihičkim snagama.

To se odnosi na one posvećenike koji su praktikovali, u potti na naučan način, pod vodstvom kompetentnog gurua, ciju izvesnih svijetih mantri, koje se nazivaju »suštinske man'rimeri ovih mantri su: »Om Mani Padme Hum«, (»Pozdrav ju u k~tosu!«, ili »Pozdrav onome koji je dragulj u lotosu!«); Vadžra Pani Hum« (»Pozdrav onom koji drii dordže!«): Vagi Šori Mum« (»Pozdrav Gospodu govora! Mum.«). Ovo ustinske mantre, koje pripadaju Trima Zaštitnicima Lamaizwa je suštinska mantra Bodisatve Čenrazia (sansk., Avaloki/idovnjaka sa prodornim očima«, ~>Velikog Sažalnika«; druBodisatve Čakdora, (sansk., Vadžra-Pani), »Vladaoca mu; a treća je Bodisatve Džampal-janga (sansk., Mundžugho3c~ga Mističke Mudrosti« (Vidi nap. 149.)

sve obične ljude, ovaj Thodol nezamenljiv'3'. Ali one koji su meditirali nad Velikim Savršentvc i Velikim Simbolom'3z prijepoznače Jasno Sve u trenutku smrti; i, zadobijajući Dharma-Kaju, svi oni biti takvi da im čitanje ovog Thodola neće t potrebno. Prijepoznavajući Jasno Svijetlo u trenut smrti, oni će, takode, prijepoznati vizije Mironost i Gnevonosnih, tt~kom Č'onjid Bardoa, i zadob Sambhoga-Kaju; ili, prijepoznavajući, tokom Sid Bardoa, zadobijaju Nirmana-Kaju; a, radajući se višim ravnima, oni će se, u sljedećem ponovni rođenju, susreti sa ovom Doktrinom i onda će uživ kontinuitet karmet³³.

Iz svega ovoga vidi se da je ovaj Thodol doktr~ kojom se može dostići Budastvo bez meditacije; di trina koja oslobada samo (njenim) čuvenjem; dok na koja vodi bića sa obilnom zlom karmom na Taj~ Stazi; doktrina koja proizvodi trenutno razlikova (između onih koji su u nju upućeni i onih koji nis budući da je dubokovidna doktrina koja podar Savršeno Prosvijetljenje trenutno. Ona osetna bića kojih je ona dostigla ne mogu otići u nesrećna stat

~j~ Lame smatraju da, iako su samo dobrota i poznavanje kn poželjni kod posvećenika koji tragaju za Oslobodenjem, dotL duhovna mudrost, koju prati nepokolebljiva vera, i zanemari v~ svakog intelektualizma, nezamenljivi. Jedno od pristupnih u stava, kojem se uče svi novoobraćenici, jeste »Teško je zs dostići Oslobodenje samo kroz intelektualno znanje; kroz v Oslobodenje se lako postiže.« ,

i3z »Veliko Usavršavanje« odnosi se na temeljnu doktrinu . se tiče zadobijanja Savršentstva, ili Budastva, onako kako se uč školi Gurua Padme Sambhave (vidi nap. 6.). »Veliki Simi (Maha Mudra) odnosi se na jedan drevni indijski sistem j~ povezan sa ovom Školom, a koga danas naročito praktikuju ! benici polu-reformisane Kargjutpa sekte, osnovane u drugoj p vini jedanaestog vjeka od strane učenog tibetanskog jogija Ma koji je, poslije boravka u Indiji, uveo »Veliki Simbol« na Ti Milarepa (vidi nap. 1), najomiljeniji od svih tibetanskih jogija, je kao Marpin nasljednik, razvio upotrebu Velikog Simbola i pt vio je za temelj naučavanja ove Sekte. ~33 Ako do prijepoznavanja Stvarnosti dode kad ona prvi osvane, odnosno ako se snevač u sangsaričkoj egzistenciji pro u božanskom stanju Sambhoga-Kaje. tokom Č'onjid Bardoa.

78

Ova (doktrina) i Tahdol (doktrina)'³⁴, kada se pripoje jedna drugoj, obrazuju mandalu od zlata, inkustriranu tirkizom, koja ih združuje.

Onda, kada je nezamenljiva priroda ovog Thodola pokazana, sada sljedi sučeljavanje sa osvitom Gnevonosnih Božanstava u Bardou.

OSMI DAN

Opet, pozivajući prijeminulog po imenu,'(obradi mu se) ovako: ,

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Pošto nisi bio u mogućnosti da prijepoznaš kad su Mironosna (Božanstva) sijala nad tobom u gornjem Bardou, došao si lutajući ovako daleko. Sada, osmog dana, Gnevonosna Božanstva što krv piju doći će da sijaju. Djelaj tako da ih prijepoznaš, a da ne budeš rastrojen.

O, ti plemenita roda, Veliki slavljeni Buda Heruka, tamno braon boje; sa tri glave, šest ruku i četiri čvrsto postavljena stopala; sa (desnim) licem belim, levim crvenim, centralnim tamno braon; telo mu malan ponovnih radanja se prijekida; a Probudeni se vraća, voljno i potpuno svijesno, u Ljudski svijet, kao Božanska Inkarnacija, da radi na uzdizanju čovečanstva. Ako se prijepoznavanje odloži do Sidpa Bardoa, dostigne se Nirmana-Kaja, a to je samo delimično razbudivanje, ne bezoblačna spoznaja Stvarnosti, budući da je Sidpa Bardo mnogo niža ravan od one Čonjid Bardoa; ali će čak i tad biti zadobijen mnogi blagodat duhovno prosvijetljenog rodenja ,

na jednoj od viših ravni - deva-loka, asura-loka, ili Ljudska kola - ' a pošto se ponovo rodi u Ljudskom svijetu, posvećenik će prijeuzeti proučavanje, zahvaljujući zadobijenim sklonostima u prijetnom zivotu na zemlji, mističkih mantrajana doktrina i jogičkih vežbi, sa one tačke na kojoj su oni bili prijekinuti smrću - a to je kontinuitet karme.

''' Tahdol je malo, tibetansko djelo, koje se u potpunosti sastoji °d mantri, a koristi se kao prateće uz Bardo Thodol. Ako smrtno oboleli umre znajući Tahdol mantrre, ove mu, budući da su moćni I°lismani, pružaju bezbedan prolaz kroz Bardo i srećno ponovno denje. Vrlo često se primjerak Tahdola (ili, samo njegove mantrre °a ~zanim trakama papira i povezane u maleni svitak), stavlja pored leša i spaljuje, ili ukopava, zajedno s njim - baš kao što se primjerak »Egipatske knjige mrtvih« obično zakopava sa mumi1°m.

ispušta plamenove zračenja; devetoro očiju širt otvorenih, tr užasavajućem pronicanju; sa obrva podrhtavajućim kao munje; isturenih zuba, cakta i postavljenih jedan iznad drugog; koji ispušta sor ne izuste, kao »a-la-la« i »ha-ha« i oštre zvižduk zvuke; kose crvenkasto-žute, nakostrešene, koja ; či; glave ukrašene osušenim (ljudskim) lobanja i simbolima sunca i meseca; kojem crne zmije i sir (ljudske) glave čine ogrlicu na prsima; prva mu, desnih ruku, drži točak, srednja mač, a zadnja boi nu sablju; prva mu, od levih ruku, drži zvono, srec vrč od lobanje, zadnja plužno ralo; njegovo i obgrlila je Majka, Buda Krotišorima³⁵; sa desr rukom drži se njegovog vrata, a levom mu ust prinosi crvenu školjku (punu krvi), (odajući) z npercima kao praskanje (i) treskanje i potmuli zv glasan kao grom; (iz ta dva božanstva izviru) zra~ plamenovi mudrosti, koji gore iz svake pore telu), od kojih svaki sadrži plameni dordže; ~ božanstva koja,- tako zajedno), stoje sa (jedm nogom savijenom, a (drugom) uspravnom i napet~ na podijumu koji nose rogati orlovi"~, doći će ~ tebe iz unutrašnjosti tvog sopstvenog mozga i s>j živahno nad tobom. Ne plaši se toga. Ne budi zal) pašćen. Znaj da je to otelotvorenje tvog intele Pošto je to tvoje sopstveno zaštitničko božanstvo užasavaj se. Ne budi zaplašen, jer u stvarnosti j~ Bhagavan Vairočana, Otac-Majka. Istodobno sa ~ poznavanjem, oslobođenje će se postići: ako ih] poznaš, stapajući (sebe), u prisajedinjenju, sa za ničkim božanstvom, Budastvo u Sambhoga-Kaji ~ zadobijeno.

~" (Ženski) Buda; Moćna Gnevonosna Majka.

~^o To su Garude iz indijske i tibetanske mitologije. I'ril sa glavom orla i telom čovjeka i ptice, sa dve ruke slične [dva orlovska krila i dve kandže. Simbolički, personifikuju i aspiraciju.

DEVETI DAN

Ali. ako čovjek pobegne od njih, pošto začne zaprijepašćenje i užasavanje onda, devetog dana, božanstva što krv piju iz Vadžra Reda doći će da ga prihvate.

Tada je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. (On) iz Vadžra Reda onih što krv piju, nazvan Bhagavan Vadžra Heruka, tamno plave boje; sa tri lica, šest ruku i četiri čvrsto postavljena stopala; u prvoj desnoj ruci (drži) dordže, u srednjoj vrč od lobanje, u zadnjoj borbenu sablju; u prvoj levoj zvono, u srednjoj vrč od lobanje, u zadnjoj plužno ralo; njegovo telo grli Majka Vadžra Krotišorima, koja se desnom (rukum) drži njegovog vrata, a levom mu prinosi crvenu školjku (punu krvi), poniknuće iz istočne četvrti tvog mozga i doći će da sijaju nad tobom. Ne plaši se toga. Ne budi zaprijepašćen. Ne budi zgranut. Znaj da je to otelotvorenje tvog intelekta. Pošto je to tvoje sopstveno zaštitničko božanstvo, ne užasavaj se. U stvarnosti, (oni su) Bhagavan Vadžra-Satva, Otac i Majka. Vjeruj u njih, Prijepoznavajući ih, oslobođenje će biti postignuto odmah. Tako (ih) proglašavajući, a znajući da su zaštitnička božanstva, stapajući se (u njih), u prisajedinjenju, Budastvo će biti zadobijeno.

DESETI DAN

Ipak, ako ih čovjek ne prijepozna, budući da su zatamnjenja zlih djela šuviše jaka, i beži od njih u užasu i zgražavanju, onda, desetog dana, (božanstva) što krv piju iz Reda (Dragocenog) kamenja doći će da ga prihvate. Tada je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

~, ti plemenita roda, slušaj. Desetog dana, (božanstvo) što krv pije iz Reda (Dragocenog) kamenja, nazvano Ratna Heruka, žute boje; (koje ima) tri lica,

80

šest ruku, četiri čvrsto postavljena stopala; de (lice) belo, levo crveno, centralno tamno žuto; u c ulu plamenova; u prvoj, od šest ruku, drži dragoc kamen, u srednjoj trozube osti, u zadnjoj štap; u voj, od levih ruku, zvono, u srednjoj vrč od loba~ u zadnjoj trozube osti; telo mu grli Majka Ra Krotišorima, koja se (desnom) rukom drži njego vrata, a levom mu prinosi crvenu školjku (punu kr poniknuće iz južne četvrti tvog mozga i doći će sijaju nad tobom. Ne plaši se. Ne budi užas~ U stvarnosti, (oni su) Otac-Majka Bhagavan Ra Sambhava. Vjeruj u njih. Prijepoznavanje (njih) i za bijanje oslobođenja biće istovremeni.

Tako (ih) proglašavajući, a znajući da su zaštit ka božanstva, stapajući se sa njima, u prisajedinje~ Budastvo će biti pridobijeno.

JEDANAESTI DAN

Ipak, iako sučeljen ovako, ako čovjek, zbog m zlih sklonosti, užasa i zgražavanja koji se javljaju, prijepoznavajući ih kao zaštitnička božanstva, beži njih, onda, jedanaestog dana, Red Lotosa koji pije doći će da ga prihvati.

Tada je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, jedanaestog dana, (bož stvo) koje krv pije, iz Lotosovog Reda, nazv~ Bhagavan Padma Heruka, crvenkasto-crne bc (koje ima) tri lica, šest ruku i četiri čvrsto postavlj~ stopala; desno (lice) belo, levo plavo, centralno venkasto-crno: u prvoj desnoj, od šest ruku, ~ lotos, u srednjoj trozube osti, u zadnjoj batinu; u voj, od levih ruku, zvono, u srednjoj vrč od loba pun krvit", u zadnjoj mali doboš; njegovo telo ~" Doslovno, »ispunjen crvenom tečnošću«; u lamaičkim alima tečni crveni pigment obično se kuristi da prijedstavlja (koja simbolizuje odricanje od života, ili od sangcaričke egzist< je), kao što se i crveno vino koristi kod Hričćana pri pričešću

Majka Krotišorima, koja se desnom rukom drži njegovog vrata, a levom mu prinosi crvenu školjku (punu krvi); Otac i Majka sjedinjeni; poniknuće iz zapadne četvrti tvog mozga i doći će da sijaju nad tobom. Ne plaši se toga. Ne budi užasnut. Ne budi zgranut. Raduj se. Prijepoznaj (ih) kao proizvod tvog sopstvenog intelekta; pošto (su oni) tvoja zaštitnička božanstva, ne budi zastrašen. U stvarnosti, oni su Otac-Majka Bhagavan Amitabha. Vjeruj u njih. U isti mah sa prijepoznavanjem, oslobođenje će nastupiti. Putem takvog spoznavanja, prijepoznavajući ih kao zaštitnička božanstva, u prisajedinjenju ćeš se stopiti (sa njima), i dostići-ćeš Budastvo.

DVANAESTI DAN

Uprkos ovakvom sučeljavanju, budući još uvijek voden unazad zlim sklonostima, užasom i zgražavanjem praćen, može se desiti da čovjek ne prijepozna i beži. Tada, dvanaestog dana, božanstva što krv piju Karmičkog Reda, koja prate Kerima, Htamenma i Vang-čagma-~'s, doći će da ga prihvate. Ne prijepoznavajući, može se javiti užas.

A onda je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, dvanaestog dana, božanstvo što krv pije Karmičkog Reda, nazvano Karma Heruka, tamno zelene boje; (koje ima) tri lica, šest ruku (i) četiri čvrsto postavljena stopala; desno (lice) belo, levo crveno, srednje tamno zeleno; veličanstveno (po izgledu); u prvoj desnoj, od šest ruku, drži mač, u srednjoj trozube osti, u zadnjoj batinu; u prvoj, od levih ruku, zvono, u srednjoj vrč od lobanje, u zad^oJoj plužno ralo; njegovo telo grli Majka Karma Krotišorima, koja se desnom (rukum) drži njegovog .-~_

"" Ova tri reda božanstava su boginje, indijske i tibetanske po Poreklu, od kojih Kerima ima ljudski oblik, a Htamenma i Vang-agma ljudska tela i životinjske glave; svako botanstvo simbolizuje ha ~cinaajenu Ba do sve ti~prijeminulog.nost, koji ce javljaju kao

83

_ vrata, a levom mu prinosi crvenu školjku; Otac i 1~ ka sjedinjeni, koji potiču iz severne četvrti tvog m ga, doći će da sijaju nad tobom. Ne plaši se toga. budi užasnut. Ne budi zgranut. Prijepoznaj ih 1 otelotvorenje tvog sopstvenog intelekta. Budući su (oni) tvoje zaštitničko božanstvo, ne budi zal šen. U stvarnosti, oni su Otac-Majka Bhaga Amogha-Sidhi. Vjeruj; i budi ponizan; (neka ti c budu dragi. U isti mah sa prijepoznavanjem, oslobc nje će nastupiti. Putem takvog spoznavanja, prijel navajući ih kao zaštitnička božanstva, u prisajedi: nju ćeš se stopiti (sa njim) i dostići ćeš Budastvo

Putem izabranih naučavanja gurua, čovjek se m di na prijepoznavanje ovih kao mislenih oblika potiču iz nečijih sopstvenih intelektualnih sposot sti. Na primjer, kad neko spozna lavlju kožu (lavlju kožu), oslobada se (straha); jer, iako je to s. ispunjena lavlja koža, ako je čovjek ne prijepozna takvu zaista, strah se javlja; ali, kad mu se kaže d to samo lavlja koža, on se oslobada straha. Sličn i ovde, takode, kada nizovi božanstava što krv I ogromnih proporcija, sa vrlo krupnim udovi osvanu veliki kao nebo, zgranutost i užas prirodni javljaju u čovjeku. (Ali), čim se sučeljavanje č (čovjek) ih prijepozna kao svoja sopstvena zaštitn božanstva i sopstvena mislena obličja. Onda, ka poslije Majke Jasno Svijetlo - na koje je čovjek sve od ranije - javi drugoredno Jasno Svijetlo, Potom Jasno Svijetlo, a Majka i PotQmstvo Jasno Svijetlo, dolaze zajedno, kao dva bliska poznanika, neizd~ vo sa stope i (odatle) samouzdružće zračenje os~ nad čovjekom, putem samo-prosvijetljenja i sa spozna je čovjek se oslobada.

TRINAESTI DAN

Ako se ovakvo sučeljavanje ne obezbedi, dc osobe na Stazit'y, takode. padaju unazad odavde i

"" Ili, oni koji »prolaze kroz psihički razvoj«.

84

lutaju u Sangsaru. Tada Osam Gnevonosnih, Kerime i Htamenme, koje imaju različite (životinjske) glave, poniču iz unutrašnjosti čovjekovog mozga i dolaze da sijaju na njegovo sopstvo.

Tada je sučeljavanje, pozivajući prijeminulog po imenu, ovakvo:

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Trinaestog dana, iz istočne četvrti tvog mozga, Osam Kerima proisteći će i doći da sijaju nad tobom. Ne plaši se toga.

Sa istoka tvog mozga, Bela Kerima, koja drži ljudski leš kao batinu u desnoj (ruci); u levoj drži vrč od lobanje ispunjen krvlju, doći će da sija nad tobom. Ne plaši se.

Sa juga, Žuta Curima, koja drži lu-k i strelu, sprijemna da gada; sa zapada, Crvena Pramoha, koja drži zastavu od makare~°; sa severa, Crna Petali, koja drži dordže i krvlju pun vrč od lobanje; sa jugo-istoka, Crvena Pukase, koja drži iznutricu u desnoj (ruci), a levom stavlja to u usta; sa jugo-zapada, Tamno zelena Ghasmari, koja levom (rukum) drži krvlju ispunjen vrč od lobanje, a desnom je meša dordžem, a onda je pije sa veličanstvenim užitkom; sa severozapada, Žučkasto-bela Candhali, koja razdire glavu od leša, desnom (rukum) drži srce, a levom stavlja leš u usta i (onda ga) jede; sa severo-istoka, Tamno plava Smaša~° koja razdvaja glavu od leša i jede (odatle): ove, Osam Kerima Prijebivališta (ili, Osam Pravaca), takode, dolaze da sijaju nad tobom, okruiene sa Pet Očeva što krv piju. Ipak se ne plaši.

O, ti plemenita roda, iz Kruga koji je izvan njih, Osam Htamenma, iz (osam) oblasti (mozga) doći će " Makara je »vodeni lav«, levijatan, mitsko čudovište.

''' Svaka od ovih boginja, boginja je groblja ili mesta za spalji°anJc. Sve ove boginje koje se ovde imenuju izgleda da su s namer°m da simbolizuju - svaka na svoj naćin - i upećatljivo prikažu Prijeminulom, kao u inicijatornim dramama, prirodu sangsarićke eRz~stencije - njenu nestalnost, njenu nedostatnost - i potrebu da se izdigne iznad nje savladavajući je odricanjem od svijeta: sve b°K~nJc potiću iz mentalnih sadržaja percipijentove sangsarićke cRZ~stencije, kako to tekst stalno naućava.

g5

da sijaju nad tobom: sa istoka, Tamno braon Lav glave, sa rukama prijekrštenim na grudima, a u ustir drži leš i trese grivom; sa juga, Crvena sa Tigrovc glavom, sa opuštenim, ukrštenim rukama, koja kezi pokazujući zube i gleda iskolaćenih oćiju; zapada, Crna Lisićje glave, koja (desnom) ruke drži brijać, levom iznutricu, a (sama) jede i pije)r (odattle); sa severa, Tamno plava Vućje glave, sa d ruke razdire leš i gleda iskolaćenih oćiju; sa jul istoka, Zućkasto-bela sa glavom Strvine, koja n gigantski leš (u ljudskom oblićju) na ramenu i d skelet u ruci; sa jugo-zapada, Tamno crvena sa g vom Grobljarice, koja nosi gigantski leš na rame ma; sa severo-zapada, Crna sa glavom Gavrana, k~ levom rukom drži vrć od lobanje, desnom mać, a (ma) jede srce i pluća; sa severo-istoka, Tamno pla sa glavom Sove, koja drži dordže u desnoj (rw a u levoj vrć od lobanje i jede.

Ovih Osam Htamenma, iz (osam) oblasti, slić uokružujući Oćeve što krv piju, a potiću iz ri mozga, dolaze da sijaju nad tobom. Ne plaši se to Znaj da su oni misleni oblici tvojih sopstvenih in lektualnih sposobnosti.

ĆETRNAESTI DAN

O ti plemenita roda, ćetnaestog dana, ćetiri ž~ ska ~vara Vratnica, koji takode potiću iz tvog s~ stvenog mozga, doći će da sijaju nad tobom. Ponć prijepoznaj. Iz istoćne (ćetvrti) tvog mozga doći će sija Bela Boginja Tigrove glave, koja drži bad noseći krvlju isPunjen vrć od lobanje u svojoj le (ruci); sa juga, Zuta Boginja sa glavom Krmaće, k drži omć.u; sa zapada, Crvena Boginja sa glav Lava, koja drži ćelićni lanac; i sa severa, Zeli Boginja sa glavom Zmije, koja drži zvono. Ta proistiću ćetiri ženska Ćuvara vratnica, takode ix u trašnjosti tvog sopstvenog mozga, i dolaze da sij nad tobom; kao zaštitnićka božanstva prijepoznaj

86

O, ti plemenita roda, na spoljašnjem Krugu ovih trideset Gnevonosnih božanstava, Heruke, dvadeset osam moćnih boginja razlićitih glava, koje nose razlićito oružje, a potiću iz unutrašnjosti tvog sopstvenog mozga, doći će da sijaju nad tobom. Ne plaš~ se toga. Prijepoznaj sve što sija kao misleno oblićje sposobnosti tvog sopstvenog intelekta. U ovo vitalno važno vreme, opomeni se izabranih naućavanja gurua.

O, ti plemenita roda (osvanuće) sa istoka Tamno braon Rakšasa, Boginja sa glavom Jaka, drži dordže i lobanju; i Crvenkasto-žuta Brama, Boginja sa glavom Zmije, koja drži lotos u ruci; i Zelenkasto-crna Velika Boginja sa Leopardovom glavom, koja drži trozubac u ruci; i Plava Boginja Ljubopitljivosti sa glavom Majmuna, koja drži toćak; i Crvena Boginja Devica sa glavom Polarnog Medveda, koja nosi kratko koplje u ruci; i Bela Boginja Indra, sa glavom Belog Medveda, koja nosi crvenu omću u ruci: (Ove), šest Joginija Istoka, koje potiću iz unutrašnjosti (istoćne ćetvrti tvog sopstvenog) mozga, doći će da sijaju nad tobom; ne plaši se toga.

O, ti plemenita roda, sa iuga (će osvanuti) Žuta Boginja Naslade sa glavom Sišmiša, koja drži brijać u ruci; i Crvena Mironosna Boginja sa glavom Makare, koja drži urnu u ruci; i Crvena Amrita Boginja sa glavom Škorpije, koja drži Lotos u ruci; i Bela Boginja Meseca sa glavom Zmaja, koja drži dordže u ruci; i Tamno zelena Boginja Štapa sa glavom Lisice, koja zamahuje batinom u ruci; i Zućkasto-crna Rakšasi, sa glavom Tigra, koja drži vrć od lobanje ispunjen krvlju: (Ove), šest Joginija Juga, koje potiću iz unutrašnjosti (jućne ćetvrti tvog sopstvenog) mozga, doći će aa sijaju nad tobom; ne plaši se toga.

~, ti plemenita roda; sa zapada (će osvanuti) Zelenkasto-crna Boginja koja jede, sa glavom Strvinara, koja drži štap u ruci; i Crvena boginja Naslade Sa glavom Konja, koja drži ogroman trup leša; i Bela moćna Boginja sa glavom Orla, koja drži batinu u ruci; i Zuta Rakšasi, sa glavom psa, koja drži dordže u ruci i brijać i reže (ovim); i Crvena Boginja

87

Naslade sa glavom Pupavca, koja drži luk i stre u ruci kojom nišani; i Zelena Boginja što ćuva Bog~ stvo sa glavom Jelena. koja drži urnu u ruci: (Om šest Joginija Zapada, koje potiću iz unutrašnjosti (; padne ćetvrti tvog sopstvenog) mozga, doći će sijaju nad tobom; ne plaši se toga.

O, ti plemenita roda, sa severa (će osvanuti) Pla Boginja Vatre, sa glavom Vuka, mašući zastavc u ruci; i Crvena Žena-Boginja sa glavom Kozoro) koja drži zašiljen kolac u ruci; i Crna Boginja Krn ća, sa glavom Krmaće, koja drži nazubljenu otr u ruci; i Crvena Boginja Groma, sa glavom Vral koja drži odojće u ruci; i Zelenkasto-crna Bogu Velikog nosa, sa glavom Slona, koja u ruci drži ve) leš i pije krv iz lobanje; i Plava Boginja Vode, glavom Zmije, koja drži omću od zmije u ruci: (ov šest Joginija Severa, koje potiću iz unutrašnjosti (verne ćetvrti) tvog sopstvenog mozga, doći će sijaju nad tobom; ne plaši se toga.

O, ti plemenita roda, ćetiri Joginija Vratnica, k potiću iz unutrašnjosti mozga, doći će da sijaju t tobom: sa istoka, Crna mistićna Boginja, sa glav Kukavice, koja drži ćelićnu udicu u ruci; sa ju Žuta mistićna Boginja, sa glavom Koze, koja < omću u ruci; sa zapada, Crvena mistićna Boginja, glavom Lava, koja drži metalni lanac u

ruci; i severa, Zelenkasto-crna mistična Boginja, sa glav Zmije: (Ove), četiri Joginija Čuvara Vratnica, k potiču iz unutrašnjosti mozga, doći će da sijaju 1 tobom.

Pošto ovih dvadeset osam Moćnih Boginja pol iz Praznine Dharma-Kaje"z, prijepoznaj ih. Iz zrače Dharma-Kajeta3 izviru Gnevonosna Božanstva; 1 poznaj ih.

"= One su proisticaji iz Praznine, ili Prvobitnog, nepomv neoblikovanog aspekta stanja Dharma-Kaje, koje čovjeka sap va kao mikrokosmos makrokosmosa.

~a' Ova su emanacije aktivnog radijantnog aspekta stanja 1 ma-Kaje - jer Jasno Svijetlo sija u prvobitnoj Praznini - a čov~ budući da je mikrokosmos makrokosmosa, neodvojiv od nje

88

U ovo vreme, kad pedeset osam Božanstava što krv piju, a koja potiču iz tvog sopstvenog mozga, dodu da sijaju nad tobom, ako ih spoznaš kao zračenja tvog sopstvenog intelekta, stopičeš se, u stanju prisajedinjenja, sa telom Onih što krv piju, tako i tada, i dostići ćeš Budastvo.

O, ti plemenita roda, ne prijepoznajuci ih i bežeći od božanstava zbog straha, ponovo će te patnje ophrvati. Ako se ovo ne zna, budući da se začinje strah od božanstava što krv piju, (čovjek je) zaprijepašćen i užasnut i udaljava se: njegovi sopstveni misleni oblici prijeobrću se u iluzorna prividenja i čovjek odluta u Sangsaru.; ako čovjek nije zaprijepašćen i užasnut, on neće odtutati u Sangsaru.

Nadalje, tela najobimnijih Mironosnih .i Gnevonosnih Božanstava jednaka su (po prostranosti) sa granicama nebesa; ona srednje veličine su kao planina Mjeru'a'; najmanja su jednaka sa osamnaest tela kao što je tvoje, postavljenih jedno iznad drugog. Ne budi užasnut time; ne budi zgranut. Ako se svi postojeći fenomeni, koji sijaju kao božanski oblici i zračenja, prijepoznaju kao isticaji sopstvenog intelekta, Budastvo će se dostići u samom tom trenutku prijepoznavanja. Izreka, »Budastvo će se dostići u trenu«, ona je koja ovde može biti primenjena. Držeći ovo na umu, čovjek će dostići Budastvo stapanjem, u prisajedinjenju, sa Zračenjima i Kajama.

O, ti plemenita roda, ma kakve strahovite i užasavajuće vtzije možda vidiš, prijepoznaj ih kao tvoja sopstvena mislena obličja.

O, ti plemenita roda, ako ne prijepoznaš i budeš zaplašen, onda će sva Mironosna Božanstva sijati u obliku Maha-Kale'a5~ i sva će Gnevonosna Božan

''' Planina Mjeru je centralna mistična planina budističke kosmografije. Spinalni stub, centralni podupirač ljudske telesne strukture, analogn je simbolizovan, u Tantrama i radovima o Joki. planinom Mjeru čovjeka kao mikrokosmosa.

''' Na ovom se stupnju svi iluzorni oblici Mironosnih Božanstava~'a mčšaju i pojavljuju kao ovo jedno božanstvo.

89

stva sijati u obliku Dharma-Radže, Gospoda Smrti a kako tvoja sopstvena mislena obličja postaju Ilu je, (ili, Mare), ti ćeš odlutati u Sangsaru.

O, ti plemenita roda, ako se svoja mislena obli~ ne prijepoznaju, ma kako čovjek bio upoznat sa smom - i sa Sutrama i sa Tantrama - iako praktik~ religiju tokom kalpe'~", on ipak ne postiže Budast` Ako čovjek prijepozna svoje mislene oblike, put~ jedne važne umetnosti i putem jedne riječi, Budastl se dostiže. .

Ako čovjek ne prijepozna svoje mislene oblike č umre, obličja Dharma-Radže, Gospoda Smrti, sija nad njim u Čonjid Bardou. Najobimnije od telt Dharma-Radže, Gospoda Smrti, jednako je nebe ma (po prostranosti); srednje, planini Mjeru; najn nje, osamnaest puta kao tvoje telo; (oni će) dc ispunjavajući svijetske sisteme. Doći će sa gornj zubima koji ugrizaju donju usnu; sa staklastim očin sa kosom povezanom na vrh glave; širokih kucak i uskog struka; držaće karmičke pločice u ruci a ispuštajući kriku, »Udri! Zakolji!«, lizaće (ljuds mozak, piće krv, razdirući glave od leševa, čupaj srca: tako će (oni) doći, ispunjavajući svijetove.

. O, ti plemenita roda, kada takvi misleni ob poniknu, ne budi uplašen, niti užasnut; kako je te koje sada imaš, mentalno telo (karmičkih) sklono; čak i da bude prijeklano i razneto (na komade), ono može umreti. Zato što je tvoje telo, u stvarnosti, c praznine, ne treba da se bojiš. (Tela) Gospoda Srr takode su proisticaji zračenja tvog sopstvenog intel~ ta; ona nisu izgrađena od materije; praznina ne m< naneti povredu praznini. Izvan proisticaja tvojih s~ stvenih intelektualnih sposobnosti, spolja, Mirono

''' Onako kako se ovde opisuje, i u Drugoj Knjizi Ba Thodola, ovo iluzorno Božanstvo obično prijepoznava mnoga obl sposobna da se stope u jedinstven oblik.

''' Kalpa je »veliki vek svijeta«. Bramin dan, odne 4,320.0(~.000 godina: ovde se hoće reći, »neprijestano, beskr dugo«.

"w »Ploče zapisa« odnose se na zabeleške o karmi u ži~ prijeminulog.

i Gnevonosni, Oni što krv piju, Oni sa različitim glavama, dugine svijetlosti i užasavajući oblici Gospoda Smrti, ne postoje u stvarnosti: u to nema sumnje. Tako da, znajući ovo, sav strah i užas iščezavaju sami od sebe; i, stapajući se, u stanju prisajedinjenja, Budastvo se dostiže.

Ako prijepoznaš na taj način, ispoljavajući vjeru i naklonost u zaštitnička božanstva i uzdajući se da su ona došla da te prihvate između zamki Bardoa, misli, »(Ja) nalazim zaklon (u njima)«; i opomeni se Plemenitog Trojstva,

ispoljavajući prijema njima naklonost i vjeru. Ma koje da je tvoje zaštitničko božanstvo, prizovi ga sad; (i), pozivajući ga po imenu, moli ovako:

»(Avaj)!, evo me gde lutam u Bardou; dotrči da me spaseš;

Uznesi me svojom milošću, O Plemeniti Zaštitniče!a

Pozivajući svog gurua po imenu, moli ovako: »(Avaj)!, evo me gde lutam u Bardou; spasi me! O, ne dozvoli svojoj milosti da me napusti!«

Imaj vere u Božanstva što krv piju, takode, i uputi im ovu molitvu:

»Avaj!, kada lutam u, Sangsari, zbog moći ovladavajućih iluzija,

Na svijetlosnoj stazi odbacivanja straha, bojazni izgražavanja,

Neka (me) nizovi Bhagavana, Mironosni i Gnevonosni vode;

Neka mi nizovi Gnevonosnih Boginja Bogatih u prostoru budu čuvari

I nek me spasu od strašnih zamki Bardoa

I postave u stanje Savršeno Prosvijetljenih Buda. Kada lutam sam, odvojen od dragih prijatelja, Kada prazni oblici mojih sopstvenih misli ovde sjaJe,

Neka Bude, ispoljavajući snagu svoje milosti, Uzrokuju da se ne jave strah, zgražavanje i užas u Bardou.

90 91

Kada pet blještavih Svijetlosti Mudrosti ovde sij; Neka prijepoznavanje dode bez grozote i bez zal pašćenja;

Kada božanska tela Mironusnih i Gnevonu! ovde sijaju,

Neka se dostigne sigurnost neustrašivosti i c Bardo prijepozna.

Kada se, zbog moći zle karme, jadi iskuse, Neka zaštitnička božanstva uklone jade;

Kada prirodni zvuk Stvarnosti odjekuje (kao) ljadu gromova,

Neka oni budu izmenjeni u zvuke Šest Slogov; Kada nezaštićen, budući da karmu ovde mo stediti,

Ja prijeklinjem Milosrdnog Samilosnika~`° da zaštititi,

Kada patim jade karmičkih sklonosti ovde, Neka blaženstvo Jasnog Svijetla osvane;

Neka se Pet Elemenat` t ne uzdignu kao neprij lji; .

"" To su šest slogova suštinske mantr` čenrazieve (vidi 130), odnosno Avalokitešvarine: a ovi su: Om-Ma-ni-Pad Hum (izgovor, Om-Ma-ni-Paj-me-Hung). Kako je Cenrazi pa hog, ili nacionalno zaštitničko božanstvo na Tibetu, a ov njegova mantra (vidi nap. 120), njeno ponavljanje, i u ljud: svijetu i u Bardo ravni, opskrbljeno je moćju da zaustavi c radanja i time otvara ulaz u Nirvanu; odatle njena važnost u Bardo molitvi. Za ovu se mantru kaže da je suština sve s naprijetka i znanja i značajno je sredstvo oslobodenja.

Takode, za om se kaže da zatvara vrata punovnog rođenja t bogovima (ili, titanima). ni među ljudima među pod-ljudskim bićima, me među prijatama (ili, nesrećnim c vima) i hung među stanovnicima Pakla. U skladu s ovim, .vakc slogu pridaje boja one svijetlosne staze koja se odnosi na jedr šest stanja postojanja: om je bela svijetlosna staza deva-loke (bogova): ma je zetena svijetlosna staza asura-toke (svijeta tit nije iuta svijetlosna staza manaka-loke (svijeta ljudi); Yaj je svijetlosna staza tirjaka-loke (svijeta divljačnih), me je crvena sv~ na staza prijeta-loke (svijeta duhova); i hieng je dimom obojer crna svijetlosna staza naraka-loke (svijeta Pakla).

"" To je C'enrazi.

"" To su: Zemlja, Vazduh, Voda, Vatra i Eter.

92

Već nek posmatram sfere Pet Redova Prosvijetljenih.«

Tako, u prilježnoj veri i poniznosti, ponudi svoju molitvu; poslije čega će svi strahovi iščeznuti i Budastvo u Sambhoga-Kaji nesumnjivo će biti zadobijeno: važno je ovo. Budući nerastrojen, ponovi je tad na taj način, tri ili (ćak) sedam puta.

Ma kako obimna da je zla karma i ma kako slaba hila prijeostala karma, nije moguće da se oslobodenje ne postigne (samo ako čovjek prijepozna). Ako, i pored svega toga, uprkos svemu učinjenom na ovim (tupnjevima Bardoa), do prijepoznavanja ne dode, onda - pošto postoji opasnost da čovjek i dalje luta, u treći Bardo, nazvan Sidpa Bardo - sučeljavanje sa tim biće pokazano u detaljima, niže dole.

ZAKLJUČAK, KOJI POKAZUJE TEMELJNU VAŽNOST BARDO NAUČAVANJA

Bilo kakve religiozne službe da je neko vršio - bez obzira, mnogobrojne ili ograničenog broja - tokom trenutaka smrti pojavljuju se različite zavodeće iluzije; i stoga je ovaj Thodol nezamenljiv. Za one koji su meditirali puno, prava Istina osviće čim se telo i princip svijesti razdvoje. Prikupljanje iskustva dok se živi važno je: oni koji su tada prijepoznali (istinsku prirodu) njihovog sopstvenog bića~`z i tako stekli nešto iskustva, zadobijaju veliku snagu tokom Bardoa Trenutaka smrti, kada Jasno Svijetlo osviće.

Opet, meditiranje nad Božanstvima Mistične Staze Mantr` (i na) prijedstavnom (i na) usavršavajućem stupnju, dok se živelo, biće od velikog uticaja kada osvanu mironosne i gnevonosne vizije u čonjid Bardou. Pošto je vežbanje u ovom Bardou od posebne ~-ažnosti, čak i dok se živi, drži se toga, čitaj ga, usadi ga tt pamćenje, drži ga na umu ispravno, čitaj ga

" Ovde moie da stoji i »intelekt«, ili »princip svijesti<.

redovno tri puta: neka ~riječi i njihovo značenje budu vrlo jasni; treba da bude tako da se riječi i njihova prava značenja ne zaborave, čak i ako bi stotina krvnika progonila čovjeka.

Ovo se naziva Veliko Oslobodenje putem čuvenja, jer čak i oni koji su počinili pet bezmernih grehova~s; sigurno će biti oslobođeni ako ga čuju (ušima)~Sa. Stoga ga čitaj usred masovnih skupova. Rasejavaj ga. Ako ga čuješ jednom, čak i ako ga ne razumeš, upamtićeš ga u Posrednom stanju a da ne izostaviš ni jednu riječ, jer intelekt postaje devet puta bistriji (tamo). Stoga ga treba obznanimi u uši svih živih ljudi; treba da se čita nad jastukom svih ljudi koji su oboleli; treba ga čitati kod uzglavlja svih leševa: treba ga razaslati rasejavanjem. Oni koji se susretnu sa ovom doktrinom zaista su srećnici. Osim onih koji su sakupili mnoge zasluge i raščinili mnoga zatamnjenja, teško je naići na nju. Ili, čak i kad se naide na nju, teško je to razumeti. Oslobođenje će se zadobiti jednostavno ako se neće neverovati ovome kada se čuje. Zato, ophodi se prijema ovoj (doktrini) vrlo blagonaklono: to je suština svih doktrina.

Sučeljavanje dok se iskušava Stvarnost u Posrednom stanju, nazvano »UČenje koje Oslobada samo time što se saslušaa« i »Ono koje Oslobada samo time što se pridoda«S5, završeno je.

~5' To su: oceubistvo, materubistvo, zavađivanje dva religiozna (tela, ubistvo sveca, prolivanje krvi iz tela Thagate (»onog koji je prošao« ovim putem, odnosno Bude).

~aa Bukvalno, putem ušne staze.

~" Ovo se odnosi na Tahdol (vidi nap. 134), koji se pridodaje I Thddolu pri čitanju.

I

KNJIGA II

SIDPA BARDO

OVO JE POZNATO KAO GLAVNI DEO ONOGA ŠTO SE NAZIVA »DUBOKOUVIDNA SUŠTINA OSLOBAĐANJA ČUVENJEM<. - PODSETNIK, JASNO SUČELJAVANJE U POSREDNOM STANJU, KADA SE TRAGA ZA PONOVNIM ROĐENJEM

~~ pŠuština svih stvari jedna je i ista, savršeno mirna pokretna i ne pokazuje znake »nastajanja«; nez

A ~ je Ie, međutim, u svojoj slepoci i obmani besloves~'; za Prosvjetljenje i, iz tog razloga, ne može istinski poznati sve one uslove, razlike i djelanja koji

~ ykuju fenomene Vasione.«

aghoša, »Budenje vere« prijevodu Dr Suzukija)

okupljena Božanstva, za Zaštitnike, za Gurue, izno se ova počasnica odaje:

c Oslobođenje u Posrednom stanju Oni zajem

DNI STIHOVI

Gore, u Velikom Bardo Thodolu, Šardo, nazvan Čđnjid, bio je naučavan; A sada Bardoa, nazvanog Sidpa, Slikovit prikaz (ili, podsetnik) se izlaže.

Doslovno, »Djelajte tako da oslobodite u Posrednom sta

94

Kada pet blještavih Svijetlosti Mudrosti ovde sij~ Neka prijepoznavanje dode bez grozote a bez za! pašćenja;

Kada božanska tela Mironosnih i Gnevonos ovde sijaju,

Neka se dostigne sigurnost neustrašivosti i c Bardo prijepozna.

Kada se, zbog moći zle karme, jadi iskuse, Neka zaštitnička božanstva uklone jade;

Kada prirodni zvuk Stvarnosti odjekuje (kao) Ijadu gromova,

Neka oni budu izmenjeni u zvuke Šest Slogov, Kada nezaštićen, budući da karmu ovde mo sljediti,

Ja prijeklinjem Milosrdnog Samilosnika'S° da zaštititi,

Kada patim jade karmičkih sklonosti ovde, Neka blaženstvo Jasnog Svijetla osvane;

Neka se Pet Elemenata5' ne uzdignu kao neprij IJi;

~" To su šest slogova suštinske mantre Čenrazieve (vidi n~ 130), odnosno Avalokitešvarine; a ovi su: Om-Ma-ni-Pad-r Hum (izgovor, Om-Ma-ni-Paj-me-Hung). Kako je Čenrazi patr~ bog, ili nacionalno zaštitničko božanstvo na Tibetu, a ovo njegova mantra (vidi nap. 120), njeno ponavljanje, i u ljudsk svijetu i u Bardo ravni, opskrbljeno je moćju da zaustavi ciW radanja i time otvara ulaz u Nirvanu; odatle njena važnost u o Bardo molitvi. Za ovu se mantru kaže da je suština sve sre naprijetka i znanja i značajno je sredstvo oslobodenja.

Tfikode, za om se kaže da zatvara vrata ponovnog rođenja mi bogovima, ma među aurama (ili, titanima), ni među ljudima, među pod-ljudskim bićima, me među prijetama (ili, nesrećnim đu vima) i hung među

stanovnicima Pakla. U skladu s ovim, svakon slogu pridaje boja one svijetlosne staze koja se odnosi na jedna šest stanja postojanja: om je bela svijetlosna staza deva-loke (sv bogova); ma je zelena svijetlosna staza asura-loke (svijeta titat nije žuta svijetlosna staza manaka-loke (svijeta Ijudi); paj je pl svijetlosna staza tirjaka-loke (svijeta divljačnih), me je crvena svijet na staza prijeta-loke (svijeta duhova); i hung je dimom obojena crna svijetlosna staza naraka-loke (svijeta Pakla).

m To je ~'enrazi.

~s~ To su: Zemlja, Vazduh, Voda, Vatra i Eter.

Već nek posmatram sfere Pet Redova Prosvijetljenih.«

Tako, u prilježnoj veri i poniznosti, ponudi svoju molitvu; poslije čega će svi strahovi iščeznuti i Budastvo u Sambhoga-Kaji nesumnjivo će biti zadobijeno: važno je ovo. Budući nerastrojen, ponovi je tad na taj način, tri ili (čak) sedam puta.

Ma kako obimna da je zla karma i ma kako slaba bila prijeostala karma, nije moguće da se oslobođenje ne postigne (samo ako čovjek prijepozna). Ako, i pored svega toga, uprkos svemu učinjenom na ovim (stupnjevima Bardoa), do prijepoznavanja ne dođe, onda - pošto postoji opasnost da čovjek i dalje luta, u treći Bardo, nazvan Sidpa Bardo - sučeljavanje sa tim biće pokazano u detaljima, niže dole.

ZAKLJUČAK, KOJI POKAZUJE TEMELJNU VAŽNOST BARDO NAUČAVANJA

Bilo kakve religiozne službe da je neko vršio - bez obzira, mnogobrojne ili ograničenog broja - tokom trenutaka smrti pojavljuju se različite zavodeće iluzije; i stoga je ovaj Thodol nezamenljiv. Za one koji su meditirali puno, prava Istina osviće čim se telo i princip svijesti razdvoje. Prikupljanje iskustva dok se živi važno je: oni koji su tada prijepoznali (istinsku prirodu) njihovog sopstvenog bića - i tako stekli nešto iskustva, zadobijaju veliku snagu tokom Bardoa Trenutaka smrti, kada Jasno Svijetlo osviće.

Opet, meditiranje nad Božanstvima Mistične Staze Mantre, (i na) prijedstavnom (i na) usavršavajućem stupnju, dok se živelo, biće od velikog uticaja kada osvanu mironosne i gnevonosne vizije u Čonjid Bardou. Pošto je vežbanje u ovom Bardou od posebne važnosti, čak i dok se živi, drži se toga, čitaj ga, usadi ga u pamćenje, drži ga na umu ispravno, čitaj ga

~'- Ovde može da stoji i »intelekt«, ili »princip svijesti«

93 92

redovno tri puta: neka riječi i njihovo značenje budu vrlo jasni; treba da bude tako da se riječi i njihova prava značenja ne zaborave, čak i ako bi stotinu krvnika progonila čovjeka.

Ovo se naziva Veliko Oslobođenje putem čuvenij jer čak i oni koji su počinili pet bezmernih grehova sigurno će biti oslobođeni ako ga čuju (ušima) Stoga ga čitaj usred masovnih skupova. Rasejavaj € Ako ga čuješ jednom, čak i ako ga ne razumi upamtićeš ga u Posrednom stanju a da ne izostaviš jednu riječ, jer intelekt postaje devet puta bist: (tamo). Stoga ga treba obznaniti u uši svih živih ljudi - treba da se čita nad jastukom svih ljudi koji oboleli; treba ga čitati kod uzglavlja svih leževa: tre ga razaslati rasejavanjem.

Oni koji se susretnu sa ovom doktrinom zaista srećnici. Osim onih koji su sakupili mnoge zaslu i raščinili mnoga zatamnjenja, teško je naići na n Ili, čak i kad se naiđe na nju, teško je to razume Oslobođenje će se zadobiti jednostavno ako se ne neverovati ovome kada se čuje. Zato, ophodi prijema ovoj (doktrini) vrlo blagonaklono: to je sui na svih doktrina.

Sučeljavanje dok se iskušava Stvarnost u Posrednom stanju, nazvano »Učenje koje Oslobada sa time što se saslušao« i »Ono koje Oslobada samo ti što se pridoda«⁵⁵, završeno je.

is3 To su: oceubistvo, materubistvo, zavadivanje dva reli tela, ubistvo sveca, prolivanje krvi iz tela Tathagate (»onog prošao« ovim putem, odnosno Bude).

~s' Bukvalno, putem ušne staze.

~ss Ovo se odnosi na Thddol (vidi nap. 134), koji se pri Thddolu pri čitanju.

94

KNJIGA II

SIDPA BARDO

OVO JE POZNATO KAO GLAVNI DEO ONOGA ŠTO SE NAZIVA »DUBOKOUVIDNA SUŠTINA OSLOBAĐANJA ~UVENJEM« - PODSETNIK, JASNO SUČELJAVANJE U POSREDNOM STANJU, KADA SE TRAGA ZA PONOVNIM ROĐENJEM

»Suština svih stvari jedna je i ista, savršeno mirna i nepokretna, i ne pokazuje znake »nastajanja«; neznanje je, međutim, u svojoj slepoci i obmani beslovesno za Prosvijetljenje i, iz tog razloga, ne može istinski prijepoznati sve one uslove, razlike i djelanja koji odlikuju fenomene Vasione.«

Ašvaghoša, »Budenje vere« (po prijevodu Dr Suzukija)

POČASNICE

Za okupljena Božanstva, za Zaštitnike, za Gurue, Ponizno se ova počasnica odaje:

Nek Oslobođenje u Posrednom stanju Oni zajemče~s~.

UVODNI STIHovi

~" Doslovno, »Djelajte tako da oslobodite u Posrednom stanju.«

Gore, u Velikom Bardou Thodolu, Bardo, nazvan Čonjid, bio je naučavan; A sada Bardoa, nazvanog Sidpa, Slikovit prikaz (ili, podsetnik) se izlaže.

95

DEO I

POSMRTNISVIJET

(Uvodna uputstva Obredniku): Iako su, ran dok su bili u Čonjid Bardou, mnogi upečatljivi p setnici bili pruženi - izostavljajući po strani one : su bili vrlo blisko upoznati sa stvarnom Istinom i koji su imali dobru karmu - za

sve koji imaju karmu i nisu prisni s tim i za one sa zlom karir koji, pod uticajem ove, bivaju pogodeni strat i užasom, prijepoznavanje je teško. Oni idu sve četrnaestog dana; i da bi im se ponovo upečatlj prijedočilo, ovo što sljedi treba im pročitati.

BARDO TELO: NJEGOVO ROĐENJE I NJEGOVE NADNORMALNE SPOSOBNOSTI

Pošto je odata pošta Trojstvu, a molitve koje pr vaju pomoć Buda i Bodisatvi bile odrecitovane, ~ da, pozivajući prijeminulog po imenu, tri ili sed puta, govori ovako:

O, ti plemenita roda, slušaj dobro i drži u srcu d~ rođenje u svijetu Pakla, u deva-svijetu, i u ovom Ba~ telu, one vrste koja se naziva nadnormalnim ro njemt5'.

Zaista, kada si iskusio zračenja Mironosnih i G vonosnih, u Čdnjid Bardou, budući nesposoban prijepoznaš, malaksavao si zbog straha, oko tri i dana (pošto si prijeminuo); a, cmda, kada si se pov

~5' Kako će tekst kasnije objasniti. proces rođenja u stanju sasvim je različit od onog nama poznatog.

tio iz obeznanjenosti, tvoj Saznavalac mora da se izdigao u svom iskonskom stanju i zračno telo, koje je bilo slično prijethodnom, mora da je izronilo"" - kako Tantra kaže:

»Koji ima telo (naizgled) od mesa, (slično) onom prijethodnom i onom koje će se tek proizvesti, Oplemenjeno svim osetnim sposobnostima i moćima n~putanog djelanja,

Koje poseduje karmičke čudotvorne moći, Vidljivo za čiste nebeske oči (Bardo bića) koja su slične prirode.« Takvo je, tada, naučavanje.

To (zračno telo) - o kojem se govori kao (da slični) »prijethodnom i onom koje će se tek proizvesti« (što znači da će čovjek imati telo baš kao i ono od mesa i krvi, prijethodno, ljudsko telo sa sklonostima) - takode će biti oplemenjeno izvesnim znacima i lepotama savršenstva, onakvim kakva bića visoke sudbe imaju ~'.

Ovo telo, (rođeno) iz želje, halucinacija je mislenog oblika u Posrednom stanju, i ono se, zato, naziva telo želje.

U to vreme - ako treba da se rodiš kao deva - vizije deva-svijeta pojaviće ti se; slično - gde god treba da se rodiš - kao asura, ili ljudsko biće, ili divljak~~~, ili prijeta, ili biće u Paklu - vizija tog mesta će ti se tad pojaviti.

~~" Ovo izranjanje. ili rođenje Bardo tela, oko tri i po dana poslije smrti, to jest, poste isteka tri i po dana (što se može uporediti sa prijenatalnim periodom, normalno provedenim u snu, ili nesvijesnom stanju), događa se odjednom. »Kao kad pastrmka iskoči iz vode« -°vu sličnost koriste tibetanski gurui da ovo opišu; to je aktualni Proces radanja u Posrednom stanju, što odgovara radanju u našem svijetu.

~;" Odnosno, bića koja su, zbog sakupljene dobre karme, ili °Pratnjavanjem joge, prijedodređeni za bolju sudbinu.

To će reći, ezoterički, ljudska bića divljacima slična.

96

Shodno tome, riječ »prijethodno« (pod navodin podrazumjeva da si ti, prije nego što su tri i po da istekla, mislio da imaš tstovrsno telo kao i ono pi hodno, od krvi i mesa, koje si posedovao u prijeth~ noj egzistenciji zbog naviknutih sklonostit~'; a »proizvedeno« koristi se zbog toga što će ti se, kas je, vizije tvog budućeg mesta rođenja pojaviti. Sto izraz u celini, »prijethodno i ono koje će se tek pr< vesti«, odnosi se na ovo (to jest, na telo od mesa, odbačeno, i telo od mesa koje će se prijeuzeti ponovnom rođenju).

U to vreme, ne prati vizije koje ti se pojavljuju. budi privučen; ne budi slab; ako im, zbog slabo budeš naklonjen moraćeš da lutaš posred Sest L;~ i da propatiš bol.

Sve do onog dana nisi bio u stanju da prijepoz Čdnjid Bardo i morao si da odlutaš ovako dale Sada, ako se hoćeš čvrsto držati prave Istine, mc dozvoliti svom umu da počiva, nerastrojen, u nii ~la-se-radi, ništa~la-se-drži uslovima nepomr~ nog, iskonskog, blještavog, praznog stanja tvog u lekta, sa kojim te je tvoj guru upoznao.

(Pom~ toga) postići ćeš Oslobodenje a da ne moraš da udeji vrata materice. Ali, ako nisi u stanju da spoznaš s samog, onda, bilo ko da je tvoje zaštitničko bo~ stvo i tvoj guru, meditiraj nad njima, u stanju sna naklonosti i poniznog poverenja, kao da natkrilj krunu tvoje glave'62. Ovo je od velike važnosti. budi rastrojen.

(Uputstva Obredniku): Tako~ govori i, ako prijel

~~~ To znači, naviknuta (ili, karmička) osobita ljubav pt sangsaričkoj egzistenciji, koja se javlja iz žedi za životom, iz žel rođenjem, jedini je uzrok što neko poseduje telo, ljudsko ili koje drugo. A Cilj, koji posvećenik mora dostići, jeste »Nepos Nerodeno, Nesačinjeno, Neoblikovano« - Nirvana.

~~z Kruna, ili teme glave; ili, »direktno iznad«. Značen, okultno: Bramanički otvor, kroz koji princip svijesti norm napušta ljudsko telo, bilo privremeno, kao u jogičkom trans zanavek, pri smrti čovjeka, nalazi se na temenu; a ako se vizu prijedstavljanje usmjeri na taj otvor, vrlo određena psihička ili du na korist proističe za onog ko poseduje takvu vizuelnu prijedsl

navanje usljedi odatle, Oslobodenje će biti postignuto, bez potrebe da se luta po Šest Loka. Ako, međutim, zbog uticaja loše karme, prijepoznavanje bude otežano, onda kaži ovako:

O, ti plemenita roda, ponovo slušaj. »Oplemenjeno svim osetnim sposobnostima i moćima nesputanog djelanja« podrazumjeva (da, iako) si ti možda bio slep kod očiju, dok si živeo, ili gluv, ili sakat, ipak će na ovoj Posmrtnoj ravni tvoje oči videti oblike, a tvoje uši čuće zvuke, i svi drugi tvoji čulni organi biće neokrnjeni i vrlo pronicljivi i potpuni. Zato je o Bardo telu govoreno kao 0 onom koje je »oplemenjeno svim osetnim

spособnostima«. Takve (okolnosti postojanja, u kojima ti sad jesi), jedan su nagoveštaj da si prijemino i da lutaš u Bardou. Djelaj tako da to spoznaš. Opomeni se naučavanja; opomeni se naučavanja.

O, ti plemenita roda, »nesputano djelanje« podrazumjeva da tvoje sadašnje telo, budući da je telo želja - pošto je tvoj intelekt odvojen od svog sedišta-63 - nije telo od zgusnute materije, tako da ti sad imaš moć da prođeš kroz bilo koju masivnu stenu, brdo, kamen, zemlju, kuće, i čak, kroz samu planinu Mjeru, a da ne budeš spriječen«. Izuzev Bud-Gaju i majčinu matericu165, čak i kroz kralja svih planina, kroz samu planinu Mjeru ti možeš proći, bilo naprijed ili nazad, neprijepriječen. To je, takode, znak da lutaš u Sidpa

'~' »Sedište« je ljudsko telo koje je čovjek odbacio i ostavio iza sebe.

"" Ova moć, nadnormalna u ljudskom svijetu, obična je u četvorodimenzionalnom posmrtnom stanju. U ljudskom svijetu takve moći, urodene kod svakog, mogu biti razvijane i uvežbavane umešnošću joge.

°° Osim ako je prijetodno bio opskrbljen vrlo visokim stepenom duhovnog prosvjetljenja, prijemino ne može svijesno da ode na °va dva mesta po volji; jer iz Bud-Gaje (kao velikog psihičkog cembra) i iz majčine materice (budući da je to prijedodređena staza Ponovnog rođenja) zrače takva psihički zaslepljujuća zračenja da će obični intelekt biti prijeplavljen strahom, na isti onaj način kako se to dešava kad u Bardou osviću različita zračenja, i zato će ta mesta izbegavati.

99

98

Bardou. Priseti se naučavanja tvog gurua i moli Samilosnom Gospodu.

O, ti plemenita roda, ti si zapravo obdaren moć~ čudotvornog djelanja~ koja nije, međutim, plod kakvog samadhija~'. već je to moć koja ti dol, prirodno; i zato je ona od prirode karmičke moći Ti si u stanju da u trenu prijedeš sva četiri kontinet oko planine Mjeru'by. Ili, možeš trenutno doći mesto na kojem želiš da budeš; imaš moć da se tar nadaš, za ono vreme koje je čovjeku potrebno da sagne ili ispruži ruku. Ove različite moći varke i p mene oblika ne priželjkuj, ne priželjkuj"°.

Ne postoji ni jedna (od tih moći) koju možeš l poželeći, a da je ne možeš ispoljiti. Mogućnost da il nesmetano upražnjavaš postoji u tebi sada. Znaj t i moli se svom guruu.

O, ti plemenita roda, »vidljiv za čiste nebeske slične prirode«, podrazumjeva da će ona (bića), k su slične prirode, budući da su sličnog sklopa ( nivoa znanja), u Posrednom stanju videti međus~ no"". Na primjer, ona bića čija je sudba da se rt među devama, videće jedni druge, (i tako dalje).

'~" »Moć da se izmeni svoj oblik, veličina i broj«, tako šl čovjek pojavljuje ili nestaje po volji, kao jedan ili mnoštvo, mr veliki. Ako su te moći razvijane u ljudskoj ravni, kroz vežbu j takve čudotvorne moći postaju stalni posed i mogu se kot u telu, ili izvan njega, kao u Bardo ravni.

~' Vidi nap. 51 i 103.

'~" Tekst podrazumjeva da je prijemino u posedu čudotvc moći, kao rezultat bivanja - zbog djelovanja karme - u Posred stanju, gde je takva moć prirodna, a ne zahvaljujući neka svojim zaslugama zadobijenim upražnjavanjem joge, još dok j~ u ljudskom telu.

°° Oko planine Mjeru rasprostire se sedam koncentričnih gova okeana koji su razdvojeni sa sedam intervenišućih kot tričnih krugova zlatnih planina. A izvan ovih sedam krugova n se pojas kontinenata. Ispod planine Mjeru nalaze se različiti p ni svijetovi, ~ iznad su nebesa bogova koja podupire ova p(ani

"° Najuznaprijedovanije lame podučavaju učenike da ne psihičkim moćima ove prirode, radi sebe samih; jer, sve učenik nije morafno podoban da ih mudro koristi, one prijedsg j ozbiljnu prijeprijeku za njegovo više duhovno razviće: sve doll

priklanjaj se slepo (onima koje vidiš), već meditiraj nad Samilosnim.

»Vidljiv za čiste nebeske oči slične prirode«, (takode), podrazumjeva da su deve, budući da se radaju (samo) zahvaljujući zaslugama, vidljive čistim nebeskim očima onih koji upražnjavaju dhjanu"2. Ovi ih neće videti u svako doba: kad se mentalno usredsrede (na njih) vide (ih), kad to ne učine, ne vide (ih). Ponekad, čak i kad upražnjavaju dhjanu, podložni su rastrojstvu (i tada ih ne vide)"3.

BITNA SVOJSTVA EGZISTENCIJE U POSREDNOM STANJU

O, ti plemenita roda, posednik tela takve vrste videće mesta (blisko poznata u zemaljskoj ravni) i rodake (tamo), kao što se neko vidi u snu.

Ti vidiš svoje rodake i poznanike i govoriš im, ali ne dobijaš odgovor. Onda, videvši da oni i tvoja porodica plaču, misliš, »Ja sam mrtav! Šta ću sad da radim`?«, i osećaš veliki jad, baš kao riba izbačena (iz priroda, ili priroda strasti čovjekova nije potpuno savladana, on nije sasvim bezbedan pri njihovom korišćenju.

"" Pored normalnih ljudskih očiju sa njihovom ograničenom vizijom, lame kaiu da postoji još pet vrsti očiju: 1. oči instinkta (ili, oči od mesa), kao kod ptica i divljih životinja, a ove imaju širi opseg vizije od ljudskih; 2. nebeske oči, kao oči deva, koje mogu da vide i ljudski i svoj svijet, i prošla i buduća rođenja tokom mnogih Života; 3. oči istine, kao oči Bodisatvi i Arhanta (termin iz Južnog Budizma, koji označava čovjeka koji se, pošto dostigne Prosvjetljenje, ne vraća među ljude da im~pornogne, kao Bodisatva), koje mogu da sagledaju stotine svjetskih perioda (ili, kalpi), unazad ' u budućnosti; 4. božanske oči najnaprijednijih Bodisatvi, koje su

sposobne da sagledaju milione svjetskih perioda onoga što je bilo ' onoga što će biti; i 5. oči mudrosti Buda, koje su sposobne da vide kroz večnost.

"= Vidi nap. 51 i 94.

~" Obično, tek kada se pročišćena vizija, indukovana dhjanom '~i ona koja postoji prirodno u izvesnih naročito obdarenih vidovnjaka, upravi na deva-svijet, samo se onda vide deve; ponekad, međutim, deve se pojavljuju neočekivano.

100

vode) na crvenim, vrelim ugarcima. Takvu ćeš be sad iskusiti. Ali, osećanje jada neće ti ništa koris sada. Ako imaš svog božanskog gurua", moli mu Moli se zaštitničkom Božanstvu, Saosećajnom. Č i ako osetiš privrženost prijema tvojim rodacima i p nanicima, to ti neće doneti nikakvog dobra. Zato, budi privržen. Moli se Saosećajnom Gospodu; nećeš imati nimalo tuge, ni užasa, niti zaprijetanja

O, ti plemenita roda, kada budeš bio zanoi (tamo i ovamo), stalnim vetrom karme u pokre tvoj intelekt, nemajući ni jedan prijedmet na kojemu se odmorio, biće kao vetrom zakovitlano perće, k jaše na konju vetra"5.

Neprijestano i nevoljno luta unaokolo. Svima onima koji će plakati (reći ć »Evo me; ne plačite.« Ali, kako te oni neće č pomislíćeš, »Ja sam mrtav!« I ponovo, u to vret osetíćeš se vrlo bedno. Ne budi jadan na taj nači Svuda će biti sivog, sumraku sličnog svijetla, i kom dana i tokom noći, i u svako vremet'~. U tak vrsti Posrednog stanja bićeš tokom jedne, ili dve, četiri, pet, šest, ili sedam nedelja, sve do četrdt i devetog dana". Već je riječeno da se, obično, :

~^ Ovo se odnosi na nadljudskog gurua iz Divjogha Reda a najviši od tri reda gurua, potpuno nadljudske prirode; samo znači, »nebeska (ili, božanska) linija«. Drugi red je onih vi razvijenih ljudskih bića, koja poseduju sidhičke moći i zato se red naziva Sidhoga; treći je red običnih religioznih učitelja i ! se naziva Manavogha, što znači »ljudska linija«.

~S Kao nemiini vetar, karma je večito u pokretu, a intel el bez potpore ljudskog tela, njena igračka.

~" Jogiji ovo objašnjavaju govoreći da u Bardu telu, ka umom rođeno telo želja, budući da nervni sistem tela iz zema ravni nedostaje, svijetlost sunca i meseca i zvezda nije vidljí~ prijeminulog. Samo je prirodno svijetlo prirode (koje su sredn kovni mistici i alhemičari nazivali »astralno svijetlo«) vidljivo i smrtno l ravni.

~" Četrdeset devet dana ima svoje ezoteričko značenje u E Thodolu: strukturalno, on je zasnovan na simboličkom l Četrdeset devet, što je kvadrat svijetog broja Sedam. Prijema c nim naučavanjima Sevnog Budizma, postoji sedam svijeto~ sedam stepeni Maje magični, iluzorni prikaz, obmanjujući i l koji je u direktnom odnosu sa fenomenima prirode unutar Sa re (koja se odnosi na sam fenomenalni univerzum kao takav)

102

Sidpa Bardoa iskušavaju tokom (oko) dvadeset dva dana; ali, zbog određujućeg uticaja karme, utvrđen period nije siguran.

O, ti plemenita roda, otprilike u ovo vreme plahoviti vetar karme, užasan i teško podnošljiv, zanosíće te (nadalje), od pozadi, u grozovitim naletima. Ne plaši se toga. To je tvoja sopstvena iluzija. Gusti zgražavajući mrak pojavlivaće se prijed tobom neprijestano, iz sred kojeg će se čuti takvi povici koji izazivaju užas, kao »Udari! Zakolji!«, i sltčne prijetnje"~. Ne plaši se toga.

U drugim slučajevima, kod osoba sa mnogo zle karme, karmički proizvedeni rakšase (ili, demoni), koji jedu meso i nose različito oružje, uzvikivaće, »Udari! Zakolji!«, i slično, praveći zastrašujuću larmu. Oni će se nadneti nad njega, kao da se medusobno takmiče koji će (od njih) uhvatiti čovjeka. Osvanuće prividne iluzije, takode, kao da ga progone različite užasne zveri. Sneg, kiša, mrak, oštri naleti (vetra) i halucinaeije gonjenja od strane mnogih ljudi, pojavíće se takode; (i) zvuci kao da se planine survavaju,

su tako složeni da grade sedam lopti planetarnog lanca. Na svakoj lopti postoji sedam krugova evolucije koji sačinjavaju četrdeset dev

et s ed

( am puta po sedam) postaja aktivne egzistencije.

Slično, četrdeset devet dana \$ardoa mogu, takode, biti simbolični u odnosu na Četrdeset devet Misterija Sedam Samoglasnika. U Hindu mitologiji, iz koje veliki deo simbolizma Bardoa potíće, °vi su samoglasnici bili Misterija Sedam vatri i njihovih četrdeset devet podvrskih vatri, ili aspekata. U Hermetičkim Zapisima, Sedam zmija Večnosti sevnog-budističkih Misterija prijedstavljaju sedam zona posmrtnog, ili Bardu iskustva; od njih svaka simbolizule erupciju, u Posrednom stanju, posebnog sedmostrukog elementa složenog principa svijesti, time obeležavajući princip svijesti sa četdeset devet aspekata, ili vatri, ili polja manifestacije.

Broj sedam od davnina je svijeti broj kod arijevske i drugih rasa. U prirodi, takode, broj sedam upravlja periodikom i fenomenima ~wota, kao na primjer, u seriji hemijskih elemenata, u fizici zvuka Ba°Jde. i time je na broju četrdeset devet, ili sedam puta sedam, o Thodol naučno zasnovan.

"X Onaj koji boravi u Bardou, zbog karmičkih efekata sebičnosti d°k je bio u ljudskom svijetu, opsednut je verovanjem da su sva druga Bardu bića u neprijateljstvu s njim; zato on doživljava ove straš~e halucinacije, kao u noćnoj mori.

i mora hučno prijeplavljaju, i oni koje proždiruća va1 stvara, i kao da se vetrovi uskovitlavajut'v.

Kada se ovi zvuci pojave čovjek će, budući njit prijeplašeni, bežati na sve strane isprijed njih, ne mar~ gde beži. Ali će put biti prijepriječen sa tri straš bezdana - belim, crnim i crvenim. Oni će biti uža~ vajuć i duboki, a čovjek će osećati kao da samo ; u njih nije propao. O, ti plemenita roda, to nisu za't bezdani; to su Ljutnja, Požuda i Glupost'~'.

Znaj, u to vreme, da je to Sidpa Bardo (u korr ti). Prizivajući po imenu Samilosnog moli prilježi ovako: »O, Samilosni Gospode, i ti koji si moj Gu i Plemenito Trojstvo, dopustite da ja tako i tako; imenu ne padnem u nesrećne svijetove.« Djelaj tako ovo ne zaboraviš.

Drugi, koji su sakupili zasluge i sebe iskreno ~ svijetili religiji, iskusiće raznolike užitke i sreću i godnost u punoj mjeri. Ali, ona klasa mentalnih bi koji nisu niti sakupili zasluge, niti stvorili lošu karr neće iskusiti ni užitak ni bol, već izvesnu vrstu b bojne tuposti ravnodušnosti. O, ti plemenita ro šta god da dođe na taj način - ma kakve divotne už i možeš iskusiti - ne prikloni im se; ne budi sh zaljubljen (u njih): misli, »Neka u slavu Gurua i Ts

"9 »Šest Doktrina«, rasprava o praktičnoj primeni razl joga, pruža čitaocu sljedeći odeljak, koji podvlači ovo: »Ako čovjek ne nade Stazu tokom Drugog Bardoa (to tokom Čonjid Bardoa), onda (se čuju) četiri zvuka, nazvana » što užas izazivaju«: od vitalne snage elementa zemlje, zvuk k~ se planine survavaju; od vitalne snage elementa vode, kae (olujom nošenih) talasa; od vitalne snage elementa vatre, džungle u požaru; od vitalne snage elementa vazduha, zvul hiljadu gromova kad odjekuje jednovremeno.«

Ovde su opisani psihički rezultati dezintegrirajućeg pr smrti, kako oni afektiraju četiri elementa koji komponuju ag ljudskog tela; element eter se ne peminje, jer još samo u elementu - odnosno, u eteričkom, Bardo telu - princip nastavlja da opstojava.

~s" Litice bezdana karmičke su iluzije koje simbolizuju t strasti; padanje niz litice bezdana simbolizuje ulaz u materic prijethodi ponovnom rodenju. Vidi nap. f07.

1~4

stva budu (ovi zaslugama zadobijeni užici).« Odbaci svu zaslepljenost i priželjkivanje.

Čak i ako ne iskusiš užitak ili bol, već samo ravnodušnost, održavaj svoj intelekt u nerastrojenom stanju (meditacije nad) Velikim Simbolom, a da pri tom ne misliš o tome da meditiraš't. Ovo je od ogromne važnosti. O, ti plemenita roda, u to vreme, kod mostobrana, u hramovima, kod osmvrstnih stupa'~, odmoriće se na kratko, ali nećeš moći tamo da ostaneš duže vremena, jer je tvoj intelekt odvojen od tvog tela iz (zemaljske ravni)'s3. Zbog ove nemogućnosti da dangubiš u dokolici često ćeš se osetiti smetenim i razdraženim i uspaničenim. Povremeno, tvoj će Saznavalac biti nerazgovetan; ponekad, neuhvatljiv i nesuisao. Utom će ti se ova pomisao javiti, »Avaj! Ja sam mrtav! Šta ću da radim?«, a zbog takve misli, Saznavalac će se rastužiti, a srce postati studeno i ti ćeš iskusiti beskrajni jad tuge'h4. Pošto se ne možeš odmarati ni na jednom mjestu, a osećaš se ponukanim da kreneš dalje, ne misli o raznovrsnim stvarima, već

~.~' "Ne-meditacija + ne-rastrojstvo«: odnosi se na stanje mentalne koncentracije u koje nikakva misao o samoj meditaciji ne sme da prođe. To je stanje Samadhija. Ako čovjek pomisli kako meditira, sama ta misao inhibira meditaciju; stoga se prijeminuli upozorava na to.

""= Ovo se odnosi na osam razloga iz kojih se stupa (ili, pagoda) gradi. Neke se podižu kao spomenici; druge da bi se obeležilo mesto gde je neki starac ili mudrac umro, iti je tu ukopana njegova urna sa pepelom. Na Cejlonu (Sri Lanka), na primjer, mnoge od Pagoda podignute su isključivo radi uhramljivanja svijetih knjiga; mnoge druge, na severo-zapadu Indije, sadrže koštane relikvije, a neke, čak, autentične Budine kosti.

"" Kada lutaju po zemlji, mrtvi bivaju privučeni (karmičkim sklonostima) ka poznatim mestima, ali kako imaju mentalno, ili telo želja, ne mogu ostati ni na jednom mjestu duže vremena. Njih °°se, tamo i ovamo, vetrovi karmičkih želja.

"" Treba zapamtiti da su ovi užasavajući fenomeni i nesreće u P°tpunosti karmičke prirode. Da je prijeminuli bio duhovno razvijen, njegova Bardo egzistencija bila bi puna mira i srećna od samog početka i ne bi odlutao ovako daleko. Bardo Thđdol se Prijetežno bavi normalnim pojedincima, ne onima koji su duhovno ~'isoko razvijeni, a koje smrt postavlja rasputane u Stvarnost.

105

dopusti intelektu da počiva u svom sopstvenom (n menjenom) stanju.

Što se hrane tiče, samo se onim možeš poslužiti je tebi prineto i ničim drugimts5. Što se tiče prijat u ovo vreme, to nije sigurno'~.

Ovo su nagoveštaji lutanja unaokolo u Sidpa B; dou mentalnog tela. U to vreme, sreća i jad zavisi od karme. Videćeš svoj dom, prisutne, svoje rodake, i 1~ i pomislićeš, »Ja sam mrtav! Šta da radim?«, budući da će te tištati osećanje silovite tuge, misao ti se javiti, »O, šta sve ne bih dao da posednem tek I, tako misleći, posvuda lutaćeš tragajući za telom

Čak iakp si mogao da udeš u svoje mrtvo telo v devet puta - zahvaljujući dugom vremenskom r~ doblju tokom kojeg st boravio u Čonjid Bardou - o se već smrzlo, ako je zima, istrulilo je, ako je leto, su ga, pak, tvoji rodaci

već spalili ili zakopali, ili su bacili u vodu, ili su ga izložili pticama i divlj zverimat<sup>8</sup>. Zbog toga što ne nalaziš ni jedno me; kojemu bi se priklonio, ti ćeš biti nezadovoljan i in ćeš osećaj kao da si stisnut u pukotinama i naboril između stenja i kamenja'ss. Iskušavanje ovakve vr jada odigrava se u Posrednom stanju kada tragaš ponovnim rođenjem. Čak iako tragaš za telom, ne~ steći ništa do nevolje. Odbaci u stranu žudnju

~85 Kao što se u keltskom verovanju kaže za vile i dut mrtvih, ili za demone u grčkom, tako se i za one koji su u Ba ravni kaže da žive od nevidljivih, eteričkih esencija, koje crl hrane ponudene im kod samrtnog uzglavlja, ili iz opšteg sklaj prirode. U »Šest Doktrina« kaže se: »Oni žive od mirisa duhovnih esencija materijalnih stvari.«  
« Prijatelja može biti u Posrednom stanju, a ne mora baš i na zemlji; ali, čak i ako ih ima, oni su nemoćni da raščine karmu prijemnulog. On mora ići svojom stazom, koju ka ucrtava.

~8' Svi pomenuti običaji uklanjanja leša praktikuju se na Tit uključujući mumificiranje.

i~ Ovo simbolizuje ulaženje u nepoželjne materice, kao u skih bića sa prirodom sličnom životinjskoj.

1~

telotn; i dopusti svom umu da prijebiva u stanju spokojstva i djelaj tako da u tome istraješ.

Budući tako sučeljen, čovjek zadobija oslobođenje od Bardoa.

SUD

(Uputstva Obredniku): Ipak, ponovo, može se desiti da čovjek, zbog uticaja loše karme, ne prijepozna čak ni ovako. Zbog toga pozovi prijeminulog po imenu, i govori kako sljedi:

O, ti plemenita roda, (tako i tako, po imenu), slušaj. To što patiš ovako događa se zbog tvoje sopstvene karme. Sljedstveno tome, moli se prilježno Plemenitom Trojstvu; to će te zaštititi. Ako se ti niti moliš, niti znaš kako da meditiraš nad Velikim Simbolom, ili nad bilo kojim zaštitničkim božanstvom, Dobri Duh'89, koji se sa tobom .rodio istovremeno, doći će sad i izbrojaće tvoja dobra djela (sa) belim kamenčićima, a Zao Duh'~, koji se sa tobom rodio istovremeno, doći će sad i izbrojaće tvoja zlodjela (sa) crnim kamenčićima. U tom ćeš času biti izvanredno zaplašen, zapanjen i užasnut i drhtaćeš; i pokušaćeš da izrekneš laži, govoreći, »Ja nisam počinio nikakvo zlo djelo.«

Tada će Gospod Smrti reći, »Posavetovaću Ogledalo karme.«

Tako govoreći, pogledaće u Ogledalo, u kojem je svaki dobar i zao čin odslikan verodostojno. Laganje neće ništa koristiti.

Onda će (jedna od Pogubnih Furija'9') Gospoda Smrti postaviti konopac oko tvog vrata i teglice te unaokolo; ono će ti odseći glavu, iščupati srce, prosu

'ay »Simultano rođen bog (ili, dobri duh. ili genije)«, što je personifikacija više, ili božanske prirode Ijudskog bića. (Engl., gen us je genije, ali i duh, božanstvo, bog-zaštitnik.)

»Simultano rođen demon (ili, zao duh, božanstvo)«, što je personifikacija niže, ili svijetovne prirode Ijudskog bića.

'y' »Furija Egzekutor«, ili Dželat, ili Izvršilac.

1~7

će ti utrobu, polizaće ti mozak, popiti tvoju krv, je tvoje meso i glodaće tvoje kosti~92; ali, ti nećeš E u mogućnosti da umreš. Iako će tvoje telo biti iscel no na komade, ono će opet oživeti. Ponovljeno ~ mađanje izazvaće silovit bol i mučenje.

Čak i u vreme kad kamenčići budu prijebrojava ne budi zaplašen, niti užasnut; ne izreci laži; i ne-1 se Gospoda Smrti.

Kako je tvoje telo sad mentalno telo, ono je-nes~ sobno da umre, čak i ako je obezglavljeno i raščeh reno. U stvarnosti, tvoje je telo od prirode praz netv'~ ti ne treba da se plašiš. Gospodari Smrti~9'tv su sopstvene halucinacije. Tvoje telo želja je t sklonosti, i prazno. Praznina ne može povrediti pr ninu; bezkvalitetno ne može povrediti bezkvalitet~

Izuzev u nečijim halucinacijama, u stvarnosti postoje takve stvari izvan nekoga, kao što je Gosl Smrti, ili bog, ili demon, ili Duh Smrti sa glav Bika. Djelaj tako da spoznaš ovo.

U ovo vreme, djelaj tako da spoznaš da si ti u E dou. Meditiraj nad Samadhijem Velikog Simb~ Ako ne znaš kako da meditiraš, onda samo pažlj analiziraj stvarnu prirodu onoga što te plaši. U stv

~°- Ove muke simbolizuju patnju savesti prijeminulog; jer Sw Sudenje, kako je ovde opisan, simbolizuje uzdizanje Dobrog Di koji prijesuduje Zlom Duhu, a sudija je savest sama, u svom neu lživom aspektu nepTistrasnosti i Ijubavi za pravičnost; Oгледа' pamćenje. Jedan element - čisto humani element - sadržaj s~ prijeminulog, istupa naprijed i, nudeći bezvredna izvinjenja, pok va da se suprotstavi optužbama, govoreći, »Zbog takvih i ts okolnosti, morao sam da učinim tako i tako.« Drugi eler sadržaja svijesti istupa i kaže, »Ti si bio upravljjan takvim i tal motivima; tvoja su djela obojena u crno.« Onda neki, više prij~ ski naklonjen, od tih elemenata ustaje i protestvuje. »Ali, ja n takvo i takvo opravdanje; i prijeminuli zaslužuje oproštaj iz tih razloga.« I tako-kako lame objašnjavaju-Sudenje sljedi svoj

~y' Ovo znači da je »astralno«. ili telo želja, nemoguće povr fizički.

~"° Ovi su Jama-Radža i Dvorjani, a tu su, možda, uklju i Pogubne Furije. Ove su, kao Furije koje kinje. elementi sad svijesti.



nosti, to nije oblikovano ni u šta, već je Praznina, koja je Dharma-Kaja.

Ta Praznina nije od prirode praznine ništavila (ili, ništavnosti), već Praznina čija te istinska priroda zgražava i prijed kojom tvoj intelekt sija jasno i bistrije: to je (stanje) uma Sambhoga-Kaje.

U tom stanju u kojem sad postojiš, ti iskušavaš, nepodnošljivom silovitošću, Prazninu i Blještavost nerazdvojene - prazninu blještavu po prirodi i Šlještavost po prirodi praznu, i Blještavost neodvojivu od Praznine - a to je stanje iskonskog (ili, neprijeinačenog) intelekta, koji je Adi-Kaja~95. A moć ove, koja sija neprigušeno, zračiće posvuda; to je NirmanaKaja.

O, ti plemenita roda, slušaj nerastrojeno. Putem samog prijepoznavanja ove četiri Kaje ti ćeš zasigurno dostići Uzvinuće u svakoj od njih. Ne budi rastrojen. Linija koja razdvaja Bude od osetnih bića leži u ovome'yh. Ovaj trenutak od velike je važnosti; ako sada budeš rastrojen biće potrebni bezbrojni eoni vremena da bi se izvukao iz močvarnog Kala Jada.

Izreka, čija se istina može ovde primeniti, je: »U jednom trenu primetno razlikovanje je stvoreno;

U jednom trenu Savršeno Prosvjetljenje je zadobijeno. «

Sve do trenutka koji je baš prošao sav ovaj Bardo je osvitao nad tobom, a ipak ti nisi prijepoznao, jer si bio rastrojen. Zbog svega toga, iskusio si sav strah i užas. Ako sada budeš rastrojen, strune božanskog saosećanja Samilosnih Očiju raskidaće se, a ti ćeš

''' »Prvo Telo«, što je sinonimno sa Dharma-Kajom. 'om" Zahval u ući oznavran u istinske stenci ~ ~ ~ p ~ prirode sangsaričke egzijt - da su sm fenomeni nestvarni - Bude, ili Savršeno h as( liJcmih sa čulimaj~.tm °dvo~ena od neprosvjetljenih oseinih w~ Ovc· znači da će zraci milosti, ili saosećanja Čenrazievog, Prijestati do zore.

1 (y)

otići na mesto odakle nema (trenutnog) oslobođenj Stoga, budi oprijezan. Čak i ako nisi prijepoznao p~ ovoga - uprkos tome što si sučeljen na ovaj način ćeš prijepoznati i zadobićeš oslobođenje ovde.

(Uputstva Obredniku): Ako je u pitanju neprosvjetljeni prostak, koji ne zna kako da meditira, onda ka ovo:

O, ti plemenita roda, ako ne znaš kako da medi~ raš pravilno, djelaj tako da se spomeneš Samilosn~ i Sanghe'v~ i Dharme i Bude, i moli. Misli o svim ovi strahovitim i užasavajućim prividenjima kao da tvoje sopstveno zaštitničko božanstvo, ili da su San losnit~. Prizovi u pamćenje mistično ime koje ti dato u vreme tvog svijetog upućivanja, kada si b ljudsko biće, i ime tvog gurua, i reci ih Pravednc Kralju Gospoda Smrtiz°. Čak iako ćeš padati niz liti u bezdan, nećeš se povrediti. Izbegni zgražavati i užas.

SVE-PRIJEDODREĐUJUĆI UTICAJ MISLI

(Uputstva Obredniku): Kaži to; jer takvim suč vanjem, uprkos prijetnom ne-oslobađanju, osl denje bi svakako moralo biti ovde dostignuto. M će je, (medutim), da oslobođenje neće biti dostig čak ni poslije ovog sučeljavanja; a kako je prilj i stalna primena od suštinske važnosti, ponovo F vi prijeminulog po imenu, i kaži kako sljedi:

O, ti plemenita roda, tvoje trenutno iskustvo ono kratkotrajnih radosti, koje će biti praćeno kotrajnim patnjama silovite snage, što liči na z

~y" Vidi nap. 53.

~~ Ideja koja se ovim želi izraziti jeste da sva patnja i stradanje, iako karmički, deluju kao božanski test, a budući služe za dobro prijeminulog, treba ih kao takve i sagledati, to r kao zaštitničko božanstvo, ili Č'enrazia. =°° Ovo otkrivanje inicijacionog imena služi da se uspos~ okultna veza između prijeminulog i Kralja Smrti - to jest, izm ljudskog i božanskog u čovjeku.

110

nuto i opušteno djelovanje katapultaz°. Ne budi ni u najmanjoj mjeri priklonjen (radostima), niti nezadovoljan (patnjama).

Ako treba da se rodiš u višoj ravni, vizija te više ravni pojaviće ti se.

Tvoji priježiveli rodaci možda će - sa namerom posvijete u korist tebe prijeminulog - žrtvovati mnoge životinje°z i izvoditi mnoge religiozne ceremonije i darovaće darove i milostinju. Ti, zbog svoje vizije koja nije pročišćena, možeš postati vrlo ljut zbog njihovih djela, a to će dovesti, u tom času, do tvog rođenja u Paklu: ma šta mogli da urade oni koji su ostali iza tebe, djelaj tako da se ni jedna ljutita misao ne može uzdići i meditiraj o ljubavi prijema njima.

Dalje, ako se osetiš privrženim za svijetovna dobra koja si ostavio za sobom, ili zato što ćeš videti takva svijetovna dobra, koja su bila tvoja, u posedu drugih ljudi koji sad u njima uživaju, ako se osetiš privrženim prijema njima iz slabosti, ili osetiš srđbu prijema tvojim nasljednicima, to osećanje uticaće na psihološki trenutak na takav način da ćeš, čak i ako ti je bilo sudeno da budeš rođen u viširni i onim srećnijim ravnima, biti primoran da se rodiš u Paklu, ili u svijetu Prijeta (ili, nesrećnih duhova). S druge strane, čak i ako si privržen svijetovnim dobrima koja si ostavio za sobom, nećeš biti u stanju da ih poseduješ i ona ti neće biti ni od kakve koristi. Iz tog razloga, odbaci sklonost i svu svoju privrženost prijema njima; ukloni

="" To će reći, u jednom času će dobra karma biti djelotvorna i uzdići će prijemnulog u više duhovno stanje uma, a u drugom će loša karma postati prijeovladavajuća i prijemnuii će biti povučen nadole, u mentalnu deprijesiju. Operator katapult je karma, koja zateže katapult do krajnjih granica, a onda ga opušta, na smenu. ~°= Svaki put kada se neka životinja prinese na žrtvu - sa namerom da se pripremim za jelo kasnije - za prijemnulog se kaže da °~Je u stanju da izbegne karmičke rezultate, jer se žrtva čini u Njegovo ime, tako da ga strahote snalaze direktno. On poziva Priježivela da prijekinu, ali ga oni ne čuju, i on postaje sve više ljut; a ljutnju mora izbegavati po svaku cenu, jer ako joj dozvoli da se ~avi u Bardo ravni, ona ga kao stena pritiska nadole u najniža mentalna stanja, nazvana Pakao.

111

ih u potpunosti; odreci ih se u srcu. Bez obzira ko uživati u svijetovnim dobrima, nemaj osećanja jad već budi pripremljen da ih se odrekneš voljno. Mi kako ih prijedaješ na Plemenitom Trojstvu i tvc guruu, i počivaj u osećanju neprivrženosti, bez ika vog traga osećanja slabosti (prijema želji).

Opet, kad god se Kamkant Mantra<sup>2°3</sup> bude recil vala u tvoje ime, kao pogrebni obred, ili kad se ne obred za razrešenje od loše karme, podložne dovede do tvog rođenja u nižim oblastima, priređuje tebe, uočavanje da se oni izvode na neispravan nač~ pomešani sa spavanjem i rastrojenošću i nepažnjc prijema zavetima i nedostatkom čistote (od strane b kog obrednika), a takve stvari ukazuju na brzoplet~ - što ćeš ti biti u stanju da vidiš, jer si opskrbij ograničenom karmičkom moćju prijedznanjaz<sup>o</sup> - tr žeš osetiti nedostatak vere i potpuno nevcrovanje svoju religiju). Moći ćeš da naslutiš svaki strah i bo zan, svaku crnu radnju, nereligiozno ophođenje i ~ grešno izrecitovane ritualez<sup>o5</sup>. Možeš pomisl »Avaj!, oni me zaista varaju.« Misleći , tako, bii izvanredno ophrvan i, zbog takve velike ozlojedet sti, bićeš u neverici i gubićeš poverenje, umesto budeš usrdan i da ponizno imaš poverenja. Kako to uticati na psihološki trenutak, sigurno ćeš se ro~ u nekom od jadnih stanja. Takva (misao) ne samo da ti neće biti ni od ka l koristi, već će ti naneti mnoge nevolje. Ma ka =°3 Za ovu mantru se vjeruje da ima takvu magičnu m~ izmeni hranu koja je prineta za žrtvu prijemnulom i da mu je pristupnom.

~°° U svojoj punoći ova moć uključuje znanje o prošlosti ! njosti i budućnosti, sposobnost da se čitaju misli nekog dr kao i nepomućeno znanje o svojim sopstvenim sposobna i ograničenjima. Samo visoko razvijene osobe, takve kakvi : primjer, adepti joge, uživaju u takvoj potpunosti moći prijedz~ U Bardo ravni - za razliku od ovog našeg, ljudskog svijeta biće poseduje, zbog prijestanka postojanja prijeprijeke mase izvesnu mjeru ove moći, kako to tekst jasno navodi.

ms Misli se na strah i bojazan, neumesnost ili nemarno strane nekog ko obavlja pogrebne obrede.

112

nepravilan ritual bio i bez obzira na nepravilno ponašanje sveštenika koji izvode pogrebne obrede, (misli), »Šta!, moje sopstvene misli mora da su nečiste! Kako je moguće da riječi Budine budu nepravilne? To kao da je odsjaj nagrđenja na mom licu koje vidim u ogledalu; moje sopstvene misli mora da su (zaista) nečiste. Što se ovih tiče, (to jest, što se tiče sveštenika), Sangha je njihovo telo, Dharma njihov iskaz, a u svojem umu oni su Buda u stvarnosti: svoj ću zaklon naći u njima.«

Tako misleći, imaj poverenja u njih i ispolji iskrenu ljubav prijema njima. Onda, šta god bilo urađeno za tebe (od strane onih koji su) ostavljeni pozadi, istinski će voditi tvojoj dobroti. Stoga je ispoljavanje te ljubavi od velike važnosti; ne zaboravi ovo.

Opet, čak i ako treba da se rodiš u jednom od žalosnih stanja i ako svijetlo tog jadnog stanja sija nad tobom, ipak, zbog nasljednika i rodaka koji izvode bele religiozne obredez°~ neizmešane sa zlim delima, i zbog opata i učenih sveštenika koji sebe posvećuju, svoja tela, govor i umove, izvedbi ispravnih i dobrotvornih obreda, ushićenje koje potiče iz osećanja velike radosti što ih vidiš svojim će blagotvornim dejstvom tako uticati na psihološki trenutak da će, iako zaslužuješ rođenje u nesrećnom stanju, to dovesti do tvog rođenja u višoj i srećnijoj ravni. (Zbog toga) ne treba da stvaraš nepobožne misli, već treba da ~spoljiš čistu blagonaklonost i poniznu vjeru prijema svima, nepristrasno. Ovo je veoma značajno. Stoga, budi izvanredno obazriv.

O, ti plemenita roda, da sažmemo: pošto tvoj sadašnji intelekt u Posrednom stanju nema ni jedan čvrst prijedmet da se na njega osloni, budući male težine i u stalnom pokretu, bilo koja misao da ti se sad javi - bilo da je pobožna ili neznabožačka - imaće suverenu vlast; zato, ne misli (umom) o bezbožničkim stvarima, već se opomeni svih posvijetnih službi;

~"" "Beli«, nasuprot »crnim« obredima (kao u crnoj magiji, ili vraćanju).

113

ili, ako nisi bio sviknut na takve zadatke, I čistu odanost i poniznu vjeru; moli se Samilo ili tvojim zaštitničkim božanstvima; sa punom nošću, izgovori ovu molitvu:

»Avaj!, dok lutam, odvojen od voljenih prijat~ Kada nesadržajno, odrazno telo mojih sopstv~ mentalnih ideja osvane nada mnom,

Neka Bude, podarujući svoju moć saosećanja, Jemče da neće biti straha, zgražavanja, ili u; u Bardou.

Kada budem iskušavao jade, zbog moći zle kar Nek zaštitnička božanstva raščine jade.

Kada hiljadu gromova zvuka Stvarnosti budu o kivali,

Neka svi oni budu zvuci Šest Slogova.

Kada karma usljedi, a da ne bude ni jednog bi oca,

Neka me Samilosni odbrani, ja se molim. Kada budem iskušavao tugu karmičkih sklonc Neka zračenje srećnog Jasnog Svijetla Samad sija po meni.«

Prilježna molitva u ovom obliku sigurno će voditi dalje; ti možeš počinuti, uveren da nećeš prijevaren. Od velike je važnosti ovo: ako ovo b~ odrecitovao, ponovo ćeš se pribрати; i prijepoznav i oslobodenje će biti postignuto.

#### OSVITANJE SVIJETLOSTI ŠEST LOKA

(Uputstva Obredniku): Ipak - iako je ovo (' stvo) tako često ponavljano - ako je prijepozna otežano, zbog uticaja zle karme, mnogo dobv dobiće se ponavljanjem ovih sućeljavanja puno iznova. Još jednom, (onda), pozovi prijeminulc imenu i govori kako sljedi:

O, ti plemenita roda, ako nisi bio u stanj pojmiš ovo gore izloženo, od sada će telo iz pr

114

života postati sve više nerazabirljivo, a telo tvog budućeg života postajaće sve jasnije i jasnije. Rastužen nad tim (mislíćeš), »O, kakav jad trpim! Sada, kakvo god telo treba da dobijem, otići ću da (ga) potražim.« Tako razmišljajući, ići ćeš tamo i ovamo, neprijestano i rastrojeno. Tada će nad tobom zasijati svijetlosti Šest sangsarićkih Loka. Svijetlost onog mesta gde ti treba da budeš roden, zbog moći tvoje karme, sijaće najprimetnije.

O, ti plemenita roda, slušaj- Ako želiš da znaš šta tih šest svijetlosti jesu: sijaće nad tobom mutno belo svijetlo iz deva-svijeta, mutno zeleno svijetlo iz asura-weta, mutno žuto svijetlo iz ljudskog svijeta, mutno plavo svijetlo iz svijeta divljih, mutno crveno svijetlo iz prijeta-svijeta i dimom obojeno svijetlo iz paklenog svijeta. U to vreme, zbog moći karme, tvoje će telo biti zahvaćeno bojom svijetla onog mesta u kojem treba da se rodiš.

O, ti plemenita roda, naročita umetnost ovih naućavanja posebno je važna u ovom trenutku: bilo koje svijetlo da sija nad tobom sada, meditiraj nad njim kao da je ono Samilosni; sa bilo kojeg mesta da svijetlo dolazi, smatraj to (mesto) za Samilosnog, (ili da postoji u njemu). Ovo je prijekomerno prožimajuća umetnost; ona će sprijećiti rodenje. Ili, ma ko da je tvoje zaštitnićko božanstvo, meditiraj nad njegovim oblikom tokom dugog vremena - kao da je prividan, a ipak nepostojeći u stvarnosti, kao da je oblićje koje proizvodi ćarobnjak. To se naziva, ćist iluzorni oblik. ~nda dopusti (vizuelnoj prijedstavi zaštitnićkog božanstva) da se rastapa od udova nadalje, sve dok ništa ne prijeostane vidljivo (od njega); i postavi sebe u stanje Jasnosti i Prazninez<sup>o</sup>, koju ne možeš zamisliti kao nešto - i poćivaj u tom stanju neko vreme. Opet meditiraj nad zaštitnićkim božanstvom; ponovo meditiraj nad Jasnim Svijetlom: ćini to na smenu. Poslije

az, »Jasnost i Praznina«, po uputstvima koja sljede, ~zsljeda da je sinoniman sa »Jasnim Svijetlom«, ili sa »Jasnim Sv<sup>o</sup>tlom i Prazninom«.

115

toga dozvoli svom sopstvenom intelektu da se rasl takode<sup>2</sup>8, (započinjući) od udova.  
Gde god eter prijeovladavaz~', svijest prijeovlad< gde god svijest prijeovladava, Dharma-Kaja prijeovla va.  
Počivaj spokojno u nestvorenom stanju Dhar Kaje. U tom stanju rođenje će biti prijeduprijedeno i vršeno  
Prosvijetljenje zadobijeno.  
z°~ Ovaj proces odgovara dvema stadijumima Samadhija: alizacionom i usavršavajućem. (Vidi nap. 94.)  
z~ (Sansk., Akaša); »eter«, ili »nebo«.

116

DEO II

PROCES PONOVOG ROĐENJA

ZATVARANJE VRATA MATERICE

(Uputstva Obredniku): Opet, ako zbog prijevelike slabosti pri posvećivanju i usljed nedostatka bliskosti čovjek ne bude u stanju da shvati, iluzija ga može savladati i on će odlutati do vrata materice. Uputstvo za zatvaranje vrata materice postaje vrlo važno: pozovi prijeminulog po imenu i kaži ovo:

O, ti plemenita roda, ako nisi shvatio ovo gornje, u ovom trenutku, zbog uticaja loše karme, imaćeš utisak kao da salaziš, ili da se krećeš duž neke ravnine, ili da se krećeš nadole. U to doba, meditiraj nad Samilosnim. Opomeni se. Tada, kao što je gore riječeno, naleti vetra, i ledeni udari, olujni pljuskovi i mrak i utisak da te gone mnogi ljudi, pojaviće se. Pri bežanju od ovih (halucinacija), koji nisu opskrbljeni zaslužnom karmom imaće utisak da beže u mesta jada; oni koji imaju zaslužnu karmu imaće utisak da stižu na mesta sreće. Tada, O, ti plemenita roda, na bilo kojem kontinentu, ili mjestu, ti treba da se rodiš, znaci tog mesta rođenja zasijaće nad tobom. Za ovaj trenutak postoji nekoliko bitnih dubokomislenih naučavanja. Slušaj nerastrojeno. Čak iako nisi pojmio putem gornjeg sučeljavanja, ovde (hoćeš, zato što) čak i oni k.oji su vrlo slabo posvećeni prijepoznaće znake. Stoga, slušaj.

(Uputstva Obredniku): Sada je vrlo važno sprovesti metode za zatvaranje vrata materice. Usljed čega Je neophodno ispoljiti krajnju pažnju. Postoje dva (glavna) načina za zatvaranje:° spriječiti ulazak biću koje bi ušlo, i zatvaranje vrata materice kroz koja se može ući.

117

METOD PRIJEDUPRIJEĐIVANJA ULASKA U MATERICU

Uputstva za spriječavanje ulaska nekom biću oval va su:

O, ti plemenita roda, (tako i tako, po imenu), bi ko da je tvoje zaštitničko božanstvo, spokojno sa meditiraj nad njim - kao nad odbljekom meseca t vodi, prividnim a, ipak, nepostojećim (mesecom kao da je čarolijom proizvedena iluzija. Ako ti nem; posebnog zaštitnika, meditiraj bilo nad Samilosnit ili nada mnomo; i, sa ovim na umu, meditiraj spokc no.

Tada, prouzrokujući (vizuelno prijedstavljeni obli zaštitničkog božanstva da se rastapa od udova, met tiraj, bez oblikovanja ma i jedne mtsli, nad neispunj nim Jasnim Svijetlom. Ovo ~e vrlo dubokoprožimaju umetnost; uz njeno sadejstvo u matericu se ne ula

PRVI METOD ZATVARANJA VRATA MATERICE

Na taj način meditiraj; ali, ako se čak i ovo p~ neodgovarajućim da ti prijeduprijedi ulazak u ma i ako se nadeš sprijeman da udeš u neku od njih. postoji dubokouvidno naučavanje za zatvaranje materice. Saslušaj ga:

»Kada, u ovo vreme, avaj!, Sidpa Bardo nad tobom,

Imajući na umu samo jednu odluku,

Istraj u sadruživanju sa lancem dobre karn Zatvori vrata materice i upamti opiranjeit'

=~° Da bi se postigli rezultati, akumulirane zasluge, p dobtih djela koja su bila učinjena u svijetovnom fivotu, aktivirati, ~to će reći, moraju se povezati sa Bardo egz prijeminulog.

=« Normalno, egzistencija u Bardou stalno teži da oc minulog nazad u rođenje; a to se dešava usljed karmičkih

118

Ovo je vreme kada su prilježnost i čista ljubav neophodni;

Odbaci ljubomoru i meditiraj nad Guruom OcemMajkom.«

Ponovi ovo svojim sopstvenim ustima, razgovetno; i zorno upamti značenje ovoga, i meditiraj nad tim.

Stavljanje ovoga u dejstvo od suštinske je važnosti.

Značenje gornjeg naučavanja, »Kad, u ovo vreme, Sidpa Bardo osviće nad mnomo (ili, nad nekim)«, jeste da ti sada lutaš u Sidpa Bardou. Kao znak ovoga, možeš pogledati u vodu, ili tz ogleдалa, i nećeš videti odslkivanje svog lica ili tela; niti tvoje felo baca senku. Ti si sad već odstranio masu svog materijalnog tela od mesa i krvi. To su sve ukazi da sad lutaš unaokolo po Sidpa Bardou.

U ovo vreme, moraš oblikovati, bez rastrojstva, jednu jedinu odluku u svom umu. Oblikovanje jednog jedinog prijegnuća vrlo je važno sada. To je kao upravljanje pravcem kojim konj ide pomoću uzdi.

Šta god poželeo, zbiće se. Ne misli o zlim delima koja mogu skrenuti pravac (tvog uma). Opomeni se svoje (duhovne) veze sa čitačem ovog Bardo Thodola, ili sa onim od koga si primio ova naučavanja, upućivanje, ili duhovno ovlašćenje da čitaš religiozne tekstove, dok si još bio u ljudskom svijetu; i postojano istray nastavljajući

da činiš dobra djela: ovo je vrlo bitno. Ne budi rastrojen. Granična linija između odlaska gore, ili odlaska dole, sada je ovde. Ako popustiš neodlučnosti, makar samo na jedan tren, moraćeš da propatiš jade tokom dugog, dugog vremena. Ovo je sad taj trenutak. Drži se čvrsto samo jednog nauma. Postojano se pridružuj lancu dobrih radnji.

Sada si došao do časa zatvaranja vrata materice. "wo je vreme kada su prilježnost i čista ljubav neophodni«, što podrazumjeva da je sada došlo vreme "" .-~ \_

koje su opozicije (opijanje), one snage koje se suprotstavljaju Prosvijetljenju Budastva. Stoga, prijemni se mora oduprijeti ovoj ~rodenoj tendenciji svim sredstvima.

119

kada, prije svega, treba zatvoriti vrata materice, a to postoji pet metoda. Drži se dobro toga u srcu.

#### DRUGI METOD ZATVARANJA VRATA MATERICE

O, ti plemenita roda, u ovo vreme ćeš videti vi muškaraca i žena sjedinjenih. Kada ih budeš vid zapamti da se uzdržiš od odlaska među njih. Smatr, či oca i majku za Gurua i Božansku Majku'-z met raj nad njima i pokloni im se; ponizno ispolji sv vjeru; ponudi im mentalnu počast sa usrdnošću; i luči se da zatražiš (od njih) religiozno upućenje.

Samom tom odlukom materica će se sigurno za riti; ali, ako se ne zatvori čak ni uz pomoć toga, a onda nadeš sprijemnim da udeš u nju, meditiraj božanskim Guruom Ocem-Majkom, kao i nad ne zaštitničkim božanstvom, ili nad Samilosnim Za nikom i njegovom šakti; i, meditirajući nad nji slavi ih umnim darovima. Odluči prilježno da zatražiti (od njih) blagodat. Time, vrata mate morala bi da se zatvore.

#### TREĆI METOD ZATVARANJA VRATA MATERICE

Ipak, ako se ona ne zatvori čak ni ovim, a nadeš sprijemnim, da udeš u nju, treći metod odag>t nja privrženosti i odbijanja ovde ti je prikazan: \_

Postoje četiri vrste rođenja: rođenje ulajetu, ror kroz matericu, nadnormalno rođenje=t~ i roden

=~= »Otac i majka« jesu muškarac i žena koji se vide sjed Guru je nebeski, ili duhovni Guru, ne onaj ljudski učitelj; a l ska Majka je šakti Gurua.

=~' »Nadnormalno (ili. čudotvorno) rođenje« - to je r putem prijenosa, ili prijevođenja principa svijesti, iz jedne u loku.

120

pomoć toplote i vlagez". Između ova četiri, rošenje u jajetu i ono kroz matericu slažu se po svojstvima.

Kao što je gore riječeno, vizije muškaraca i žena sjedinjenih pojaviće se. Ako, u to vreme, čovjek ude u matericu, iz osećanja privrženosti i odbojnosti, on se može roditi bilo kao konj, kao ptica, pas, ili ljudsko bićez".

Ako (će se) roditi kao muškarac, osećanje sebe samog kao muškarca osviće Saznavao, a osećanje silovite mržnje prijema ocu, i ljubomore i privlačnosti prijema majci, začinje se. Ako (će se) roditi kao žena, osećanje sebe same kao žene osviće Saznavao, a osećanje silovite mržnje prijema majci, i privlačnosti i dragosti prijema ocu, začinje se. Zbog ovog drugog razloga - (kada) stupa na stazu etjera, baš u trenutku kada se sperma i ovum spajaju - Saznavalac doživljava blaženstvo jednovremeno rodenog stanja, tokom kojeg se obeznanjuje u nesvijesnost. (Potom) sebe nalazi zatvorenog u . ovalni oblik, u em\_ brionalnom stanju, a kada izade iz materi-e i otvori oči, može se naći prijeoblikovanim u mladog psa. Prijethodno je onz'h bio ljudsko biće, ali sad, ako je postao pas, prijepatiće jade pseće štenare; ili, (možda), jade mtade svinje u svinjcu, ili kao mrav u mravinjaku, ili kao insekt, ili kao krtica u rupi, ili kao tele, ili jare, ili jagnje2", iz

v" Ovo se odnosi na prokljivanje semenja i spora, ili na proces radanja u biljnom carstvu.

v" I~zoterički, ovaj pasus implicira da se, u skladu sa karmom, čovjek može ponovo roditi sa naročitim sklonostima koje imenovane životinje simbolizuju.

="" Ovde, kao i u cijelom ovom odeljku, misli se na Saznavao. ~" U pitanju je animalni simbolizam, za koji, u ovom slučaju, postoji ezoter~čki ključ za prava značenja:

1. Obličje psa simbolizuje prijekomernu seksualnost, ili senzualnost. Ono, takode, u prijedanju Tibanaca,

simbolizuje ljubomoru. A sredina štenare simbolizuje obitavanje, ili življenje u stanju senzualnosti.

2. Svinja simbolizuje neznanje gluposti kojim dominira požuda; sebičnost i nečistotu, takode. Sredina svinja

simbolizuje svijetovnu, egzistenciju kojom dominiraju ove odlike.

3 Mrav simbolizuje (kao i kod većine naroda Zapada) marlji

121

kojeg oblika nema (brzog) povratka. Tupost, gtupi i jadro intelektualno pomračenje propate se, a i d~ ge različite patnje se iskuse. Na sličan način, čov može odlutati u Pakao, ili u svijet nesrećnih duhova, proći kroz svih Šest Loka, zlopaceći nezamislive jac

Oni koji nezajazljivo naginju ka ovome, (to jest, sangsaričkoj egzistenciji), ili oni koji je se u srcu plaše - O,

užasa! O, užasa! Avaj! - i oni koji nisu l primili naučavanja od gurua, pašće naglavce u bezt ne provalije

Sangsare i patiće neprijestano i nepodt šljivo. Radije nego da susretnoš sličnu sudbinu, l slušaj moje riječi i drži se ovih nauka u srcu.

\_=- Otkloni osećanja privrženosti ili odbojnc . i upamti jedan metod za zatvaranje vrata mater , koji ću ti prikazati. Zatvori vrata materice i zapat suprotnost. Ovo je vreme kada su prilježnost i či ljubav neophodni. Kao što beše riječeno, »Odb ljubomoru i meditiraj nad Guruom Ocem-Majkor vost i žudnju za. svijetovnim posedima; a mravinjak prijebiv u odgovarajućim uslovima života.

4. Insekt, ili gmizavac, simbolizuje zemnu, ili pritajenu ~ nost, a rupa u zemlji obitavanje u sredini kojom dominiraju t uslovi.

5. Goveče, jare, jagnje, konj, kokoš (i ostala obličja koj ovde pom~nju) simbofizuju odgovarajuće odlike ovih životinja, takode odgovaraju i najvišim životinjama, ljudskim stvorenj

Sljedstveno ovom, životinjski simbolizam Sidpa Bardoa tre bi ispravno shvatiti kako implicira da, u skladu sa svojom karn ljudski princip svijesti, ako ne dostigne Uzvinuće, pod norma okolnostima postepene progresije, a ove su karmičke, koji ul ljađu velikom većinom čovečanstva, nastavlja da se rada u ljud obličju tokom ovog perioda stvaranja. sa mentalnim crtama i kama koje su simbolizovane životinjama. Pod ekstremnim, iz nim i abnormalnim karmičkim okolnostima retrogresije, on rt s druge strane, tokom dugog razdoblja, postepeno gubiti ~ ljudsku prirodu i najzad pasti unazad u pod-ljudska carstva.

U skladu sa ovim, viša i racionalna naučavanja koja se ponovnog rodanja mogu biti sumarizovana: Ako, u Ravni Nes nosti, uticaj urođenih karmičkih sklonosti želje za sveuku senzacijama sangsaričke egzistencije, kakve vladaju tiv u ljudskom telu, može biti dominiran tokom ispoljavanja moć uticaja Ispravnog Znanja, onaj deo principa svijesti, koji je sl ban da shvati Budastvo, trijumfuje, a prijemnuli, umesto da opsednut zastrašujućim halucinatornim spektrom svoje niž

122

Kao što je gore objašnjeno, ako treba da se rodiš kao muškarac, privlačnost prijema majci i odbojnost prijema ocu, a ako treba da se rodiš kao žena, privlačnost prijema ocu i odbojnost prijema majci, zajedno sa osećanjem ljubomore (prijema jednom, ili drugom), koja se javlja, osvanuće nad tobom.

Za ovo vreme postoji dubokouvidno naučavanje. O, ti plemenita roda, kada se privlačnost i odbojnost jave, meditiraj kako sljedi:

»Avaj!, kakvo sam biće zle karme! To što sam odlutao u Sangsaru ovako daleko samo je zbog privlačnosti i odbojnosti. Ako i dalje budem osećao privlačnost i odbojnost, onda ću lutati u beskrajnoj Sangsari i patiću u Okeanu jada tokom dugog vremena, potapajući se u njemu. Sada ne smem djelati ponukan privlačnošću i odbojnošću. Avaj! Odsele nikad neću djelati iz privlačnosti i odbojnosti.«

Tako meditirajući, odluči čvrsto da ćeš se toga

životinjske prirode, provodi interval između ljudske smrti i ponovnog rođenja u jednoj od rajskih sfera, umesto u Bardou. Ako je u pitanju prosvijetljeniji i vanredno duhovno razvijen čovjek, odnosno, ako je joginski svijetac, on može zadobiti čak i najviši od rajeva i ponovo se roditi među ljudima pod uputnom moći »Gospoda Karme«, koje, iako su još uvijek sangsarička bića, lame opisuju kao neizmerno razvi~enije evolutivno od čovjeka. Kada je tako upravljani od strane »Cuvara velikog Zakona«, za onog koji se vraća na zemlju kaže se da se reinkarnira iz samilosti, da bi pomogao ljudskoj vrsti; on dolazi kao Učitelj, kao božanski Izaslanik, kao inkarnirana Nirmana-Kaja.

Obično je, međutim, ponovno rođenje neoplemenJ eno - usljed nedostatka prosvijetljenja - svijesnošću o tom procesu. Covek-životinja nema koristi od višeg zakona koji upravlja ponovnim rođenjem čovjeka-božanstva; a, ispijajući iz Reke Zaborava, on ulazi kroz vrata materice i ponovo se rada, direktno iz svijeta želja, nazvanog Hardo.

wakvo niže ponovno tođenje, divljačno u mnogim slučajevima, zato što ga prijetežno kontrolišu sklonosti koje su zajedničke podljudskim i (~udskim stvorenjima, ipak se razlikuje zahvaljujući funkcionalnoj aktivnosti čisto ljudskog elementa svijesti, koji je u svim pod-ljudskim vrstama lafentan, a ne aktivan; a da bi ovaj element, čak i kod najnižih od ljudske vrste, postao latentan a ne aktivan, potrebno je, približno, isti toliki period cikličnog vremena i oliki je potreban pod-ljudskoj svijesti da evoluiru svoj latentni ljudski element u punu ljudsku aktivnost.

123

držati. Beše riječeno u Tantrama, »Vrata mate zatvoriće se jedino time.«

O, ti plemenita roda, ne budi rastrojen. Uputi jednousmereno na tu odluku.

#### ČETVRTI METOD ZATVARANJA VRATA MATERICE

Ponovo, čak i ako to ne zatvori matericu, a čov se nade sprijemnim da ude u nju, onda putem nauča nja,

(nazvanog) »Neistinito i Lažno«z~ matericu t ba zatvoriti. Nad tim treba meditirati kako sljedi:~

»O, taj par, otac i majka, crna kiša, naleti olv zvuci razbijanja, užasavajuća prividenja i svi fenor ni, po svojoj istinskoj prirodi su iluzije. Bilo kakvi se oni pojave, nema istine (u njima); sve tvari nestvarne i lažne. Kao sni i kao prividi su oni; oni ne-stalni; oni nemaju postojanosti. Kakva korist l (im) privržen! Kakve prijednosti ima u tome što ću l uplašen i užasnut od njih! To je videnje ne-postoje~ kao postojećeg. Svi su oni samo halucinacije

n sopstvenog uma. Ni sam iluzorni um ne postoji još večnosti; stoga, gde bi onda ovi spoljašnji (fenome postojali?

Ja sam ne razumjevajući ove (stvari), na taj nai sve dosad smatrao ne-postojeće za postojeće, ; -stvarno za stvarno, iluzorno za aktualno, i lutao s ovako dugo u Sangsari. A, čak i sad, ako ih prijepoznam za iluzije, onda, lutajući u Sangsari kom dugog vremena, (ja ću) sigurno upasti u ~ raznolikih jada.

Zaista, svi su ovi kao snovi, kao halucinacije, I eho, kao gradovi Onih koji mirise jedu'~~~, kao o~ na, kao oblici u ogledalu, kao fantaymagorije,,~

~'R »Ne-istina (i) Slično iluziji«; to je-naslov jedne tibe rasprave o nestvarnosti fenomena.

~" Ovo su Gandharve, mitološki vilenjaci (vidi nap. t2). vi su gradovi fantastično oblikovani oblaci koji se rastapaju i nestaju.

124

meseć odblesnut na vodi - nisu stvarni čak ni na tren. Po istini, oni su nestvarni; oni su lažni.«

Držeći se jednousmereno ovakvog toka misli, verovanje da su oni stvarni iščiljava; a, pošto se to utisne u unutrašnji sljed (svijesti), čovjek se okreće unazad: ako je saznanje o nestvarnosti duboko utisnuto na takav način, vrata materice biće zatvorena.

~6~1 11~~00 287498963~~~97~ 11976~10~ ~

..

Ipak, čak i kad je ovo urađeno, ako držanje da su (fenomeni) stvarni ne iščili, vrata materice nisu zatvorena; i, ako je čovjek sprijeman da uđe u matericu, u tom bi času trebalo da zatvori vrata materice meditirajući nad Jasnim Svijetlom, a to je peti (metod). Meditacija se izvodi ovako:

»Gospode!, sve tvari moj su umzz°; a taj um- je neispunjenost", on je neroden i neprijestan222.« Tako meditirajući, dozvoli umu da počiva u ne

\_stvorenom (stanju) - kao, na primjer, protok vode u vodu. Umu treba dopustiti njegov sopstveni neusiljeni mentalni stav, u njegovom prirodnom (ili, neizmenje.nom) stanju, jasnom i ustreptalom. Održavajući ga (odnosno, sanje uma) opuštenim, nestvorenim, vrata materice četiri vrste rođenja sigurno će biti zatvorena. Meditiraj tako, sve dok se ne postigne uspešno zatvaranje.

(Uputstva Obredniku): Mnoga dubokoprožimajuća naučavanja za zatvaranje vrata materice data su gore.

Nemoguće je da ona ne oslobode ljude sa najvišim, prosečnim i najnižim intelektualnim sposobnostima. Ako se neko upita zašto je to tako, to je, prvo, zato što svijest u Bardou, budući da poseduje \_\_\_

~ ~>Princip svijesti« (Vidžnana Skandha); ovde prijevodeno kao sinonimno sa pojmom »svijesti«.

~-' Ispraznost, vakuoznost.

~ Princip svijesti ono je što jedino prijeostaje, opstojava, nema prijestanka i traje.

125

- nadnormalne moći opažanjazz' ograničenog opseg shvata odmah sve, što god joj se govori. Drugo, za što - iako (ranije) gluv ili slep - u ovo vreme, ovde ; sve čovjekove sposobnosti savršene i čovjek može ~

'\_ čuje svakog ko mu se obrati. Treće, budući da : neprijestano progone zgražavanje i užas, čovjek mis »Šta je najbolje?«, a kako je pozorno svijestad mo stalno da čuje ono što mu se govori. Pošto je svijest b

-- potporezz^, ona trenutno odlazi na svako mesto koje je um uputi. Četvrto, lako je uputiti je2z'. Pami nje22~ je devetostruko bistrije nego ranije. Iako je t glup (ranije), u ovo vreme, zbog dejstva karr intelekt postaje izvanredno jasan i sposoban da me~ tira nad onim čemu je podučavan. (Stoga, odgov je), zbog toga on (to jest, Saznavalac), poseduje vrline.

Zato i izvedba pogrebnih obreda treba da je efik; na, iz toga razloga. Iz toga sledi da je postojanje čitanje ovog Velikog Bardo Thodola tokom četrde devet dana od najveće moguće važnosti. Čak i ako ne oslobodi pri jednom sučeljavanju, morao bi da čovjek oslobodi pri drugom; zato su tako mnogobr na sučeljavanja neophodna.

IZABIRANJE VRATA MATERICE

(Uputstva Obredniku): Postoje, međutim, mn~ vrste onih koji - iako ih podsećaju i upućuju

=23 Ovo se odnosi na izvesne moći nadnormalne percel (sansk., Abhidžna), od kojih se šest obično nabraja: 1. nadnor na vizija i Z. čuvenje; 3, čitanje misli; 4. poznavanje čudotv~ moći; 5. pamćenje prijetodnih egzistencija; 6. znanje o potix strasti.

Za običnog smrtnika takva »nadnormalna moć percepcij~ ograničena, iscrpljiva i djelatna samo u posmrtnom stanju; d< za jednog Budu, ili za posvećenika usavršenog u jogi, to št i neograničeno u posedu, u svim ravnima svijesti.

z'-° To jest, bez ovisnosti o telo iz Ijudske ravni.

~== Doslovno, »Četvrto, okretanje usta (principa svijesti, i1 l navaoca, kao kod konja - demom) lako je.«

==s Doslovno, »tok (ili, sljed) svijesti«; obično u značenju »sv ili »prisećanje«, ili »pamćenje« (sansk., smrti). uprave svoje misli jednousmereno - ne bivaju oslobodeni, usljed velike snage zlih karmičkih zračenja i zato što nisu svikli na pobožne dužnosti, i zato što su svikli na mnoga neznažnačka djela tokom eona. Iz tog razloga, ako se vrata materice nisu zatvorila prije ovoga, naučavanje za izbor vrata materice, takođe, biće nadalje

izloženo. Sada, prizivajući u pomoć sve Bude i Bodisatve, ponovi Utočište<sup>2</sup>; i, još jednom pozivajući prijeminulog po imenu tri puta, govori ovako, kako sljedi:

O, ti plemenita roda, (tako i tako, po imenu), slušaj. Mada su gornja naučavanja o sučeljavanju data jednousmereno, ipak ih ti nisi razumeo. Stoga, ako vrata materice nisu bila zatvorena, uskoro će doći vreme da se zaposede telo. Izaberi matericu (prijema) najboljem naučavanju. Slušaj pažljivo i drži ovo na umu.

#### PRIJEDSKAZUJUĆE VIZIJE MESTA PONOVRNOG ROĐENJA

O, ti plemenita roda, sada će znaci i odlike mesta rođenja doći. Prijepoznaj ih. Posmatrajući mesto rođenja, izaberi i kontinent, takode<sup>2</sup>zR.

Ako treba da se rodiš na istočnom kontinentu Lupahu, jezero uljepšano, labudovima, mužjacima i ženka, (koji plove po njemu) videće se. Ne idi tamo. Opomeni se otrzanja<sup>229</sup> (protiv odlaska tamo). Ako odeš tamo, (taj) kontinent - iako oplemenjen blaženstvom i lagodnošću - onaj je gde religija ne prijeovladava. Stoga, ne ulazi tamo.

Ako treba da se rodiš na južnom kontinentu Jam= Misli se na prijetodni nauk o zatvaranju vrata materice.

"" Pri opisu ovih kontinenata, koji upravo sljedi, data su tibetanska imena. Inače, drugi po redu, Jambu, najmanji od ova četiri, simbolizuje našu planetu, Zemlju.

"v ~Pobunjivanje«, ili »otrzanje«, prisećanjem na otrzanje, odnosno, uz pomoć odgovarajućeg mentalnog stava koji će se protiviti ulasku, prijeminuli se dovodi u stanje pozornosti.

126 127

bu, videće se monumentalne divotne palate. Udi mo, ako treba da udeš.

Ako treba da se rodiš na sevjernom kontine~ Daminjanu, jezero uljepšano mužjacima i ženka stoke (koja pase na njegovim obalama) i drm (unaokolo), videće se. Iako su trajnost života i za! ge tamo, ipak je taj kontinent, takode, onaj ~ religija ne prijeovladava. Stoga, ne ulazi.

Ovo su prijedskazujući znaci (ili, vizije) da dolazi ponovnog rođenja na tim (kontinentima): Prijepoz ih. Ne ulazi.

Ako treba da se rodiš kao deva, divotni hram (ili, palate), sagrađeni od raznovrsnih dragocenih t tala, takode će se videti~°. Možeš ući tu; stoga, unutra.

Ako treba da se rodiš kao asura, ili ćeš vi~ krasnu šumu, i li krugove vatre koji se obrću u sup nom pravcu.

Opomeni se otrzanja; i ne ulazi um ni u kom slučaju.

Ako treba da se rodiš među zverima~, steno pećine i duboke rupe u zemlji će se pojaviti, i magla. Ne ulazi tamo.

Ako treba da se rodiš među prijetama, opustoš ravnice bez drveća, plitka udubljenja, propl; džungle i šumske krčevine će se videti. Ako c tamo, radajući se kao prijeta, propatićeš različite g ve gladi i žedi. Opomeni se otrzanja; i ne ulazi un,

=~' Hrišćanska koncepcija Raja (Nebes), kao utvrđenog r moguće je da duguje poreklo prije-hrišćanskim verovanjima, p~ nim sa hinduskim i budističkim verovanjima koja se tiču n deva. Nirvana se zloupotno naziva budističkim nebesima: N podrazumjevaju mesto sangsaričkih fenomena, dok je Nirvai -sangsarička, onostrana svim fenomenima, budući da podra va Nenastalo, Nerodeno, Nesačinjeno, Neoblikovano - a koncept koji je potpuno stran popularnom, egzoteričkom H~ stvu i koji se nalazi samo u ezoteričkom Hrišćanstvu, od u Gnosticizmu, koji su, vrlo nemudro, saveznici egzote H;išćanstva oficijelno odbili da priznaju, kao jeres.

=~' Ili, među ljudskim bićima koja su, po svojoj prirodi, divljačnima.

128

ni u kom slučaju. Ispolji veliku snagu (da ne udeš tamo).

Ako treba da se rodiš u Paklu, pesme (kao plač), zahvaljujući zloj karmi, moći ćeš da čuješ. (Čovjek će biti) primoran da ude unutra, neodoljivo. Zemlje turobnosti, crne kuće i bele kuće i crne rupe po zemlji i crni putevi duž kojih ćeš morati da putuješ, javiće se. Ako odeš tamo, ući ćeš u Pakao; i, propateći nepodnošljive bolove vreline i studeni, trebaće ti dugo da odatle izadeš~'. Ne idi tamo, u sredinu toga. Beše riječeno, »Ispolji svoju snagu do krajnosti« to ti je sad potrebno.

#### ZASTITA OD FURIJA MUČITEUKI

O, ti plemenita roda, iako ti se to ne sviđa, bez obzira na to, budući da te od pozadi gone karmičke furije mučiteljke~, osećaćeš se nevoljno primoranim da nastaviš; (a sa) furijama mučiteljkama prijed sobom, i onima što živote uništavaju kao prijetodnicom koja te vodi, i tminom i karmičkim udarima vetra, i bukom i snegom i kišom i užasavajućim kišnim olujama i kovitlacima ledenog vetra, koji će se slučiti, javiće ti se misao da pobješ od njih.

Odmah zatim, odlazeći da nadeš utočište zbog straha, (primetićeš) ranije pomenute vizije ogromnih palata, stenovitih pećina, pećina u zemlji, džungli i lotosovih cvetova koji se zatvaraju (kad se u njih udel; i pobeći ćeš krijući se unutar (jednog od tih mesta) i bojaćeš se da odatle izadeš, misleći, »Sad izaći nije dobro.« A plašeći se da se otisneš odatle, osetićeš se veoma privrženim svom skloništu (koje je materica). Zaplašen da te, ako izaQeš, ne susretnu zgražavanje i užas Bardoa i zastrašen da ih suočiš, - \_\_\_\_\_



~'= Bukvalno, »Neće biti vremena (uskoro) kada ćeš moći da izadeš.< gudizam (i Hinduizam, takode) ne postulira večno prokletstvo ~ stanju pakla i u tom je pogledu logičniji nego hrišćanska te°ž°8ija, koja je to, u prošlosti, postavila kao načelo.

" »Mučiteljke«, ili »One što tivot oduzimajuH.

129

ako se sakriješ unutra (u mjestu, ili materici izat noj), ti ćeš, zbog toga, zaposesti veoma nepoželjelo telo i propatićeš raznolike patnje.

Takvi (uslovi) znak su da zli duhovi i rakšase i demoni uznemiravaju čovjekaz3'. Za ovo vreme stoji dubokoumno naučavanje. Slušaj; i obaziri st

U to vreme - kada će te progoniti furije mučiteljke i kada će se zgražavanje i užas slučiti - u hipu (~ vizuelno prijedstavi) bilo Vrhovnog Heruku, ili H; grivu, ili Vadžra-Panija235, ili (bilo koje drugo) za? ničko božanstvo, ako ga imaš, savršenog obli ogromnog tela, krupnih udova, gnevnog i užasav, čeg po izgledu, sposobnog da u prah smrvi sve zlc merne duhove. Prijedstavi ga sebi vizuelno, u hi Poklon-zraci i moć njegove milosti odvojiće te furija mučiteljki i ti ćeš zadobiti moć da izab~ matericu. Ovo je bitna umetnost vrlo dubokouvid naučavanja; stoga je drži sasvim dobro na umu.

O, ti plemenita roda, dhjani i druga božan; rodena su iz moći Samadhija (ili, meditacije). P: (ili, nesrećni duhovi, ili senke) i zloćudni dul izvesnih redova oni su koji su, menjajući svoja os~ nja (ili, umne stavove) dok su još bili u Posred~ stanju, zaposeli baš ta obličja koja su od tad zad~ i postali su prijete, zli duhovi, i rakšase, koji imaju o da menjaju svoj oblik. Sve prijete koje postoje u 1 storu, koje prijeteleću nebesima, i osamdeset hil~ vrsti zlotvornih duhova, postali su to menjajući s~ osećanja (dok su bili) u mentalnom telu (u Ba ravni)z36.

-3a To će reći da oni uznemiravaju (ili, spriječavaju), na taj da onemogućavaju rođenje, ili dobro rođenje.

zss Svako od ovih božanstava, koja osviću u Čdnjid B~ smatra se da je moćni isterivač zlih duhova, =!~ Zbog toga što pogrešno povjeruju kako je Posredno poželjno, ili fiksirano stanje egzistencije, svi obitavaoci u - duhovi, prijete, demoni i prijeminuli Vjudski entiteti - time p sviknuti na Bardo, a to usporava njihovu moralnu evoluciju

Prijema najprosvjetljenijim lamama, kad god se prizove du zbog kontakta sa ovim svijetom, i zbog prijeovladavajućih t onalnih animističkih verovanja koja se tiču onostranog, bud

U ovo vreme, ako bi se čovjek mogao opomenuti (naučavanja) Velikog Simbola koja se tiču Praznine, to bi bilo najbolje. Ako ti nisi bio obučavan u tome, uvežbaj (mentalne) moćiz3' da (posmatraju) sve stvari kao iluzije (ili, kao maju). Ipak, ako je i to nemoguće, ne budi privučen ničim. Meditirajući (neometeno) nad Zaštitničkim Božanstvom, nad Velikim Samilosnikom, Budastvo će biti dostignuto u Sambhoga-Kaji.

**DVOJAKO IZBIRANJE: NADNORMALNO ROĐENJE; ILI, MATERIČNO ROĐENJE**

Ako i pored svega, O, ti plemenita roda, moraš, zbog uticaja karme, ući u matericu, naučavanje za izbor vrata materice sada će biti izloženo. Slušaj.

Ne ulazi u bilo koju vrstu materice na koju možeš naići. Ako te furije mučiteljke primoraju da udeš, meditiraj nad Hajagrivom.

Pošto sad poseduješ neznatnu nadnormalnu moć prijedznanja, sva mesta (rođenja) biće ti znana, jedno za drugim23~. Naspramno izaberi.

Postoje dve mogućnosti: prijenos (principa svijesti) u čistu sferu Bude, i izbor nečistih sangsaričkih vrata materice, što se postiže na sljedeći način:

je uveren u iluziju da je Bardo baš takvo stanje u kojem je istinski duhovni progres moguć. ne čini uopšie nikakav pokušaj da ga napusti. Duh koji je prizvan obično opisuje Bardo (koji je, prijevashodno, sfera iluzija), u kojem obitava, više ili manje onako kako je verovao, dok je bio u telu od mesa i krvi, u vezi onostranog; baš kao što snevač u Ijudskom svijetu priježivljava ponovo, u snenom stanju svoje iskustvo iz budnog stanja, tako i onaj koji prijebiva u Bardou iskušava halucinacije u karmičkom skladu sa sadržajem svoje svijesti, koju je kreirao Ijudski svijet. Njegove simboličke vizije su, kako Bardo Thodol stalno naglašava, samo psihičke refleksije mislenih formi, prijenesene iz svijetovnog života kao mentalni depoZ~t~, ili semenje karme.

" Ovde prijevdeno kao »moći«; inače, u tekstu prijevdeno kao "sposobnosti«.

zax D seriji vizija Saznavalac će postati svijestan udesa, ili sudbine svake materice, ili mesta rođenja, koje vidi. · 130 131

**NADNORMALNO ROĐENJE PUTEV PRIJENOSA DO RAJSKIH SFERA**

U prvoj (mogućnosti) - pri prijenosu do čistog r; - projekcija se upravlja (misleći, ili meditiraju ovako:

»Avaj!, kako je to tužno da sam ja tokom sv bezbrojnih kalpi (ili, perioda) već bezgranično du vremena koje nema početka, sve do sad, lutao u r< čvarnom glibu Sangsare! O, kako je to bolno da nisam oslobođen Budastvom, tako što bih prije ova spoznao svijest kao sopstvo~°! Sad mi se ova Sangsa smučila, grozim je se, gnušam je se; sada je došao i da se priprijemim da od nje pobegnem. Ja ću s~ djelati tako da budem roden u Srećnoj zapadnoj Sfe kod nogu Bude Amitabhe~°°, čudotvorca iz sred lo sovog pupoljka~°!«

Misleći tako, upravi odlučnost (ili, želju) ka (Sferi), prilježno; ili, slično, ka bilo kojoj Sferi k~ možeš poželeti - Prijevashodno srećnoj Sferi, ili Č sto oblikovanoj Sferi~°, ili Sferi Dugokosih~°, ili Bezgraničnoj Vihari lotosovog Zračenja~° u Urgjat vom prisustvu; ili upravi svoju želju ka onoj sferi\_kl  
"" (Sansk., atma, što znači sopstvo.) Ako bi svijest, u o~ kontekstu, smatrali za suštinsku, ili za istinsku svijest, to podsvijest - a to se značenje podrazumjeva - ovaj bi odeljak u direktnoj saglasnosti sa psihologijom Zapada, koja bi, na oss mnogih akumuliranih činjenica, mogla s punim pravom da pos ra podsvijest, koja je skladište svih zapsa pamćenja, iz ovo prošlih života, kao pravo sopstvo - letište u kojem, neprijekin protiče »životni fluks«, iz jednog stanja egzistencije u drugo, i Y transmutirana alhemijom Savršenog Prosvijetljenja, postaje i svjetska svijest, odnosno Budina svijest.

~^" Ovde, kao i tokom cele ove rasprave, Budu Amitabhi treba posmatrati kao lično božanstvo, već kao božansku ma princip, inherentan, ili onaj koji proizilazi iz Srećne zapadne S!

~°~ Rodenje iz unutrašnjosti lotosovog pupoljka u Tušita Nel ma (vidi dalje), kao u deva-svijetu, ezoterički implicira čisto rod a to znači rođenje bez ulaska u matericu, koje se smatra nečia =°= Vidi nap. 65.

" Ovo je raj Vadžra-Panija (vidi nap. R9) i nije Sfera But ~°' To je Sfera gde Veliki Guru, Padma Sambhava (vidi na~ koji se ovde naziva Urgjan, sada caruje.

najviše želiš, sa nerastrojenom jednousmerenošću (uma). Čineći tako, doći će do rođenja u toj Sferi istog trena. Ili, ako želiš da odeš u prisustvo Maitrejino, u Tušita Nebesima~°, upravljajući prilježnu želju na sličan način i misleći, »Otići ću u prisustvo Maitreje u Tušita Nebesima, jer čas mi je kucnuo ovde u Posrednom stanju«, rođenje će biti postignuto, čudotvorno, unutar lotosovog pupoljka, u prisustvu Maitreje.

#### MATERIČNO ROĐENJE: POVRATAK U LJUDSKI SVIJET

Ako, međutim, takvo (nadnormalno rođenje) nije moguće i čovjek se ushiti ulaskom u matericu; ili (u nju) mora da ude, postoji naučavanje za izbor vrata materice u nečistu Sangsaru. Slušaj:

Gledajući svojom nadnormalnom moći prijedvidjenja na kontinente, kao gore, izaberi onaj na kojem religija prijeovladava i udi tamo.

Ako do rođenja treba da dode prijeko hrpe nečistota~°, oset da ona miriše slatko privući će te prijema toj nečistoj masi i rođenje će tu biti postignuto.

Bilo kakve da se one (odnosno, materice, ili vizije) jave, ne posmatraj ih onakvim kakve su (ili, samo izgledaju da su); i, budući da nisi privučen, niti odbijen, trebalo bi da se izabere. dobra materica. Pri ovome, takode, pošto je veoma važno usmjeriti želju, upravije ovako:

»Ah!, ja moram da se rodim kao Sveopšti Imperator; ili kao Bramin, u vidu velikog salovog drveta~°w , v" Maitreja, sljedeći bodički Svijetski Učitelj, sada provodi vreme u Tušita Nebesima, gde vlada kao kralj.

~"" To su sperma i ovum u imprijegniranoj materici.

~" (Lat., Shorca robusta), jedno od tvrdokornih šumskih drveta u Indiji, koje dostiže velike proporcije.

Starodrevni Indusi smatrali su da je drvo sal, divnih listova i bajnih cvetova, najbolje od svih drveća: a za Budiste je ono sanktifikovano rođenjem i smrću Prosvijetljenog (princa Gautame), koji su se desili u, senci ovog drveta.

132 ' 133

ili kao sin adepta u sindhičkim moćima; ili u bezgre noj hijerarhijskoj liniji; ili u kasti onih ljudi koji ispunjeni (religijskom) verom; a, budući roden tak neka budem oplemenjen velikim zaslugama, tako ~ bih bio u stanju da služim za dobrobit svih osetn bića. «

Misleći tako, upravi svoju želju i udi u materic U isto vreme, odašilji svoje poklon-zrake (milosti, dobre volje) nad onom matericom t~coju ulaziš (tir je prijeinačujuću) u nebesku palat~?~: I, vjerujući Pobednici i njihovi Sinovi (ili, Bodisatve) Deset P~ vacaz°y, i zaštitnička božanstva, naročito Veliki San losnik, podaruju svoju moć, moli se Njima, i t u matericu.

Birajući vrata materice ovako, postoji mogućm greške; zbog uticaja karme, dobre materice mo~u se učiniti lošima, a loše materice mogu izgled dobre; takva greška je moguća. Kako je u to vren takode, naučavanje važno, iz tog razloga, učini ka sljedi:

Čak i ako ti materica izgleda dobra, ne budi F mamljen; ako ti se učini lošom, nemoj osetiti odb nost prijema njoj.- Biti neobuzdan odbojnošću i ~ vlačnošću, razuzdati se od želje da se uzme i da~ izbegne - najviše je prožimajuća umetnost. Izuzy jući samo malobrojne, koji su imali nešto praktičr iskustva (u psihičkom iskustvu), teško je otarasiti prijeostatka oboljenja od zlih sklonosti.

(Uputstva Obredniku): Iz razloga nesposobnt da se odvoje od privlačnosti i odbojnosti, oni najmanje umnosti i sa zlom karmom biće podložni potraže sklonište među divljačnima. Da bi se odagr odatle, pozovi prijeminulog po imenu, ponovo, oval

O, ti plemenita roda, ako nisi u stanju da otarasiš privlačnosti i odbojnosti, a ne znaš (um

z°s Ili, ovako: »Ispoljavajući svoje nadnormalne moći, vi~ prijedstavi kao nebesku palatu matericu u koju ulaziš.«

=°4 Ovi su: četiri kardinalne tačke, četiri središnje tačke, i zenit.

134

nost) izabiranja vrata materice, bilo koja od gornjih vizija da se pojavi, pozovi Plemenito Trojstvo i nadi zaklon u njima. Moli se Velikom Samilosniku. Hodaj uspravne glave. Spoznaj sebe u Bardou. Odbaci svaku slabost i privrženost prijema svojim sinovima i kćerima, ili rodacima, koje si ostavio za sobom; oni ti ne mogu ni malo koristiti. Stupi na Belu svijetlosnu (Stazu) deva, ili na Žutu svijetlosnu (Stazu) ljudskih bića; kroči u velike palate od dragocenih metala i u bajne bašte.

(Uputstva Obredniku): Ponovi ovu (poslanicu prijeminulome) sedam puta od početka. Tada bi trebalo da se upute: »Prizivanja Buda i Bodisatvi«; »Staza dobrih želja koja pruža zaštitu od straha u Bardou«; »Korene riječi (ili, stihovi) Bardoa«; i »Spasilac (ili, Staza dobrih želja za Spasenje) od zamki (ili, opasnih uzanih prolaza) Bardoa«<sup>25°</sup>. Ove treba pročitati tri puta. »Tahdol«, koji oslobada telesnu masuzs~, takode bi trebalo pročitati. Tada bi trebalo pročitati »Obred koji podaruje Oslobođenje sam po sebi (zahvaljujući) sklonostima, takodez<sup>52</sup>. 's° Ove četiri molitve (ili, »Staze dobrih želja«) recituju se uz čitanje Bardo Thodola (vidi nap. 13).

=» Agregat živećeg ljudskog tela, prijema nekim tibetanskim sistemima joge, sastavljen je iz dvadeset sedam djelova:

1. pet elemenata (zemlja, voda, vatra, vazduh, eter);
2. pet skandha (telesni agregat, agregat čula, agregat osećanja, agregat volje, agregat svijesti);
3. pet dahova (duh nadole, dah izjednačavanja toplote, prožimajući dah, dah nagore, dah što život održava);
4. pet čulnih organa (nos, uši, oči, jezik, koža);
5. šest sposobnosti (vid, miris, čuvenje, ukus, percepcija, rasudivanje); i
6. mentalnost.

Ovih dvadeset sedam djelova ljudskog tela sačinjavaju nestalnu ličnost. Iza njih svih stoji podsvijest.

Saznavalac; a on je, nasuprot ličnosti, princip koji je sposoban da pojmi (ostvari) = Nirvanu.

Neki su djelovi Tahdola (vidi nap. 134) sačinjeni u manje Jantre (ili, talismane) koji se prikačinju za tela, i živih i mrtvih, jer je P°Pularno verovanje da to može dovesti do oslobođenja telesnog agregata.

Thodo a~ za koju se s~matrakdaV budući da je laka za pamćenjBai da

135

#### OPŠTI ZAKLJUČAK

Čitajući ovo, oni posvećenici (ili, jogini), koji naprijedovali u shvatanju, mogu iskoristiti Prijenosz<sup>53</sup> najbolji način u trenutku smrti. Oni ne moraju prije~ liti Posredno stanje, već će ga napustiti Velikc pravo nagore (Stazom)<sup>25°</sup>. Drugi, koj t su manje ot čeni (u duhovnim stvarima), prijepoznajući Jas Svijetlo u Čonjid Bardou, u trenutku smrti, otići (smerom) nagore. Oni koji su niži od ovih b oslobođeni - u skladu sa svojim naročitim veština: i karmičkim vezama - kada jedno ili drugo Miron no i Gnevonosno Božanstvo osvane nad njima, kom uzastopne (dve) nedelje u Čonjid Bardou.

Kako postoji nekoliko okukaz`5, oslobođenje bi l balo da se zadobije na jednoj ili drugoj od ni pomoću prijepoznavanja. Ali, oni sa vrlo slabom k mičkom vezom, čiji je zbir zatamnjenja ogrom (usljed) zlih akcija, oni moraju da lutaju nadole i nadole, u Sidpa Bardo. Ipak, kako ima, kao i prije na lestvicama, mnogo vrsti sučeljavanja (ili, podse nja), oslobođenje je trebalo da se postigne pri jedn ili drugom, pomoću prijepoznavanja. Ali, oni sa ~ slabijim karmičkim vezama, zbog neprijepoznava~ padaju pod uticaj zgražavanja i užasa. (Za njih), stoje različita stupnjevita naučavanja za zatvara vrata materice i za izbiranje vrata materice; i, jedno ili drugo od ovih, trebalo bi da su poj~ metod vizuelnog prijedstavljanja i (da su prime~ bezgranične vrline (koje iz toga proističu) za uzd nje svog stanja. Č`ak su i najniži od njih, koji su sl redu divljačnih, mogli da se - zahvaljujući pritt Utočišta - okanu ulaženja u jedno stanje; i ui

se, stoga, može recitovati po navici, podaruje oslobođenje, takve navike, ili sklonosti prijeminulog (da je recituje); kako p nuii zna ritual napamet, ovo čitanje će ga podsetiti i tako proi oslobođenje.

=5' Vidi str. 2(r27. -sa Vidi nap. 15.

~" Ili, »uskih prolaza«, ili »zamki«.

(zadobijajući) veliki (blagodat) savršeno oplemenjenog i nesputanog ljudskog telaz<sup>5fi</sup>, oni će, pri sljedećem rođenju, ako se susretnu sa guruom koji je vrlo prijatelj, primiti (spasavajuće) zavete.

Ako ova Doktrina pristigne kada je čovjek već u Sidpa Bardou, to će biti kao da se spajaju dobra djela, što je slično postavljanju mosta (nad prijekidom) kanala: takvo je ovo Naučavanje<sup>25'</sup>.

Oni sa obimnom zlom karmom ne mogu omašiti a da se ne oslobode čuši ovu Doktrinu (i prijepoznavajući). Ako se neko upita, »Zašto?«, to je zato što, u to vreme, budući da su sva Mironosna i Gnevonosna Božanstva prisutna tu da prihvate (čovjeka), a Mare= ~ i Oni koji prijekidaju<sup>25v</sup> takode su tu da (ga) prihvate, zajedno sa ovima, samo čuvenje ove Doktrine prijepokreće čovjekove poglede (ili, stavove) i oslobođenje se zadobija; jer nema tela od mesa i krvi o kojem se ovisi, već samo mentalnog tela na koje je (lako) uplivosati. Bilo do koje udaljenosti čovjek odlu-. ta u Bardou, on čuje i dolazi, jer poseduje nezatna

=5" »Nesputanosta podrazumjeva slobodu od osam robovanja: 1. krug zadovoljstva koji se stalno pojavljuje iznova, a povezan je sa egzistencijom u obliku deva; 2. neprijestano vodenje ratova, što je povezano sa egzistencijom asura; 3. bespomoćnost i sužanjstvo, koji su povezani sa egzistencijom pod uslovima kao što su oni koji prijeovladuju u svijetu divljačnih; 4. patnje gladi i žeđi, koje su povezane sa egzistencijom prijeta; 5.

krajnosti vrelina i studeni, koje se povezuju sa egzistencijom među izvesnim rasama čovečanstva; i, najzad, 7. fizičke, ili 8. druge vrste prijevika, koje se povezuju sa izvesnim vrstama ljudskog rođenja.

Da bi se zadobilo savršeno oplemenjeno telo, čovjek mora inherentno posedovati vjeru, istrajnost, intelekt, iskrenost i poniznost. kao religiozni posvećenik, i mora se roditi u vreme kad religija prijeovladava (to jest, kada će Prosvijetljeni biti inkarniran, ili kada su njegova naučavanja pokretačka sila svijeta) i tada mora sresti velikog, duhovno razvijenog gurua.

=! Ako se kanal prijevika, kontinuitet u protoku vode se prijevika. Naučavanje je, po svom dejstvu, kao i popravka odvoda umetanjem mosta koji prijevodi vodu prijevika (što simbolizuje prijevika u protoku svijesti, uzrokovan smrću, odnosno neprijevika Protok svijesti koji ovo Učenje omogućava).

~" »Iluzija«, ili »varka lažnog oblika«.

-! Oni koji dovode do uznemirenja, ili prijevika (protoka svijesti u trenutku smrti).

136 ' 137

čula nadnormalne percepcije i prijedznanja; a, priseć ~' jući se i spoznavajući istog trenu, um je mogu ~' ;ai izmeniti (ilt, uticati na njega). Iz tog je razloga ont»Šj (to jest, Učenje) od velike koristi ovde. Ono je kac~ mehanizam katapultaz~'. Ono je kao pokretanje veli~j kog debila drveta (ili, grede) koje njih stotinu tt~"; mogu nositi, ali koje se, ploveći po vodi, može tegliti gde god se hoće, u jednom trenu26'. To je kao uprav: Ljanje konjem pomoću uzdizbz.

Stoga, prilazeći (telo) onoga koji je napustio~ ova~ r, život - ako je telo tu - utisni to (u duh prijemnulog):~' upečatljivo, ponovo i ponovo, sve dok se krv i žučka.~ ~. sti vodeni sekret ne pojave u nozdrvama. U to vreme, ~ leš ne bi trebalo pomerati. Pravila kojih se treb~; 7 obavezno držati pri (utiskivanju, da bi bilo dejstvo. ~! no), ova su: ni jedna životinja ne sme se umoriti nt#s~' račun prijemnulogz63, niti bi rodaci trebalo da plaču, il~,e' ~ tužno oplakuju pored mrtvog telaz~'; neka porodi čini vrlo djela, koliko god je to mogućez~5. S dru' strane, opet, ova se Velika Doktrina Bardo Thddoll~ tt baš kao i neki drugi religiozni tekstovi, može tumači (prijemnulom, ili umirućem). Ako se ova (Doktrina ~ ~ z" Kao što katapult omogućuje čovjeku da uputi ogromnu ste u određenu metu, ili cilj, tako i ova Doktrina omogućava prijemir lom da sebe usmjeri ka Cilju, a ovaj je Oslobođenje (od Sangsa~ od stalnog ponovnog radanja).

z"~ Kao što voda omogućava nesmetano plovljenje debila, ta i ova Doktrina omogućava prijemnulom da se usmjeri ka mjestu, stanju egzistencije, koje mu najviše odgovara, ili čak ka BudasR

z~z Kao što se konjem upravlja demom i uzdama, tako se i put~ ove Doktrine prijemnuli može usmjeriti, dok je u posrednom staq ka Oslobođenju.

z63 ovde se ne misli na životinjsku žrtvu koja se prinosi za po) duše prijemnulog, već na ne-budističku naviku klanja životinja ra obezbeđivanja hrane za lame i goste koji se nadu u kući dok se vi pogrebni obredi; na žalost, ova se zabrana često krši.

z~° Plač i lamentacija uobičajeni su pored odra, na TiM i obližnjim himalajskim oblastima, kao i u Indiji, još od pradaw ali, Budizam, baš kao i Islam, odvrćaju ljude od takvih običaj

z~s Takva djela su, na primjer, davanje hrane lamama i sirotn~ ma, udeljivanje milostinje, darivanje religioznih tekstova i sli manastirima, kao i zaveštanja manastirima, ako je prijemnuli o;s vio bogatstvo.

138

pripojji kraju Smernicaz~ i ako se recituje (zajedno sa Smernicama), postaje vrlo djelotvorna. I na druge načine treba je recitovati što je moguće češće. Riječi i značenja trebalo bi zaptiti u pamćenju (svakog); a kad je smrt neminovna i kad se prijepoznaju simptomi smrti - ako to snaga dozvoljava - čovjek bi trebalo da je recituje i sam i da razmišlja o značenjima. Ako to snaga ne dozvoljava, onda bi prijatelj trebalo da čita Knjigu i utisne je upečatljivo. Nema sumnje što se Oslobođenja tiče.

Ova Doktrina oslobada samo videnjem, bez potrebe da se meditira, ili primeni sadhana2~'; ovo Dubokouvidno Naučavanje oslobada čuvenjem ili videnjem. Ovo Dubokouvidno Naučavanje oslobada one sa golemom zlom karmom, pomoću Tajne Staze. Čovjek ne bi smeo da zaboravi njena značenja i riječi, čak i ako ga progone sedam divljih konja.

Ovim odabranim Naučavanjem čovjek zadobija Budastvo u trenutku srrirti. Čak i kad bi Bude Tri vremena (prošlosti, sadašnjosti i budućnosti) tragali, ne bi našli ni jednu bolju doktrinu koja prijevazilazi ovu.

Time se zaokružuju Dubokomislene sržne kapi Bardo Doktrine, nazvane Bardo Thodol, koje oslobadaju otelotvorena bića.

I (Ovde se završava »Tibetanska knjiga mrtvih«) I

, ' "" Vidi nap. 7.

=o' »Usavršeno posvećenje«; razraden ritual tehničke prirode.

; 139

PSIHOLOŠKI KOMENTAR »TIBETANSKE KNJIGE MRTVIH«

Prije nego što započnem s psihološkim komentarom, želeo bih da kažem nekoliko riječi o samom tekstu.

Tibetanska knjiga mrtvih, ili Bardo Thodol, je knjiga upustava za mrtve i umirujuće. Slično Egipatskoj knjizi

mrtvih, ona je zamišljena kao vodič mrtvom čovjeku tokom perioda njihova Bardo postojanja, simbolično opisanog kao medustanje u trajanju od četrdeset i devet dana između smrti i ponovnog rođenja. Tekst je podjeljen u tri djela. Prvi deo, ili Chikhai Bardo, opisuje psihička zbivanja u trenutku smrti. Drugi deo, ili Chonyid Bardo, bavi se stanjem sna koje nastupa odmah poslije smrti i onim što se naziva »karmičkim iluzijama«. Treći deo, ili Sidpa Bardo, odnosi se na početak instinkta radanja i na događaje prije rođenja. Karakteristično je da su najviše saznanje i prosvetljenje, a otud i najveća mogućnost postizanja oslobođenja podareni tokom stvarnog procesa umiranja. Ubrzo poslije toga započinju »iluzije« koje na kraju vode do reinkarnacije, posvijetljujuće svijetlosti postaju sve slabije i raznovrsnije, a vizije sve užasnije. Ovaj silazak ilustruje udaljšavanje svijesti od oslobadajuće istine i priblijšavanje ponovnom fizičkom rođenju. Svrha uputstva je da usmjeri pažnju mrtvog čovjeka, u svakom sljedećem stupnju obmane i teškoća na stalno prisutnu mogućnost oslobođenja i da mu objasni prirodu njegovih vizija. Tekst Bardo Thđdola recituje lama u prisustvu mrtvaca.

Mislim da ne mogu bolje da iskašem svoju zahvalnost prijevodiocima Bardo Thodol-a, pokojnom lami Kazi Dawa-Samdupu i dr Evans-Wentzu, nego kroz pokušaj, uz pomoć psihološkog komentara, da veli

141

čanstveni svijet ideja i problema sadržan u ovom sp načinim malo razumljivijim zapadnom umu. Sigw sam da će svi koji čitaju ovu knjigu otvorenih oč i koji dozvole da utiče na njih bez prijedrasuda, i obilato nagradeni. Bardo ThBdol, pogodno naslovljen od strane ur~ nika, dr W. Y. Evans-Ventza, Tibetanska knj mrtvih, izazvao je znatno uzbuđenje u zemljama i se govori engleski jezik u vreme svoje prve poj; 1927. godine. On pripada onoj kategor~ji tekste koji nisu interesantni samo specijalistima za mahaj ski budizam, već su, zbog svoje duboke humam i još dubljeg sagledanja tajni čovjekove psihe, pos no privlačni za svijetovnjaka koji želi da prošim sv znanje o životu. Godinama je, još od kada je prvi objavljen, Bardo Thodol bio moj stalni saputnik i t mu dugujem ne samo mnoge podsticaje za id i otkrića, već i mnoge fundamentalne spoznaje. razliku od Egipatske knjige mrtvih, koja uvijek nag čovjeka da kaže prijeviše ili prijemalo, Bardo Tho pruža razumljiviju filosofiju upućenu prije ljudsl bićima nego bogovima ih primitivnim divljaci~ Njegova filosofija sadrži suštinu budističke psihc ške kritike i za njega se, kao takvog, doista može ~ da je neuporedivo nadmoćan. Ne samo »gnevna« i »miroljubiva« božanstva zamišljena su kao sanl ričke projekcije ljudske psihe, ideja koja izgleda svim jasna prosvetćenom Evropejcu, zato što ga p seća na vlastita banalna pojednostavljena. Ali, i Evropejac može lako da protumači ova božan, kao projekcije, nikako ne može da ih u isto vrc smatra stvarnim. Bardo Thodol to može, zato u nekim od najsuštinskih metafizičkih prijemisa, stavlja prosvetćenog kao i neprosvetćenog Evrop~ u nepovoljan položaj. Uvijek prisutna, neizriječena stavka Bardo Thđdola je protivriječan karakter metafizičkih iskaza i, takode, ideja o kvalitetnoj r~ ci između različitih nivoa svijesti i njima uslovlj~ metafizičkih stvarnosti. Pozadina ove neobične i ge nije škrto evropsko »ili-ili« već veličanstveno

142

tvrdno >ai-i«. Ovo tvrđenje moglo bi da navede zapadnjačkog filozofa na prigovor, pošto Zapad voli jasnoću i nedvosmislenost; shodno tome, jedan filozof se drži stava »Bog jeste«, dok se drugi podjednako vatreno drži negacije »Bog nije«. Šta bi~ta neprijateljski raspoložena braća uradila s iskazom koji sljedi: »Shvatajući da je praznina tvog intelekta budastvo, i znajući da je ona u isto vreme tvoja svijest, ti ćeš boraviti u stanju božanskog uma Bude«.

Plašim se da je takav iskaz nemio našoj zapadnoj filosofiji i teologiji. Bardo Thodol je u svojem stanovištvu psihološki na najvišem stupnju; ali u nas se filosofija i teorija još uvijek nalaze na srednjovekovnom, prije-psihološkom stupnju, u kojem se samo iskazi slušaju, objašnjavaju, brane, kritikuju i odbacuju, dok je autoritet koji ih stvara, po opštoj saglasnosti, ostavljen izvan obima diskusije.

Medutim, metafizički iskaz su tvrćenja psihe i stoga jesu psihološki. Zapadnjačkom umu, koji kompenzuje svoja dobroznata osećanja zlopamćenosti ropskim obzirom za »racionalna« objašnjenja, ova očigledna istina izgleda isuviše očigledno, ili je sagledava kao nedopustivu negaciju metafizičke »istine«. Kad Zapadnjak čuje riječ »psihološko«, ona mu zvuči »samo psihološko«. Za njega je »duša« nešto žalosno maleno, nevredno, lično, subjektivno i još mnogo toga. On, stoga, više voli da koristi riječ »duh«, prijemda u isto vreme voli da se prijetvara da je tvrđenje koje doista može biti vrlo subjektivno, u stvari načinjeno od strane »duha«, prirodno od strane »Univerzalnog Duha«, ili čak - u nuždi - od samog »Apsolutnog«. Ova dosta smešna prijetpostavka verovatno je kompenzacija za žalosnu malenkost duše. Izgleda da je Anatol Frans izrekao istinu koja važi za ceo zapadni svijet kada, u njegovom Ostrvu pingvina, Katarina d'Aleksandri nudi sljedeći savet Bogu: »Donnez leur une ame, mais une petite! («Daj im dušu, ali malu!»)

To je duša koja, božanskom kreativnom moći u sebi, stvara metafizičku tvrdnju; ona određuje razlike ~među metafizičkih entiteta. Ona nije samo stanje

143

cijelokupne metafizičke stvarnosti, ona jeste ta stv~ nost.

Bardo Thodol se otvara s ovom velikom psiho škom istinom. Knjiga nije pogrebni ceremonijal, v zbirka uputstava za mrtve, vodič kroz promjenli pojave Bardo oblasti, onog stanja egzistencije k~ traje četrdeset i devet dana poslije smrti do sljedeć inkarnacije. Ako zanemarimo, za trenutak, nadv menost duše - što Istok prihvata kao očiglednu čin nicu - mi ćemo, kao čitaoci Bardo Thodol-a, I u mogućnosti da se bez teškoća postavimo u polo mrtvog čovjeka i pažljivo ćemo razmotriti učenje vesno u uvodnom delu, koje je ocrtno u gornj citatu. Na tom mjestu izgovaraju se sljedeće riječi, nadmeno već ugladeno: »O, plemenito rodeni i i taj), slušaj. Sada iskušavaš Zračenje jasne svijeth čiste stvarnosti. Shvati je. O, plemenito rodeni, t sadašnji intelekt, u prvoj prirodi prazan, ne uobli~ ni u šta po odlikama ili boji, prirodno prazan, je sama Stvarnost, Sve-dobri. »Tvoj intelekt koji je s; praznina, ali koji ne treba smatrati za prazninu nii vila, već za sam intelekt, neometan, blistav, ushi i blažen jeste sama svijest, Sve-dobri Buda«.

Ovo shvatanje je Dharma-Kaya, stanje savrše prosvijetljenja; ili, kako bismo mi to izrazili na na? jeziku, kreativno tlo za svekoliko metafizičko tvrde jeste svijest, kao nevidljiva, nedodirljiva manifesta duše. »Praznina« je stanje transcendentno nad s tvrdnjama i prijedvidanjima. Sadržina njegovih raz tih manifestacija još uvijek je latentna u duši. Tekst se nastavlja:

»Tvoja svijest, sjajna, prazna i neodvojiva od V~ kog tela zračenja, nema rodenja, nema smrti i je~ Nepromenljiva Svijetlost - Buda Amitaba«.

Duša, svakako, nije mala, već je sam zračeci Bi Zapad nalazi da je ovo tvrđenje ili vrlo opasno, ako i bogohulno, ili ga prihvata bez razmišljanja i on pati od teozofske inflacije. Uvijek, nekako, ima~

144

pogrešan stav prijema tim stvarima. Ali, ako možemo dovoljno da ovladamo sobom i uzdržimo se od naše glavne greške da uvijek želimo nešto da uradimo sa stvarima i praktično ih upotrebimo, možda bismo uspeli da naučimo važnu lekciju od ovih učenja, ili da bar cenimo većinu Bardo Thodol-a, koji mrtvom čovjeku daruje konačnu i najvišu istinu, da su čak i bogovi zračenje i odraz naših duša. Nikakvo sunce nije stoga zamračeno za Istočnjaka kao što bi bilo za hrišćanina, koji bi se osećao lišen svoga Boga; naprotiv, njegova duša je svijetlost Boga, a Bog je duša. Istok može bolje da izdrži taj paradoks od nesrećnog Angelusa Silesiusa koji bi čak i danas bio psihološki daleko ispod svog vremena.

Krajnje je razumeo od Bardo Thodol-a što mrtvom čovjeku razjašnjava primarnost duše, jer je to jedina stvar koju nam život ne razjašnjava. Mi smo toliko opkoljeni stvarima koje nas guraju i potiskuju da nam se, usred svih tih »datih« stvari, nikada ne pruža šansa da se zapitamo od koga su one »date«. Upravo se od tog svijeta »datih« stvari mrtav čovjek oslobada, a svrha uputstava je da mu pomogne u tom oslobađanju. Mi ćemo, ako se stavimo na njegovo mesto, biti podjednako nagrađeni, pošto već iz prvih pasusa učimo da »davalac« svih »datih« stvari boravi u nama. To je istina koja se uprkos svim dokazima, u najvećim stvarima kao i u najmanjim, nikada ne spoznaje, iako je često za nas nužno, štaviše, od životne važnosti, da je spoznamo. Takvo znanje, budimo sigurni, pogodno je samo za kontemplativne koji su voljni da razumeju svrhu postojanja, za one koji su gnostici po temperamentu i stoga vjeruju u nekog spasioca koji, kao spasilac mandejaca, naziva sebe »saznanjem života« (manda d'hajje). Možda mnogima od nas nije dopušteno da vide svijet kao nešto »dato«. Potreban je veliki prijeokret u stanovištu, koji traži mnogo životvorenja, prije nego što možemo da sagledamo svijet kao da je »dat« od same prirode duše. Toliko je pravije, dramatičnije, imprijesivnije i stoga uverljivije,

145

vidjeti da se sve stvari događaju meni umesto i posmatram kako ja prouzrokujem da se događaju. Š više, životinjska priroda čovjekova navodi ga da oduprije videnju sebe kaa tvorca svojih okolnos Zbog toga su pokušaji takve vrste oduvijek bili objek tajnih posvećivanja, koja su po pravilu dostizala v hunac u figurativnoj smrti koja simboliše opšti kara ter tog prijeokreta. I, u stvari, uputstvo dato u Ban Thodol-u služi da mrtvom čovjeku povрати iskust njegovog pasvećivanja i učenja njegovog gurua, j uputstvo, u suštini, nije ništa drugo nego posvećivat mrtvih u Bardo život, kao što je posvećivanje žis bilo priprema za »Onaj Svijet«. Takav je bar bio slui sa svim tajnim kultovima u drevnim civilizacijama vremena egipatskih i eleuzinskih misterija. U posi ćivanju živih, međutim, »Onaj Svijet« nije svijet po~ smrti, već prijeokret namera i gledišta duha, psiho ški »Onaj Svijet« ili, u hrišćanskoj terminologiji, »sj senje« od okova svijeta i greha. Spasenje je odvaja~ i oslobađanje od ranijeg stupnja mraka i nesvijesti, vc do stanja prosvijetljenosti i oslobodenosti, do pobe nad i prijevazilaženja svega što je »dato«.

Dovde je Bardo Thodol, što i dr Evans We~ oseća, proces posvećivanja čija je svrha da vrati d božanstvo koje je izgubila pri rođenju. Za orijental religioznu literaturu karakteristično je da učenje n~ no započinje najvažnijom tačkom, uzvišenim i naj šim principima koji bi, u nas, došli na kraju - kaa; primjer; u Apuleja, gde se Lucije obožava kao He) na samom kraju. Shodno tome, u Bardo Thodol posvećivanje prijedstavlja seriju smanjujućih klimal koja se završava ponovnim rađanjem u materici. Je ni »proces posvećivanja« i danas živ i primenjivan Zapadu jeste analiza nesvijesnog, kako je primenij' lekari za tjerapeutske svrhe. Ovo prodiranje u osn ne slojeve svijesti je neka vrsta racionalne majeut u sokratovskom smislu, iznošenje psihičkog sadr~ koji je još uvijek u zametku, podsvijesan i još u~ neroden. Prvobitno je takva tjerapija prijeuzela foI frojdovske psihoanalize i uglavnom se bavila seks

nim fantazijama. To je oblast koja odgovara posljednjoj i najnižoj regiji Bardo-a, poznatoj kao Sidpa Bardo, gde mrtav čovjek, nesposoban da iskoristi učenja Chikhai i Chdnyid Bardo-a, postaje žrtva seksualnih fantazija i privlači ga vizija parova u snošaju. Na kraju ga hvata neka materica i ponovo donosi na zemaljski svijet. U međuvremenu, kao što se može očekivati, Edipov kompleks počinje da funkcioniše. Ako mu njegova karma određuje da bude ponovo rođen kao muškarac, on će se zaljubiti u svoju buduću majku, a svog oca će srriatrati mrskim i gnusnim. Suprotno tome buduću ćerku će privlačiti njen budući otac, a odbijati njena majka. Evropejac prolazi kroz ovo tipično frojdovsko područje kada se njegov nesvijestan sadržaj iznosi na svijetlost pomoću aaa-lize, ali on ide u obrnutom smjeru. Putuje nazad, kroz svijet infantilno-seksualne fantazije, do materice. U psihoanalitičkim krugovima čak je riječito da je trauma samo iskustvo rađanja - šta više, psihoanalitičari tvrde da su doprli do sećanja intrauterinog porekla. Tu, na žalost, zapadnjački razum doseže svoje krajnje granice. Kažem »na žalost«, zato što se radije želelo da je frojdovska psihoanaliza mogla srećno da prati ta takozvana intrauterina iskustva još dalje, unazad; da je uspela u tom smelom poduhvatu, ona bi svakako dospela dalje od Sidpa Bardo i prodrla otpozadi u niže domete Shonyid Bardo. Činjenica je da s oprijemom postojećih bioloških ideja takav poduhvat ne bi bio krunisan uspehom; za njega bi bila potrebna sasvim drugačija vrsta filofske pripreme od one koja se zasniva na trenutnim naučnim prijetpostavkama. Ali da je putovanje unazad bilo dosljedno izvedeno ono bi nesumnjivo vodilo do postulisanja prijeuterinog postojanja, pravog Bardo života, da je samo bilo moguće otkriti bar neki trag podložnog subjekta. Ovako, psihoanalitičari nisu nikada dospeli ~za prijetpostavljenih tragova intrauterinog iskustava, Pa je čak i slavna »trauma rođenja« zaostala kao tako °čigledan truizam koji više ne može ništa da objasni, ništa više nego što može hipoteza da je život bolest

. , s rdavom prognozom zato što je njegov ishod uvš fatalan.

Frojdovska psihoanaliza, u svim suštinskim aspe tima, nikada nije zašla u onu stranu iskustava Sid Bardo; odnosno, ona je bila nemoćna u pokušajit da se ispetlja iz seksualnih fantazija i sličnih »ne~ mirljivih« tendencija koje izazivaju strepnju i dru afektivna stanja. I pored svega, Frojdova teorija prvi pokušaj na Zapadu da se istraži odozdo, animalne sfere instinkta, psihička teritorija ki u tantričkom lamaizmu odgovara Sidpa Bardo-u. ; svim opravdan strah od metafizike spriječio je Froj da prodre u sferu »okulmog«. Pored toga, Sia stanje, ako prihvatimo psihologiju Sidpa Bardo, l rakteriše vatreni vetar karme, koji kovitla mrtv čovjeka sve dok ne dospe do »vrata-materice«. D gim riječima, Sidpa stanje ne dozvoljava nikakav j vratak, jer je od Chdnyid stanja odvojeno silovil stremljenjem naniže, prijema animalnoj sferi instin! i ponovnog fizičkog rođenja. Odnosno, svako ko p dre u nesvijesno, s čisto biološkim prijetpostavkar zaglaviće se u sferi instinkta i neće moći dalje naprijeduje, jer će stalno biti vučen nazad, u fizii postojanje. Zato Frojdova teorija ne može da do~ do bilo čega drugog, osim do suštinski negativt vrednovanja nesvijesnog. Ono je samo jedno »ni do«. U isto vreme mora se priznati da je taj pogled psihu tipično zapadnjački, samo što je izražen bui je, jednostavnije i nemilosrdnije nego što bi se d~ usudili da ga izraze, iako u osnovi ne misle drugač Što se tiče toga šta »duh« označava u toj vezi, rri~ mo samo gajiti nadu da će prijeneti ubedenje. Ali, l što je čak i Max Scheler sa žaljenjem zapazio, r tog »duha« je, da kažemo najmanje, sumnjiva.

Mislim, dakle, da možemo postaviti kao činje da se pomoću psihoanalize racionalni duh Zal probio u ono što bi se moglo nazvati neurotič Sidpa stanja, i da je tamo doveden do neizbe~ mirovanja usljed nekritičke prijetpostavke da sve

hološko jeste subjektivno i slično. Čak i tako, taj naprijedak prijedstavlja veliki dobitak, pošto nam je omogućio da napravimo još jedan korak iza naših svijesnih života. To znanje nam, takode, pruža nagoveštaj kako treba da čitamo Bardo Thodo! - otpozadi. Ako smo, uz pomoć naše zapadnjačke nauke, bar u nekoj mjeri, uspeli da razumemo psihološki karakter Sidpa Bardo-a, onda je naš sljedeći zadatak da vidimo možemo li nešto učiniti s prijethodnim Chonyid Bardo-m.

Chonyid stanje je jedna od karmičkih iluzija - odnosno, iluzije koje nastaju od psihičkih' ostataka iz prijethodnih postojanja. Prijema istočnjačkom stanovištu, karma prijedstavlja neku vrstu psihičke teorije nasljeda, zasnovane na hipotezi o reinkarnaciji koja je na kraju, hipoteza o nadvremenosti duše. Ni naše naučno znanje ni razum ne mogu da održe korak s ovom idejom. Postoji prijeviše »ako« i »ali«. Osim toga, nama su očajnički malo poznate mogućnosti nastavljenog postojanja duše poslije smrti, toliko malo da čak ne možemo ni da zamislimo kako bi neko dokazao bilo šta u tom pogledu. Šta više, nama je samo dobro poznato, na epistemološkim osnovama, da bi takav dokaz bio nemoguć kao i dokaz o postojanju Boga. Stoga možemo obazrivo da usvojimo ideju o karmi samo ako je shvatimo kao psihičko nasljede u najširem smislu riječi. Psihičko nasljede doista postoji -odnosno, postoji nasljeđivanje psihičkih karakteristi

, ka: prijedispozicija za bolest, odlike karaktjera, posebno nadarenosti i drugo. Psihička priroda ovih kompleksnih činjenica ne remeti se ako ih prirodna nauka svede na ono što se pričinjava kao fizički aspekt ( nuklearne strukture u ćelijama, i dr). One su suštin; ske pojave života koje se izražavaju, uglavnom, psij hički, kao što postoje druge, nasljedene karakteristike

koje se uglavnom, izražavaju fiziološki, na fizičkoj ravni. To su univerzalne dispozicije duha i treba ih shvatiti kao analogne Platonovim formama (eidola), a u skladu s njima duh organizuje svoj sadržaj. Ove

149

forme bi se takođe, mogle opisati kao kategorije analognog logne logičkim kategorijama koje su uvijek i svugde prisutne poput osnovnih postulata razuma. Samo što? u slučaju naših »formi«, ne bavimo se kategorijama razuma već kategorijama imaginacije. Pošto su produkti imaginacije u suštini uvijek vizuelni, njihove forme moraju, spolja, da imaju karakter slika i, šta više, tipičnih slika, zbog čega sam ih, sljedeći sv. Avgustina, nazvao »arhetipima«. Komparativna religija i mitologija su bogati rudnici arhetipa, a isto tako i psihologija snova i psihoza. Iznenađujuća podudarnost između slika i ideja koje one izražavaju često je prouzrokovala najranije migracione teorije, mada bi bilo daleko prirodnije pomišljati na zapanjajuću sličnost ljudske psihe u svim vremenima i na svim mestima. Arhetipske forme fantazije se, u stvari, spontano reprodukuju u bilo koje vreme i na bilo kom mestu, bez ikakvog opazljivog traga direktnog prijenosa. Prvobitne strukturne komponente psihe čine jedinstvo koje ništa manje ne iznenađuje od jedinstva djelova vidljivog tela. Arhetipi su, da tako kažemo, organi prijenosne materije. Oni su večno nasljeđivane forme i ideje koje u prvi mah nemaju nikakav određen sadržaj. Idealizam se pojavljuje tek tokom života pojedinca, kada se lično iskustvo usvaja tačno kroz te forme. Da arhetipi nisu svuda prije postoje u istovetnoj formi, kako bismo objasnila činjenica koju na skoro svakom mestu postavljamo Bardo Thodol, - da mrtvi ne znaju da su mrtvi i da se to tvrđenje podjednako često susreće u sumornoj nezreloj literaturi evropskog i američkog spiritualizma? Iako isto tvrđenje nalazimo u Swedenborgu, poznavanje njegovih tekstova teško da je toliko rašireno da je taj komadić znanja poznat »mediju mu« iz svakog gradića. A veza između Swedenborga i Bardo Thodola je potpuno nezamisliva. Ideja o mrtvi jednostavno nastavlja svoje zemaljsko postojanje i ne znajući da su duhovi bez tela, praiskonski i univerzalni - arhetipska ideja koja ulazi u trenutno vidljivu manifestaciju kad god neko vidi duha. Zna

150

čajno je, takođe da duhovi u cijelom svijetu imaju izvesne zajedničke crte. Ja sam prirodno svijestan nedokazive spiritualističke hipoteze, mada nemam ni najmanju želju da je načinim svojom. Moram da se zadovoljima hipotezom o sveprisutnoj, ali jasno izraženoj, psihičkoj strukturi koja je nasljedna i koja nužno daje određenu formu i smer cjelokupnom iskustvu. Jer, kao što organi tela nisu samo kvrge indiferentne, pasivne materije, već su dinamični, funkcionalni kompleksi koji se ističu uz zapovednu nužnost, tako su i arhetipi, kao organi psihe, dinamični, instinktivni kompleksi koji određuju psihički život do krajnjeg stupnja. Zato ih takođe nazivam dominantama nesvijesnog. Sloj nesvijesne psihe koji je sačinjen od tih univerzalnih dinamičnih formi nazvao sam kolektivnim nesvijesnim.

Koliko je meni poznato, ne postoji nikakvo nasljeđivanje individualnih prijenatanih, ili prijeuterinih sećanja, ali nesumnjivo postoje nasljedni arhetipi koji su, međutim, lišeni sadržaja, pošto u početku ne sadrže nikakva lična iskustva. Oni ulaze u svijest tek kada ih lična iskustva načine vidljivim. Kao što smo videli, Sidpa psihologija se sastoji u želji da se živi i da se bude rođen. (Sidpa Bardo je »Bardo tragedija za ponovnim rođenjem«). Takvo stanje isključuje bilo kakvo iskustvo transsubjektivnih psihičkih stvarnosti, osim ako pojedinac kategorički ne odbije da bude ponovo rođen u svijetu svijesti. Prijema nauku Bardo Thodola, njemu je još uvijek moguće, u svakom od Bardo stanja da dosegne Dharma-Kaya ako prijeđe četvorostepenu planinu Mjeru, pod uslovom da ne popusti svojoj želji da sljedi »nejasna svijetla«. To znači da se mrtav čovjek mora očajnički suprotstavljati diktatima razuma, kako ga mi razumemo, i da odustane od nadmoći jastva koje razum smatra neprikosnovanim. U praksi, to označava potpunu prijedaju objektivnim moćima psihe, sa svim onim što to sobom povlači; neka vrsta simbolične smrti koja odgovara Sudu Mrtvih u Sidpa Bardo-u. Ona označava kraj svijesnog, racionalnog, moralno odgovornog vođenja

151

života i voljnu prijedaju onome što Bardo Thod naziva »karmičkom iluzijom«. Karmička iluzija po će iz verovanja u vizionarni svijet krajnje iracionalne prirode, koji nije u skladu niti potiče iz naših ranijih sudova, već je isključivi proizvod neinhibirane imaginacije. To je čist san ili »fantazija« i sva dobro namerna osoba odmah će nas upozoriti na njega; a na prvi pogled se, svakako, ne može vidjeti kakva je razlika između fantazije te vrste i fantazm gorija jednog ludaka. Često je potreban samo mali abaissement du niveau mental da bi se oslobodio sv. iluzije. Užas i tama tog, trenutka ima svoj ekvivalenciju u iskustvima koja su opisana u početnim odeljcima Sidpa Bardo-a. Ali sadržaj ovog Bardo-a takođe je kriva arhetip, karmičke slike koje se prvo pojavljuju u svojoj zastrašujućoj formi. Chonyid stanje je ekvalentno namerno izazvanoj psihozi. Često se sluša i čita o opasnostima joge, naročito o ozloglašenoj Kundalini jogi. Namerno izazva psihotično stanje, koje u ivesnih nesigurnih osoba lako može da dovede do prave psihoze, opasnost koju svako treba vrlo ozbiljno shvatiti. Takve stvari su doista opasne i njima se ne treba baviti na navedeni tipično zapadnjački način. To je nogiranje sa sudom koji udara u same korene ljudskog postojanja i može da oslobodi pravi potop patnji o kojima nijedna



zdrava osoba nije nikada sanjala. Te pati odgovaraju paklenim mučenjima u Chonyid stan u tekstu opisanim na sljedeći način:

»Tada će ti Bog Smrti oko vrata namaći kan i teglice te; odseći će ti glavu, iščupati srce, iskid creva, polizati mozak, popiti krv; pojesti meso i og dati kosti; ali ti nećeš moći da umreš. Čak i kada t telo isečeno na parčice, ponovo će oživeti. Nt sečenje izazvaće jak bol i mučenje.«

Ove muke prikladno opisuju stvarnu prirodu op nosti; to je dezintegracija cijelovitosti Bardo tela, nE vrste »tanog tela« ko~e tvori vidljivi omotač psit kog bića u stanju poslije smrti. Psihološki ekvival tom raskomadavanju je psihička disocijacija. U svom škodljivom obliku ona prijedstavlja šizofreniju (rasepljen duh). Ta najčešća mentalna bolest suštastveno se sastoji u naznačenom abaissement du niveau menral koji poništava normalne nadzore svijesnog duha i tako pruža neograničen prostor za igru nesvijesnih »dominanti«. Prijelaz, dakle, sa Sidpa stanja na Chonyid stanje prijedstavlja opasan prijeokret u ciljevima i namerama svijesnog uma. To je žrtvovanje stabilnosti ega i prijedavanje krajnjoj nesigurnosti onoga što mora, da izgleda kao haotična pobuna opsenastih formi. Kada je Freud skovao frazu da je ego »pravo boravište strepnje« oglašavao je istinsku i duboku intuiciju. Strah od samožrtvovanja prijeviva duboko u svakom egu, a taj strah je često samo nepouzdan kontrolisan zahlev nesvijesnih sila da se pojave u punoj snazi. Niko ko teži sopstvu (individuaciji), nije pošteden tog opasnog djela, jer ono što se plaši takode pripada cijelosti bića - podljudskom, ili nadljudskom svijetu psihičkih »dommanti« od kojeg se ego prvobitno oslobodio uz ogromnan napor, a potom samo delimično, radi više ili manje iluzorne slobode. To oslobadanje je svakako nužan i herojski poduhvat, ali ne prijedstavlja ništa konačno: ono je samo kreacija subjekta koji, da bi našao ispunjenje, mora da se suoči s objektom. Izgledalo bi, na prvi pogled, da je to svijet nabujao od projekcija samo radi te svrhe. Tu tražimo i nalazimo naše teškoće, tu tražimo i nalazimo naše neprijatelje, tu tražimo i nalazimo ono što nam je drago i dragoceno; a utešno je znati da se sve zlo i sve dobro može naći tamo, u vidljivom objektu, gde može da se osvoji, kazni, uništi ili uživa. Ali sama priroda ne dopušta da takvo rajsko stanje nevinosti večno traje. Postoje i uvijek su postojali, oni koji ne mogu da ne vide kako svijet i njegova iskustva imaju svojstvo simbola, i da on, u stvari, odražava nešto što leži skriveno u samom subjektu, u njegovoj vlastitoj transsubjektivnoj stvarnosti.

Upravo iz te duboke intuicije prijema lamaističkoj doktrini, Chonyid stanje

152 ~ 153

~\$~

zadobija svoje pravo značenje, zbog čega je Chdnyic~ Bardo naslovljen »Bardo iskušavanja stvarnosti«.

Stvarnost iskušana u Chdnyid stanju je, kako učj` posljednji odeljak odgovarajućeg Bardo-a, stvarnostC misli.

»Forme misli« pojavljuju se kao stvarnosti; fantazija prijueuzima stvarno obličje i započinje užasavajući san izazvan karmom i izvođen od strane nesvijesnih »dominanti«. Prvi koji se pojavljuje (ako tekst čitamo otpozadi) jeste sveuništavajući bog sm~rti, epitom svih užasa; njega prati dvadeset osam »moćn~hN i opakih boginja i pedeset osam boginja »krvopija«. Uprkos njihovom demonskom aspektu, koji se pojavljuje kao zbudjujući haos užasnih atributa i čudovišnosti, već se nazire izvjestan red. Otkrivamo da postoje grupe bogova i boginja uredene prijema četiri pravca, a razlikuju se po tipičnim mističnim bojama. Postepeno postaje jasnije da su sva ta božanstva organizovana u mandale ili krugove, koje sadrže četvorbojni krst. Boje su uskladene s četiri aspekta mudrosti:

1. Bela = svijetlosna staza ogledalo-like mudrosti,

2. Žuta = svijetlosna staza mudrosti jednakosti 3. Crvena = svijetlosna staza razlikujuće mudrosti 4. Zelena = svijetlosna staza sve-vršeće mudrosti

Na višem nivou saznanja, mrtav čovjek zna da sve: 'prave forme misli potiču iz njega, i da su četiri~ svijetlosne staze mudrosti, koje se pojavljuju prijed; njim, zračenja njegovih vlastitih psihičkih sposobno~: sti. To nas odvođi pravo do psihologije lamaističk~: mandale o kojoj sam već govorio u knjizi koju sant~ izdao s pokojnim Richardom Wilhelmom, Tajna zlat~ nog cveta.

Nastavljujući naš uspon, otpozadi kroz regi u Chd~ nyid Bardo-a, konačno dospevamo do vizije ~etvori-. ce Velikih: zelenog Amogha-Siddhija. crvenog Ami-. tabhae, žutog Ratna-Sambhavae i belog Vajra-Sat° tvaе.

Uspon se okončava blještavim plavim svijetlonn

154

Dharma-Dhatua, tela Bude, koji sija usred mandale iz srca Vairochanae. \_

Karmička iluzija prijestaje s tom konačnom vizijom; svijest, odviknuta od svakog oblika i od svake pripojenosti objektima, vraća se bezvremenom, početnom stanju Dharma-Kayae. Tako se (čitajući otpozadi) dospeva do Chikhai stanja koje se pojavljuje u trenutku smrti.

Mislim da će ove napomene pažljivom čitaocu uspeti da pruže neku ideju o psihologiji Bardo Thodol-a. Knj~ga opisuje obrnuti put posvećivanja, koji, za razliku od eshatoloških iščekivanja hrišćanstva, priprijema dušu za silazak u fizičko biće. Potpuno intelektualistička i racionalistička odamost Evropejca ovom svijetu savetuje nam da prijeokrenemo redosljed Barda Thodol-a i da ga smatramo prikazom iskustava istočnjačkog posvećivanja, iako je čovjek potpuno slobodan, ako tako odabere, da bogove Chdnyid Bardo-a zameni hrišćanskim simbolima. U svakom slučaju, redosljed dogaa~aja, kako sam ga ja ovde opisao, nudi blisku paralelu fenomenologije

evropskog nesvjesnog kada prolazi kroz »proces posvećivanja«, odnosno, kada se analizira. - Prijeobražaj nesvjesnog koji nastaje pod analizom čini ga prirodnim analognom religioznom ceremonijama posvećivanja, koje se, ipak, u principu razlikuju od prirodnog procesa po tome što prijeti tok razvoja i žamenjuju spontanu tvorbu simbola namerno izabranim skupom simbola koje propisuje tradicija. To možemo da vidimo u Exercitia Ignatiusa Loyolae ili u joga meditacijama budista i tantrista.

Obrnuti redosljed poglavlja, koji sam ovde prijedložio kao pomoć u razumjevanju, nikako nije u skladu s originalnom namerom Bardo Thodol-a, kao što je njegova psihološka upotreba samo sekundarna namera, prijemda je ona verovatno dopuštena u lamaističkom pravu. Stvarna svrha ove jedinstvene knjige jeste pokušaj, koji mora da izgleda vrlo čudno obrazovanom Evropejcu dvadesetog vijeka, da se mrtvi prosvijete na njihovom putovanju kroz regije Bardo-a.

155

Katolička crkva je jedino mesto u svijetu belih lju" gde se sprovode neke mere za dušu pokojnik U protestantskom kampu, s njegovim svijetoljubivi ` optimizmom, nalazimo sanio nekoliko medijumsk" »krugova spasa«, čija je glavna briga da mrtvi posta" nu svijesni činjenice da jesu mrtvi. Ali, uopšteno gov ` reći, na Zapadu nemamo ništa što bi se na bilo koj~ način moglo uporediti s Bardo Thodol-om, izuzev~ nekoliko tajnih tekstova koji su nedostupni široj pu:~ blici i običnom naučniku. Izgleda da je, prijema tradi~ ciji, i Bardo Thodol bio uključen među »skrivene~ knjige, što dr Evans-Wentz jasno ističe u svom uvodu. On formira posebno poglavlje u magijskom »iscs~ ljenju duše« koje se produžuje čak i poslije smrti. Ova kult mrtvih se racionalno zasniva na verovanju u nad vremenost duše, ali njegova iracionalna osnova mož" se naći u psihološkoj potrebi živih da učine nešto prijeminule. To je elementarna potreba koja se name~ će čak i najviše »prosvećenim« pojedincima kada s~v suoče sa smrću rodaka i prijatelja. Zbog toga, prosve' čeni ili ne, još uvijek čuvamo sve vrste ceremonija mrtve. Ako je Lenjin morao da bude balzamova ~f i izložen u velelepnom mauzoleju kao neki egipats faraon, možemo da budemo sasvim sigurni da to ni~ učinjeno zato što njegovi sljedbenici vjeruju u uskrsn : će njegovog tela. Izuzev, naravno, misa koje se izri ~` mrtvima u katoličkoj crkvi, naša briga za mrtve ~~ zakržljala i na najnižem nivou, ne zbog toga što r~ možemo da ubedimo sebe u besmrtnost duše, v . zato što smo racionalizovali pomenutu psiholosct~ potrebu. Mi se ponašamo kao da nemamo tu potr ~' bu, a zato što ne možemo verovati u život poslije sm i više volimo da ne radimo ništa u vezi s njim. Prost "~: umniji ljudi sljede svoja osećanja i, kao u Italiji, prave~ sebi spomenike jezive lepote. Katoličke mise za dušu' su na znatno višem nivou, zato što su otvoreno namenjene psihičkoj dobroti pokojnika i nisu sam0 zadovoljavanje žalostivih osećanja. Ali sigurno je da. se najviša primena duhovnog napora u korist prijem~ nulih nalazi u uputstvima Bardo Thodol-a. Ona sd

156

ta'ko detaljno i cijelovito prilagodena vidljivim promenama u stanju mrtvog čovjeka, da se svaki ozbiljan čitalac mora upitati nisu li te mudre stare lame, možda, nakon svega, nazrele četvrtu dimenziju i skinule veo s najveće tajne života.

Ako istina uvijek mora da bude razočaranje, onda se čovjek oseća nagnanim da dopusti bar toliko stvarnosti viziji života u Bardo-u. U svakom slučaju, i ako ništa drugo, bar je neočekivano originalno otkriti da je stanje poslije smrti, o kojem je naša religiozna imaginacija oformila najgrandioznije koncepte, obojeno žarkim bojama kao užasavajuće sanoliko stanje progresivno degenerativne ličnosti. Najviša vizija dolazi ne na kraju Bardoa-a, već odmah na početku, u trenutku smrti; ono što se događa poslije toga je sve dublje spuštanje u iluziju i zamračenje, sve do posljednje degradacije novog fizičkog rođenja. Duhovni klimaks se dostiže u trenutku kada se život završava. Ljudski život je, stoga, nosilac najvišeg savršenstva koje je moguće postići; on sam stvara karmu koja mrtvom čovjeku omogućava da boravi u trajnoj svijetlosti Praznine, bez prihvatanja za bilo koji objekat, i da se tako odmori na glavčini točka ponovnog rođenja oslobođen svih iluzija vstanja i propadanja. Život u ~Bardo-u ne donosi nikakve večne nagrade ili kazne već samo silazak u novi život koji će poneti čovjeka bliže njegovom konačnom cilju. Ali taj eshatološki cilj je ono što on sam rada kao posljednji i najviši plod muka i težnji zemaljskog postojanja. To stanovište nije samo uzvišeno, ono je mužansko i herojsko.

Degenerativni karakter Bardo života dopunjuje se spiritualističkom literaturom Zapada, koja stalno pruža mučan utisak o potpunoj praznini i banalnosti opštenja sa »svijetom duhova«. Naučni um ne okleva da objasni te izveštaje kao emanacije nesvjesnog kod emedijuma« i onih koji učestvuju u seansi, te da čak proširi to objašnjenje na opis »Onog Života« dat u Tiberanskoj knjizi mrtvih. Neporeciva je činjenica da je cela knjiga stvorena od arhetipskog sadržaja

157

s.

nesvjesnog. Iza njega ne leie - i u tome je n zapadnjački razum potpuno u pravu - nikakve fizičke; činjenice, podaci psihičkog iskustva. Bez obzira da li ~ je stvar »data« subjektivno ili objektivno, ostaje či~" njenica da jeste. Bardo Thddol ne kaže ništa više, pošto ni~ njegovih pet Dhyanī Buda nisu ništa više nego psihički podaci. Upravo je to ono što mrtav čovjek treba da shvati, ukoliko mu već nije postalo jasno tokom života da su njegovo psihičko biće i davalac svih podataka jedno isto. Svijet duhova i bogova nije doista »ni~ta do« kolektivno

nesvjesno u meni. Okrenuti tu riječenicu tako da glasi: Kolektivno nesvjesno je svijet bogova i duhova izvan mene, ne traži nikakvu intelektualnu akrobatiku, već ceo ljudski život, možda mnogo života rastuće dovršenosti. Uočite da ne govorim »rastuće savršenosti«, zato što oni koji su »savršeni« prave sasvim različitu vrstu otkrića. Bardo Thöndrolopje je započeo kao »zatvorena« knjiga i takav je ostao, bez obzira kakvi se komentari mogu o njemu napisati. Jer to je knjiga koja će se otvoriti samo duhovnom razumjevanju, a to je sposobnost s kojom se nijedan čovjek ne rada, već može jedino da '' je stekne kroz posebne vežbe i posebno iskustvo. ~ Dobro je što takve knjige, za sve namere i svrhe -v »nepotrebne«, postoje. One su namenjene onim '~ »čudnim ljudima« koji vise ne obraćaju mnogo pažnje ;, na koristi, ciljeve i značenje danasnje »civilizacije«. . ,~

Psihološki komentar »Tibetanske knjige mrtvih« Karl '

Gustav Jung : DŽEPNA KNJIGA Prijeveo: David Albahari ;~ PROSVIJETA

Tibetanska knjiga mrtvih

Urednici: Vidosav Stevanović, Milutin Stanisavac, Milan Komnenić, Zoran Živković i Milisav Savić ·

Likovno-grafička oprijema: Vukosava Šibalić · Tehnički urednik: Dragoljub Protić

· Izdavač: Izdavačka radna organizacija PROSVIJETA OOUR

Izdavačka djelatnost Beograd, Dobračina 30 · Stampa: Tiskarna I Ljuzarske pruvce Ljubljane. Kopitarjeva 2 ~

Tirai: 200(0) primjeraka

~ 19HR. I

1SH

L~